

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE
e-Government ve veřejné správě

Předkládá: Marie Ghattasová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Zadávací list 1

Zadávací list 2

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „e-Government ve veřejné správě“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni 29. března 2012

.....

Marie Ghattasová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Tomášovi Loudovi, CSc. za vstřícný přístup, odborné vedení, poskytování cenných rad a připomínek při vypracování této diplomové práce.

OBSAH:

1.	ÚVOD	1
2.	VYMEZENÍ POJMŮ	4
2.1.	Vymezení pojmu veřejná správa.....	4
2.2.	Vymezení pojmu e-Government.....	5
2.3.	Koncepce e-Governmentu	7
3.	VÝVOJ E-GOVERNMENTU V ČESKÉ REPUBLICE	10
4.	ELEKTRONICKÝ PODPIS	18
4.1.	Elektronický a vlastnoruční podpis.....	19
4.2.	Druhy elektronických podpisů.....	21
4.3.	Elektronická značka	24
4.4.	Kvalifikované časové razítko.....	25
4.5.	Elektronická podatelna	26
4.6.	Několik poznámek závěrem.....	29
5.	PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY	32
5.1.	Analýza Portálu veřejné správy	35
6.	EGON	37
7.	KIVS	38
8.	CZECH POINT.....	40
8.1.	Pracoviště Czech POINT	41
8.1.1.	Czech POINT v bankách	43
8.2.	Služby Czech POINTu.....	44
8.2.1.	DONEZ.....	47
9.	ZÁKON O E-GOVERNMENTU	48
9.1.	Datové schránky	49

9.1.1.	Zřízení datové schránky	50
9.1.2.	Dispozice s datovou schránkou.....	54
9.1.3.	Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datových schránek ..56	
9.1.4.	Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky	57
9.1.5.	Dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob	58
9.2.	Autorizovaná konverze dokumentů	59
10.	ZÁKLADNÍ REGISTRY	62
10.1.	System základních registrů	63
10.2.	Harmonogram základních registrů.....	67
10.3.	Druhy základních registrů.....	68
10.3.1.	Registr obyvatel (ROB):	68
10.3.2.	Registr osob (ROS).....	69
10.3.3.	Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN).....	69
10.3.4.	Registr práv a povinností (RPP)	70
11.	E-GOVERNMENT V ESTONSKU	72
11.1.	Exkurz do historie	72
11.2.	e-Estonia	75
11.3.	Srovnání českého a estonského e-Governmentu	78
12.	ZÁVĚR	81
13.	RESUMÉ	84
14.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	86
14.1.	Odborné publikace a monografie.....	86
14.2.	Časopisecké články	87
14.3.	Internetové zdroje	88
14.4.	Právní předpisy	92
14.5.	Soudní rozhodnutí.....	94
15.	PŘÍLOHY	95

1. ÚVOD

Žijeme v době, která prochází překotným vývojem a pokrokem ve všech sférách lidského života. Hlavní příčinou je dynamický vývoj informačních a komunikačních technologií, který je dnes rychlejší a intenzivnější více než kdy jindy. Využívání výpočetní techniky a zejména Internetu přináší informatizaci a internetizaci procesů, které dopadají na nejrůznější odvětví lidské činnosti. Fenomén rozšiřování informatizačních a komunikačních prostředků je třeba respektovat, přizpůsobit se mu a využít jeho výhod. To platí nejen pro soukromý sektor, ale i sektor veřejný. Veřejná správa tak nutně musí reagovat a nové standardy nejen akceptovat, ale i adaptovat.

Adresáti veřejné správy vyžadují stále vyšší míru komfortu a od orgánů veřejné moci požadují vstřícnou a nenáročnou komunikaci, efektivní a přátelské veřejné služby, nižší míru byrokratické zátěže občanů a firem, kontinuální přísun důvěryhodných informací. To jsou charakteristické vlastnosti e-Governmentu, který představuje výkon veřejné správy za použití prostředků informačně-komunikačních technologií a v určité míře je schopen tyto požadavky naplnit.

Jedním z cílů mé diplomové práce je zjistit, jestli je veřejná správa schopná a ochotná tyto požadavky naplnit a potřeby občanů uspokojit. Hlavním cílem je nastínit základní strukturu a postupy elektronizace veřejné správy. Dále také vymezit a popsat jednotlivé instituty a nástroje, které e-Government v českých podmínkách nabízí, a učinit tak náhled do teoretické a praktické struktury elektronizace veřejné správy. Za cíl si rovněž kladu nahlédnout do přípravy a realizace stěžejních projektů v historickém kontextu, jejich implementaci a následnou reakci společnosti a samotné veřejné správy na nově zavedené moderní instituty. Posledním cílem předkládané práce je komparace e-Governmentu s Estonskem, tak aby mohly být nástroje e-Governmentu a jejich úrovně porovnány a zhodnoceny.

Na tomto místě bych ráda upozornila, pro případná možná nedorozumění, že vzhledem k odlišným formám psaní, jsem si pro svou diplomovou práci zvolila formu „e-Government“.

Diplomová práce se bude skládat z kapitol, které jsou místy disproportční a to z důvodu buď neobsáhlosti daného tématu, anebo naopak z důvodu přesahu rozsahu této práce.

Druhá kapitola bude věnována vymezení pojmu veřejná správa a pojmu e-Government. Součástí této kapitoly bude celková koncepce e-Governmentu nastiňující jeho výhody i zápory.

Třetí kapitola bude zaměřena na historii a vývoj e-Governmentu v České republice, uvedeny budou stěžejní politiky a strategie elektronizace veřejné správy, které byly postupně přijaty. Stručně představeny budou jednotlivé nástroje e-Governmentu, tak jak byly v čase zaváděny.

Čtvrtá kapitola bude zaměřena na vůbec první projev e-Governmentu v České republice, na elektronický podpis, jeho druhy a s ním související instituty, elektronickou značku, časové razítko a elektronické podatelny. Popsána bude problematika zavádění a využívání elektronického podpisu.

Pátá kapitola se bude věnovat vstupnímu místu do elektronické veřejné správy, Portálu veřejné správy. Uvedeny budou služby, které jsou jeho prostřednictvím dostupné a v této kapitole bude dále analyzováno webové prostředí a užitečnost Portálu veřejné správy.

Šestá kapitola bude nejkratší, představen v ní bude symbol českého e-Governmentu. Jedná se o postavičku eGONa, jehož struktura je složena z jednotlivých institutů e-Governmentu, ty budou předmětem následujících kapitol, a proto o nich bude pojednáno v samostatných kapitolách.

V sedmé kapitole bude definována Komunikační infrastruktura veřejné správy, její využití a současné změny, tento institut bude popsán stručně v jeho nejpodstatnějších rysech pro pochopení celkové struktury zajišťování služeb e-Governmentu.

Osmá kapitola se bude zabývat Czech POINTy, jejich dostupností, službami, které nabízejí, jejich využíváním a novinkami, které změnou legislativy přibýly.

Devátá kapitola bude pojednávat o zákonu o e-Governmentu. Jeho úprava se vztahuje na dvě samostatné části, datové schránky a autorizovanou konverzi dokumentů. Oba instituty budou v kapitole vyloženy, podrobněji zejména datové schránky vzhledem ke svému specifickému postavení ve veřejné správě.

V desáté kapitole bude věnován prostor novému a v současné době vznikajícímu projektu, základním registrům. Popsány budou jednotlivé vzniknuvší registry, jejich účel a smysl.

Poslední jedenáctá kapitola bude analyzovat úroveň e-Government v Estonsku, nabídku služeb, projekty. Na závěr bude stručně komparován s e-Governmentem českým.

2. VYMEZENÍ POJMŮ

2.1. Vymezení pojmu veřejná správa

Historie pojmu veřejná správa sahá do dob římského práva, kde se objevuje slovní základ „administratio“, což v překladu znamená spravování, řízení, vedení. Tento slovní základ označení „veřejná správa“ (administratio rei publicae) „se později stal východiskem pro vyjádření tohoto pojmu v příslušných jazycích (l'administration publique, public administration či administracja publiczna).“¹ V českém jazyce „se někdy alternativně, či případně samostatně, ve smyslu slova správní (v rovině veřejné správy) používá výraz „administrativní“.“²

Dle D. Hendrycha lze „v historii studia fenoménu správy možno zaznamenat velké množství pokusů správu nejen popsat, ale i definovat.“³ Základem obecného členění správy je to, „zda jde o správu veřejných záležitostí nebo záležitostí soukromých“⁴. „Z věcného hlediska spočívá rozdíl mezi veřejnou a soukromou správou jednak v míře právní vázanosti, jednak v cíli, který soukromá nebo veřejná správa sleduje.“⁵ O správě soukromé hovoříme v případě, kdy je sledován soukromý zájem, ke spravování dochází z vlastní vůle a stanovují se osobní cíle. Naproti tomu v případě správy veřejné, jak uvádí V. Sládeček, „je rozhodujícím zájem veřejný, tedy řízení veřejných záležitostí (tj. státních, regionálních, obecních, obecně prospěšných atp.). Na rozdíl od soukromé správy je pro výkon veřejné správy charakteristická jistá omezenost, širší vázanost právem.“⁶

Vedle výše zmíněného obecného chápání pojmu veřejné správy existují další dvě pojetí. „Pod označením veřejná správa rozumíme buď určitý druh činnosti (tj. spravování), nebo instituci (organizaci, úřad), která veřejnou správu vykonává.“⁷ V prvním případě hovoříme o tzv. materiálním (funkčním) pojetí veřejné správy, což znamená, že veřejná správa je „činností státních nebo jiných veřejných institucí, která svým obsahem není ani činností zákonodárnou ani soudní.“⁸ Tento druh činnosti můžeme dále vymezit dvěma způsoby, a sice pozitivně či negativně. Tzv. pozitivní vymezení veřejné správy spočívá v pokusu o „popis správních úkonů a o jejich zobecnění metodami používanými především

¹ PRŮCHA, Petr a POMAHAČ, Richard. *Lexikon Správní právo*. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2002, s. 575.

² PRŮCHA, Petr a POMAHAČ, Richard. *Lexikon Správní právo*. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2002, s. 575.

³ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003, s. 11.

⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003, s. 12.

⁵ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003, s. 13.

⁶ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2009, s. 18.

⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 5.

⁸ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 5-6.

v právní vědě.⁹ Lze však konstatovat, že „nedostatky veškerých pozitivních definic spočívají v tom, že jsou všeobecné, abstraktní, a proto jen málo použitelné.“¹⁰ Z tohoto důvodu se dává přednost vymezení negativnímu, které vychází „z dělby státní moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní a z poznatku, že moc zákonodárnou a soudní lze na rozdíl od moci výkonné jako činnost uspokojivěji definovat.“¹¹ Negativní definice veřejné správy má tedy svůj základ v metodě subtrakce (odečítání). V současné době proto přesněji označujeme takovéto vymezení jako „substraktivní a vyjadřuje se takto: veřejná správa je souhrnem činností, které nelze kvalifikovat jako zákonodárství nebo soudnictví.“¹² Dále je třeba uvést vedle výše zmíněného materiálního tzv. formálního pojetí správy, ve kterém „se klade důraz na instituce a jejich orgány, které mají působnost a pravomoc řešit veřejné úkoly, pokud nejsou přikázány parlamentu nebo soudům.“¹³

Veřejná správa je různými způsoby klasifikována a rozčleňována. Podle D. Hendrycha je možno rozdělit veřejnou správu podle těchto hledisek: organizačního uspořádání, právní formy a podle úkolů veřejné správy.¹⁴ V. Sládeček popisuje tři úhly pohledu takto: „Pokud jde o zorný úhel organizační, posuzuje se především aspekt územní (prostorový) a veřejná správa se diferencuje na celostátní, regionální a místní.“¹⁵ „Z hlediska použité formy práva se zpravidla rozlišuje správa vrchnostenská (výsostná, mocenská), která je vykonávána formou veřejného práva (tzv. imperium), a správa fiskální, prováděná formou práva soukromého.“¹⁶ Jako třetí hledisko uvádí V. Sládeček způsob plnění úkolů, dle kterého se člení na veřejnou správu vykonávanou mocensky (vrchnostensky) a na správu nevrchnostenskou, „pečovatelskou“.¹⁷

2.2. Vymezení pojmu e-Government

Pojem e-Government je v posledních letech mnohdy skloňován nejen v politických debatách, mezi odbornou veřejností, ale stále frekventovaněji v médiích, mezi úředníky a také mezi laickou veřejností. Slovo e-Government - „Electronic Government“, nebo také

⁹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 6.

¹⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2009, s. 22.

¹¹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 6.

¹² HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 6.

¹³ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 7.

¹⁴ K tomu srovnej HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 11.

¹⁵ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2009, s. 23.

¹⁶ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2009, s. 24.

¹⁷ K tomu srovnej SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2009, s. 24.

e-Governance – „Electronic Governance“¹⁸ pocházejí z anglického jazyka. Prostý překlad prvního zmíněného je „elektronická vláda“, druhého pak „elektronická správa“. Jedná se o cizojazyčná slova, která v českém prostředí zdomácněla tak, že se do českého jazyka dále nepřekládají. P. Mates uvádí, že „výraz *e-Government* se stal součástí moderní společnosti natolik, že se k němu ani nehledá odpovídající překlad snad v žádném jazyce a vymezován bývá obvykle obsahově.“¹⁹

K vymezení a definování pojmu e-Government existuje řada definic. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (zkráceně OECD z anglického názvu „*Organisation for Economic Co-operation and Development*“) pojímá e-Government v souvislosti s předpokladem dobré správy jako „využití informačních a komunikačních technologií, především Internetu, jako prostředku k dosažení lepší správy.“²⁰ Evropská komise pak sděluje, že e-Government znamená „využití informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě, provázané s organizačními změnami a novými dovednostmi, za účelem zlepšení veřejných služeb a demokratických procesů a veřejné politiky.“²¹ Ministerstvo informatiky, které mělo e-Government ve své gesci, uvedlo, že e-Government „představuje transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat interní procesy. Jejím cílem je pak rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti a zajištění větší otevřenosti veřejné správy ve vztahu ke svým uživatelům.“²²

Pojem e-Government byl rovněž vymezen literaturou psanou českými předními odborníky zabývajícími se (nejen) touto problematikou, například B. Štědroň ho definuje jako „sérii procesů vedoucích k výkonu státní správy a samosprávy a uplatňování občanských práv a povinností fyzických a právnických osob, realizovaných elektronickými prostředky. Cílem e-Governmentu je rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti a zajištění větší otevřenosti veřejné správy ve vztahu ke svým uživatelům

¹⁸ „Pojem *e-Governance* lze charakterizovat jak „vládnutí“ či výkon veřejné správy ve všech souvislostech se všemi obory společenského života. Neomezuje se pouze na vládnutí (výkon veřejné správy), ale působí v relaci k dalším základním společenským sektorům: hospodářství a třetímu sektoru (nevládním, neziskovým organizacím, komorám, politickým stranám a spolkům, odborům, občanským iniciativám).“ GROSPÍČ, Jiří. K aktuálním otázkám správní vědy. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*, 2010, č. 1, s. 25.

¹⁹ MATES, Pavel. K některým otázkám uplatňování e-governmentu v České republice. *Právní fórum*, 2005, č. 12, s. 478.

²⁰ OECD. *The e-Government Imperative*. Paris: OECD Publishing, 2003, s. 23.

²¹ *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions [COM (2003) 567] - The Role of eGovernment for Europe's Future* [online]. [cit.2012-02-20] s.4. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0567:FIN:EN:PDF>>.

²² *e-Government* [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/egovernment/default.htm>>.

(občanům).“²³ P. Budiš a I. Hřebíková pak zmiňují, že „e-Government je jedním z nástrojů budování informační společnosti, tedy umožnění komunikace s institucemi státní a veřejné správy v elektronické podobě a elektronizace veškerých procesů s tím souvisejících (např. vedení spisové služby v elektronických systémech, doručování dokumentů, tvorba předpisů a jejich publikace, elektronická forma vedení jednotlivých agend)“²⁴

Na základě uvedených definic můžeme pojem e-Government souhrnně charakterizovat jako výraz, který zahrnuje zavádění a využívání moderních informačních a komunikačních technologií do systému a fungování veřejné správy s cílem ji modernizovat a inovovat.

2.3. Koncepce e-Governmentu

Hlavní záměr zavádění a uplatňování e-Governmentu míří zejména do oblasti zjednodušení komunikace občanů a podnikatelských subjektů s úřady a rovněž usnadnění a zrychlení komunikace mezi úřady navzájem. Cílem je nejen poskytnout adresátům veřejné správy komfort při jednání se státem a jeho orgány, ale především přívětivý, moderní a efektivní úřad pro všechny. Smysl e-Governmentu nacházíme i v souvislosti s úsporou času. Odpadá povinnost vyplňovat velké množství formulářů, vyčkávat ve frontách na úřadech, ztrácet čas opakovaným docházením na úřad z důvodu nesystematičnosti vedení jednotlivých agend. Lidé mají možnost vyřídit si své záležitosti elektronickou formou kliknutím na tlačítko myši na svém počítači jednoduše prostřednictvím Internetu a úředník nemusí od adresátů získávat informace, kterými veřejná správa již disponuje. V důsledku získávají více času i úředníci, kteří nejsou přemírou zatěžováni nadbytečným papírováním. Cílem je, aby po úřadech neobíhal člověk, ale elektronický dokument.

„Cílem e-Governmentu je především usnadnit komunikaci veřejnosti s úřady, vytvořit její jednoznačné a předvídatelné postupy a zajistit požadovanou míru informovanosti, resp. dosažitelnosti informací o podmínkách této komunikace v příslušných agendách. Výsledkem tohoto přístupu je efektivní fungování veřejné správy, časové a finanční úspory jak na straně úřadů, tak na straně fyzických a právnických osob (jako účastníků této komunikace), ale nepochybně také vyšší úroveň komunikace, vycházející z připravenosti obou stran a vyšší míry informovanosti fyzických osob (obyvatel státu) o jejich právech a povinnostech v dané

²³ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, s. 9.

²⁴ BUDIŠ, Petr a HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, s. 11.

konkrétní oblasti realizovaného právního vztahu.“²⁵ P. Mates shledává význam e-Governmentu navíc v „rychlosti a kontinuitě úřadování, protože úřady mohou fungovat sedm dní v týdnu 24 hodin denně.“²⁶

J. Grospič v kontextu s rychlostí komunikace podotýká, že e-Government slouží k spěšnému a flexibilnímu vyřízení nesložitých úředních postupů jako je např. registrace psů.²⁷ Neopomenutelný nástroj e-Governmentu je také spatřován v zajištění transparentnosti²⁸ jako předpokladu výkonu veřejné moci a správy v demokratických státech. „Pokud mají občané jednodušší přístup k informacím, mohou činnost orgánů veřejné moci lépe a snáze kontrolovat, což přinejmenším snižuje nebezpečí takových jevů, jako jsou korupce, nehospodárné nakládání s veřejnými prostředky, protekce, neslušné chování úředníků apod. Zároveň s tím stoupá zájem občanů o věci veřejné a ochota se v nich angažovat.“²⁹ Průhlednost chodu veřejné správy může zároveň zajistit žádoucí jednotnost postupů vůči všem adresátům. V souladu s možnostmi e-Governmentu mohou adresáti pohodlně uskutečňovat svoje právo na informace vyplývající z článku 17 Listiny základních práv a svobod.

J. Grospič pohlíží na e-Government „jako na procesy vyřizování záležitostí v souvislosti s vládnutím a spravováním za pomoci informačních a komunikačních médií.“³⁰ Jeho potenciál je pak možné vidět v uplatnění různých demokratických institutů jako např. volby, referenda. Zavádění a uplatňování e-Governmentu přirozeně provázejí určité problémy. Základem využívání prostředků e-Governmentu je potřeba vytvořit nezbytný právní rámec, který zajistí jeho možnou aplikaci v podmínkách veřejné správy. Tvorba takové legislativy je nelehká nejen pro obtížnost vyjádření záležitostí technického rázu právním jazykem právních norem, ale i proto, „že používání nástrojů, jimiž je e-Government uplatňován, může ve zvýšené míře ohrožovat soukromí. Jsou-li např. evidence dostupné pomocí elektronických prostředků, láká to někdy úředníky, aby shromažďovali více informací,

²⁵ BUDIŠ, P. a HŘEBÍKOVÁ, I. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, s. 12.

²⁶ MATES, Pavel. K některým otázkám uplatňování e-governmentu v České republice. *Právní fórum*, 2005, č. 12, s. 478.

²⁷ K tomu srovnej GROSPIČ, J. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 424.

²⁸ Transparentností rozumíme průhlednost, dostatečnou informovanost a s tím související kontrolu věcí veřejných. „Mezi základní atributy liberálně-demokratického státu patří důsledná implementace nástrojů limitujících různými způsoby nositele veřejné moci, daná vědomím o její možné zneužitelnosti. Jeden z těchto nástrojů představuje rovněž kontrola výkonu veřejné moci ze strany občanů, z čehož plyne imperativ otevřenosti a transparentnosti veřejné správy, bez něž by tato kontrola nemohla být efektivně realizována.“ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. května 2009, sp. zn. 1 As 29/2009.

²⁹ MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 11.

³⁰ GROSPIČ, Jiří. K aktuálním otázkám správní vědy. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*, 2010, č. 1, s. 24.

než potřebují a vytvářeli si vlastní „poloprivátní“ registry a uchovávali osobní údaje i v době, kdy nejsou aktuální.“³¹

Nezanedbatelné hledisko zavádění e-Governmentu je značná počáteční investice do potřebných technologií, hardwaru, softwaru a jejich potřebného zabezpečení. Podle V. Smejkal a P. Matese se ale prostředky do projektu vložené v relativně krátké době vrátí a výsledek v podobě *„zkvalitnění a zpříjemnění výkonu veřejné moci je penězi neocenitelný.“³²*

Služeb, které e-Government nabízí, je využíváno prostřednictvím výpočetní techniky a Internetu. Přestože se staly počítače běžnou součástí vybavení domácností, internetové spojení je rozsáhlé, rychlejší a kvalitnější, neznamena to, že je dostupné všem obyvatelům. Z tohoto ohledu R. Pomahač vyslovuje obavu *„z možného rozdělení společnosti, v níž by vedle sebe stáli ti, kteří mají přístup k informačním a komunikačním technologiím, a ti, kteří ho nemají.“³³*

Dále je nezbytné neopomenout veřejnost jako nastávající uživatele nástrojů e-Governmentu, kteří musí být o rozsahu služeb dostatečně informováni tak, aby nebyl nepříznivě postížen konečný efekt využívání e-Governmentu. Stejně tak musí být pamatováno na úředníky, kteří vykonávají svou náplň práce v „zajetých kolejích“ a jejich ochota a přizpůsobivost novým standardům může být velmi malá. K tomu J. Grospič uvádí, že *„vedle celkového projektu zavádění e-Governmentu je nezbytné před uplatněním informačních a komunikačních technologií v jednotlivých druzích řízení a veřejných služeb ověřit funkčnost pilotními projekty. K tomu je potřebná kvalitní a odborná příprava úředníků k potřebnému získání know-how.“³⁴* *„Kromě veřejné správy je důležitou součástí e-Governmentu i složka akademická, která by měla spolupracovat s veřejnou správou již během samotného návrhu řešení. K posouzení navržených řešení je pak zapotřebí nezávislá expertní analýza či posudek. Proto by měla veřejná sféra spolupracovat nejen s firmami, ale i vědeckými a akademickými subjekty. Ty jsou totiž schopny zpracovat opravdu neutrální expertní stanovisko, které může být pro rozhodování veřejné správy zásadní.“³⁵*

³¹ MATES, Pavel. E-government v české veřejné správě. *Právní rozhledy*, 2005, č. 8, s. 284.

³² MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 10.

³³ POMAHAČ, Richard a VIDLÁKOVÁ, Olga. *Veřejná správa*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2002, s. 167.

³⁴ GROSPÍČ, J. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 423.

³⁵ VRÁNOVÁ, Dagmar. *Víme toho už dost o eGovernmentu?* [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2007/13/tema1.html>>.

3. VÝVOJ E-GOVERNMENTU V ČESKÉ REPUBLICE

Vývoj e-Governmentu v České republice začal rokem 1990, změnou poměrů v politickém uspořádání státu a jeho transformací na stát demokratický. To umožnilo obrát i po stránce sociální a technologické. Moderní výpočetní technika byla původně výsadou jen omezeného okruhu osob. Tímto obdobím byla nastartována etapa, kdy se celoplošně zaváděly moderní technologie nejen do firem a domácností, ale i do úřadů.

Zpočátku se modernizace a inovace ve veřejné správě potýkala s problémy, které pramenily z nedostatku informací, zkušenosti a také chybějící koordinace. Chaotický byl stav, kdy jednotlivé orgány veřejné moci zřizovaly a zaváděly odlišné informační systémy, různé programy, které byly vzájemně nekompatibilní, neumožňovaly žádoucí výměnu dat, tudíž tak brzdily potenciál, který se nabízel. Příkladně lze uvést stav, který panoval v Brně, „*kde se první informační systém magistrát pokoušel zavést již v roce 1990, ale pro technické potíže, kdy se nepodařilo propojit magistrát s jednotlivými městskými částmi, se od něj upustilo a řešením nebylo ani využívání geografických informačních systémů v letech 1992-1995. Teprve potom se začalo s budováním funkčního páteřního systému, umožňujícího propojení magistrátu s úřadovny městských částí.*“³⁶

V roce 1991 vydala vláda usnesení, v němž je uvedeno, že koordinace výstavby státního informačního systému na úrovni České republiky je nedostačující, což vede ve svých důsledcích k neefektivnímu vynakládání státních prostředků na straně jedné a ke zpoždování výstavby na straně druhé. Upozorňuje, že požadavky měst a obcí na urychlené řešení informačního systému na místní úrovni a požadavky orgánů státní správy na řešení informačních systémů na úrovni regionů a na úrovni republiky jsou oprávněné, a je nutné řešit informační systémy komplexně a neizolovaně.³⁷

Otázkám e-Governmentu začala česká vláda systematictěji věnovat pozornost po roce 1992, v němž usnesením č. 78 uložila předložení projektu globální architektury informační

³⁶ MATES, Pavel. K některým otázkám uplatňování e-governmentu v České republice. *Právní fórum*, 2005, č. 12, s. 479.

³⁷ K tomu srovnej *Usnesení vlády České republiky č. 13 o nezbytných opatřeních pro výstavbu státního informačního systému České republiky* [online]. [cit. 2012-02-19]. Dostupné z: <<http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/42F5D8FF655E13ABC12571B6006BB5AB>>

soustavy České republiky do 31. 1. 1993, který měl být založen na základních rezortních informačních systémech a zahrnoval by celý systém státní správy. Předsedovi Komise pro informační systémy státní správy³⁸ bylo usnesením číslo 367 uloženo, aby navrhl společný způsob ústředních správních úřadů při organizování a zajišťování veřejných informačních služeb.³⁹

Stav informačních systémů byl nadále neuspokojující, jedním z důvodů byl nedostatek pravomocí, které Komise pro informační systémy měla, což znamenalo její omezenou působnost a nefunkčnost. Proto vláda v roce 1994 začala činit kroky k vytvoření státního informačního systému a ke stanovení garanta obstarávajícího jeho formování. V důsledku toho přijala vláda na základě iniciativy Poslanecké sněmovny v roce 1995 strategický materiál *Výstavba státního informačního systému České republiky*.⁴⁰

V roce 1996 byl zřízen Úřad pro státní informační systém, který nahradil tehdejší Ministerstvo hospodářství, které vedlo státní informační systém a které bylo v tomtéž roce zrušeno. Úřad měl ale v oblasti informačních systémů nedostatečné kompetence. *„Tato situace – slabý Úřad pro státní informační systém, silné resorty – samozřejmě vyhovovala většině ministerstev, které chtěly utrácet peníze za informatiku podle svých představ a neměly zájem, aby jim do toho někdo mluvil, natož úřad tak podceňovaný, jakým byl Úřad pro státní informační systémy. Ponechání odpovědnosti v rukou jednotlivých správců informačních systémů vedlo k tomu, že nebylo možno považovat jednotlivé informační systémy orgánů veřejné správy za jednotný, provázaný a kooperující celek.“*⁴¹

Do roku 1998 panovala zjevná nekoordinace a roztržitost jednotlivých informačních systémů, které byly různorodě v jednotlivých institucích zaváděny.

Pokrok ve vývoji nastal v roce 1999, kdy byl vládou v usnesení číslo 525 přijat strategický dokument *Státní informační politika – cesta k informační společnosti*. Tento dokument znamenal v zemi první strategii pro rozvoj informační společnosti. Aby bylo možné jeho uskutečnění, byl schválen Akční plán realizace státní informační politiky do roku

³⁸ Komise byla složena ze zástupců jednotlivých ministerstev.

³⁹ MATES, Pavel. K některým otázkám uplatňování e-governmentu v České republice. *Právní fórum*, 2005, č. 12, s. 479.

⁴⁰ K tomu srovnej MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 14.

⁴¹ SMEJKAL, Vladimír et al. *Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2004, s. 234.

2003 a na něj navazující dokument Koncepce budování informačních systémů veřejné správy zveřejněný v usnesení vlády číslo 1059/1999.⁴² Tento dokument směřoval k naplnění cíle v podobě „*zvýšení efektivnosti a důvěryhodnosti veřejné správy, zvýšení uživatelské přívětivosti vůči fyzickým osobám, zpřehlednění jejích postupů a založit je na předvídatelnosti a jistotě využívaných procesů. Dalším stanoveným cílem bylo zajištění rozvoje ekonomického prostředí také omezením nadbytečné byrokracie a časové a zpracovatelské zátěže účastníků jednotlivých řízení.*“⁴³ Společným úkolem bylo budování a provoz národní integrované komunikační infrastruktury, zajištění propojení a sjednocení jednotlivých útvarů a jejich příslušných informačních systémů.

S rokem 1999 je rovněž spojena „*první služba, kterou mohli občané v České republice vyřizovat elektronicky prostřednictvím elektronické pošty, bylo to podávání žádostí o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím.*“⁴⁴

Během roku 2000 byly přijaty historicky první zákony v oblasti elektronizace veřejné správy. Prvním z nich byl zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. Dle důvodové zprávy k návrhu zákona o elektronickém podpisu je jeho cílem „*umožnit či usnadnit provádění elektronického podpisu a jiných právních úkonů prostřednictvím moderních informačních technologií a prostředky dálkového přístupu a zajistit stejné zacházení jak uživatelům podkladů v tištěné formě, tak i uživatelům elektronicky uložených informací.*“⁴⁵ Na základě zákona o elektronickém podpisu proběhla novelizace příslušných procesních předpisů umožňující provádět elektronická podání a také doručování. „*V praxi se však tyto formy příliš neuplatnily. Těžko říci, zda hlavní podíl na tom měla neochota ze strany orgánů veřejné moci přizpůsobit se novým trendům nebo problémy spojené se získáváním a využíváním elektronického podpisu či snad ještě další komponenty.*“⁴⁶

Druhým zákonem pak byl zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a změně některých dalších zákonů. Obecná zákonná úprava informačních systémů veřejné správy do té doby chyběla. Legislativně byly upraveny jen případy konkrétních

⁴² K tomu srovnej MATES, Pavel. K některým otázkám uplatňování e-governmentu v České republice. *Právní fórum*, 2005, č. 12, s. 480.

⁴³ BUDIŠ, Petr a HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, s. 14.

⁴⁴ ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, s. 20.

⁴⁵ *Důvodová zpráva k návrhu zákona o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů* [online]. [cit. 2012-02-19]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=415&CT1=0>>.

⁴⁶ RIEGER, Pavel a MATES, Pavel. Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu. *Správní právo*, 2010, č. 5, s. 295.

tzv. registrů – např. katastru nemovitostí⁴⁷. Tento zákon stanovuje práva a povinnosti související s vytvářením, užíváním, provozováním a rozvojem informačních systémů veřejné správy.⁴⁸ Byla tak přijata úprava umožňující úřadu koordinovat informační systémy a zajišťovat jejich interoperabilitu v souladu se státní informační politikou. Zákonem byla rovněž založena působnost Úřadu pro veřejné informační systémy, jež nahradil Úřad pro státní informační politiku, současně měl tento úřad zajišťovat Akční plán realizace Státní informační politiky.

V roce 2001 bylo vládou přijato usnesení číslo 216, které schvaluje postup zavádění informatizace krajských úřadů jako nutnou podmínku pro zajištění efektivní a fungující soustavy veřejné správy. Dále se v roce 2001 Česká republika připojila k Akčnímu plánu eEurope +. Tento plán byl připraven pro kandidátské země přistupující do Evropské unie. Jeho cílem byl: 1.) levnější, rychlejší a bezpečnější Internet, 2.) investování do lidí a znalostí, 3.) podpora užívání Internetu.⁴⁹

Rok 2003 byl pro e-Government charakteristický zrušením Úřadu pro veřejné informační systémy a přechodem jeho působnosti na nově vzniklé Ministerstvo informatiky, jakožto ústředního orgánu státní správy pro informační a komunikační technologie, pro telekomunikace a poštovní služby. V tomto roce spouští ministerstvo pilotní projekt Portál veřejné správy⁵⁰. Ministerstvo informatiky bylo koordinátorem rozvoje elektronické veřejné správy, ale „díky svému relativně slabému postavení bylo spíše jakýmsi marketingovým propagátorem elektronické formy komunikace a subjektem, který monitoruje problematiku e-Governmentu a zastupuje Českou republiku v oblasti informační společnosti u EU a mezinárodních organizací.“⁵¹ Přesto mu nelze upřít místo na poli přípravy a prosazení několika novel právních předpisů podstatných pro rozvoj e-Governmentu, např. novela zákona o elektronickém podpisu⁵², jež přinesla chybějící nástroje zaručující autenticitu

⁴⁷ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ Viz § 1 zákona č. 365/200 Sb. o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů..

⁴⁹ eEurope+ Action Plan [online]. [cit. 2012-02-25] s. 2. Dostupné z: <http://www.epractice.eu/files/media/media_375.pdf>.

⁵⁰ Portál veřejné správy: viz kapitola 5.

⁵¹ ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, s. 20.

⁵² Zákon č. 227/2000 Sb., novelizován zákonem č. 440/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a změně některých dalších zákonů.

elektronických dokumentů. Jedná se o elektronickou značku⁵³ a kvalifikované časové razítko⁵⁴.

V roce 2004 po jednom roce zkušebního provozu byl spuštěn zmíněný Portál veřejné správy. V téže roce došlo k schválení Státní informační a komunikační politiky - eČesko 2006, jež stanovuje strategii vývoje pro období 2004-2006 a nahrazuje Státní informační politiku. Státní informační a komunikační politika navazuje na priority eEurope 2005⁵⁵ a současně obsahuje povinnosti, které pro ni vyplývají z předchozího akčního plánu eEurope+, neboť České republice zbývalo ještě část úkolů dokončit. Priority jsou 1.) zajištění dostupné a bezpečné komunikační služby, 2.) informační vzdělanost, 3.) moderní veřejné služby on-line, 4.) dynamické prostředí pro elektronické podání.⁵⁶ „Vláda konstatovala, že bude věnovat pozornost budování elektronických služeb veřejné správy, pokračovat v liberalizaci sektoru elektronických komunikací, rozvoji vysokorychlostního přístupu k Internetu, vytvářet potřebný právní rámec informační společnosti, zvyšovat informační gramotnost občanů a podporovat elektronické podání.“⁵⁷

Přelomové pak bylo v roce 2005 schválení nařízení vlády č. 495/2004 Sb., jež provádí zákon o elektronickém podpisu a kterým se zavádí povinnost orgánům veřejné moci provozovat elektronickou podatelnu⁵⁸, sloužící k přijímání a odesílání datových zpráv. Byl rovněž přijat dokument Národní strategie informační bezpečnosti České republiky, jehož prioritou bylo „zvýšit důvěru občanů a subjektů komerční i nekomerční sféry v informační společnost, zlepšit celkové řízení informační bezpečnosti, rozvíjet znalosti o informační bezpečnosti, zlepšit mezinárodní spolupráci, shromáždit a doporučit nejlepší praxi pro oblast řízení informační bezpečnosti, zajistit základní lidská práva při používání informačních a komunikačních technologií a podporovat konkurenceschopnost české ekonomiky.“⁵⁹

V roce 2006 si strnulý vývoj elektronizace veřejné správy vyžádal nové legislativní kroky. Bylo přijato usnesení vlády České republiky č. 1085 o souboru opatření pro urychlení

⁵³ Elektronická značka: viz kapitola 4.3.

⁵⁴ Kvalifikované časové razítko: viz kapitola 4.4.

⁵⁵ Akční plán eEurope 2005 byl v roce 2002 vyhlášen Evropskou radou v Seville a navázal na starší projekty, jako např. iniciativa e-Europe: Informační společnost pro všechny, který měl přispět ke zpřístupnění Internetu on-line. Cílem eEurope 2005 je kromě jiného podpora používání Internetu v každodenním životě a zvýšení informační gramotnosti.

⁵⁶ K tomu srovnej *Státní informační a komunikační politika e-Česko* [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://knihovnam.nkp.cz/docs/SIKP_def.pdf>.

⁵⁷ MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 29.

⁵⁸ Elektronická podatelna: viz kapitola 4.5.

⁵⁹ *Národní strategie informační bezpečnosti ČR* [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/scripts/detail.php_id_2705.html>.

rozvoje e-Governmentu v České republice. Vláda vzala na vědomí překážky rozvoje e-Governmentu a stanovila povinnost ministři vnitra a ministři informatiky navrhnout zákon, který vytvoří jednotné univerzální kontaktní místo pro občana a umožní občanům získat na tomto místě výpis z jednotlivých rejstříků (projekt Českého podacího ověřovacího informačního národního terminálu - Czech POINT⁶⁰). Ministři taktéž měli předložit organizační a technické principy pro zřizování, správu a užívání centrálních registrů veřejné správy a současně také koncept na zákonnou úpravu zrovnoprávňující listinný dokument s dokumentem elektronickým. Usnesením byly taktéž vysloveny předpoklady pro přijetí legislativních a organizačních opatření, jejímž cílem bylo vytvoření elektronické spisové služby pro správu digitálních dokumentů.

V témže roce spustila Česká daňová správa „daňový portál“ pro veřejnost, který umožňuje elektronický přístup k osobnímu daňovému účtu. A také byl představen projekt eGON⁶¹, jež se stal symbolem elektronizace veřejné správy v České republice.

Rok 2007 je příznačný zřízením Rady vlády pro informační společnost⁶² usnesením č. 293 z 28. 3. 2007. Jedná se o odborný poradní orgán vlády pro oblast informační společnosti, jehož úkolem je zajištění nezbytné „*koordinace a provázanosti resortních národních projektů*.“⁶³ Tato činnost byla jedna z kompetencí, jež mělo Ministerstvo informatiky, které bylo ve stejném roce zrušeno. Jeho působnost byla rozdělena mezi tři ministerstva. Ministerstvu vnitra byla přidělena agenda elektronizace veřejné správy, Ministerstvu průmyslu a obchodu agenda elektronických komunikací a poštovních služeb, Ministerstvu pro místní rozvoj působnost ve věcech veřejných dražeb.

V témže roce přijala vláda usnesení č. 757 o strategii Efektivní veřejné správy a přátelské veřejné služby, označovanou jako „Smart Administration“. „*Cílem je zajistit koordinovaný a efektivní způsob zlepšování veřejné správy a veřejných služeb s využitím prostředků ze strukturálních fondů v programovém období 2007–2013*“⁶⁴. Vize pro rok 2015 je podle strategie následující: „*Veřejná správa v ČR je primárně pojata jako služba občanovi, naplňuje principy dobrého vládnutí, funguje efektivně a výkonně. Veřejné služby jsou*

⁶⁰ Czech POINT: viz kapitola 8.

⁶¹ eGON: viz kapitola 6.

⁶² V roce 2011 byly usnesením č. 183 z 9. března 2011 rozšířeny kompetence Rady pro oblast konkurenceschopnosti a celý název je Rada vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost.

⁶³ *Rada vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost* [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/rvis/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost-73372/>>.

⁶⁴ *Strategie realizace Smart Administration v období 2007–2015* [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <www.mvcr.cz/soubor/modernizace-dokumenty-strategie-pdf.aspx>

*klientsky orientovány, naplňují očekávání občanů, fungují hospodárně a flexibilně reagují na potřeby občanů. Veřejná správa a veřejné služby přispívají ke zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky a zvyšování kvality života obyvatel ČR.*⁶⁵

Novela zákona č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy umožnila začátkem roku 2008 spuštění po roce pilotního provozu projekt Czech POINT, který plní funkci kontaktního místa veřejné správy a ulehčuje občanům komunikaci se státními orgány.

Významným legislativním krokem pak bylo očekávané přijetí zákona č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a konverzi dokumentů, označovaný také jako zákon o e-Governmentu nebo jako e-Government Act. Kýženým prvkem zákona je provádění elektronických úkonů prostřednictvím nově vzniklých datových schránek⁶⁶. Dalším institutem zákona o elektronických úkonech je autorizovaná konverze dokumentů⁶⁷ zrovnoprávňující dokumenty v podobě elektronické s dokumenty v podobě listinné. Společně s tímto zákonem byl přijat i zákon č. 301/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Oba právní předpisy měly být účinné od 1. července 2009.

V roce 2008 je vhodné zmínit i důležitý posun Ministerstva spravedlnosti v oblasti elektronizace justice, který zprostředkoval elektronický platební rozkaz, aplikaci InfoSoud, jejímž prostřednictvím lze sledovat stav soudního řízení, přístup k insolvenčnímu rejstříku online, elektronickou podatelnu⁶⁸ a mnohé další.

V roce 2009 byl učiněn legislativní krok ke vzniku a úpravě plánovaných základních registrů. Vytvoření centrálních registrů je jedním z hlavních pilířů centrálních registrů veřejné správy. Zákon č. 111/2009 Sb. o základních registrech zavádí a propojuje čtyři základní registry⁶⁹ znamenající vytvoření provázaného systému, jež zajistí úřadům aktuální informace a občan nebude nucen opakovaně dokládat údaje, které jsou v jednotlivých databázích veřejné správy již obsaženy. Jedná se o: 1.) registr obyvatel, 2.) registr osob, 3.) registr územní identifikace, adres a nemovitostí, 4.) registr práv a povinností. Účinnost zákona o základních registrech byla plánována ke dni 1. 7. 2010.

⁶⁵ *Strategie realizace Smart Administration v období 2007–2015* [online]. [cit. 2012-02-26] s. 57. Dostupné z: <www.mvcr.cz/soubor/modernizace-dokumenty-strategie-pdf.aspx>.

⁶⁶ Datové schránky: viz kapitola 9.1.

⁶⁷ Autorizovaná konverze dokumentů: viz kapitola 9.2.

⁶⁸ Elektronická podatelna: viz kapitola 4.5.

⁶⁹ Základní registry: viz kapitola 10.

Rok 2010 nebyl ve znamení zásadních změn na poli e-Governmentu. Byla pouze přijata řada novelizací zákonů, např. novelizace zákona o základních registrech, čímž byl odložen start projektu základních registrů na rok 2012.

Na začátku roku 2011 Ministerstvo vnitra prezentovalo projekt Národní digitální archiv, který je posunem k naplnění „Strategie efektivní veřejné správy a Smart Administration v období 2007–2015“. Projekt umožní bezpečné uchování elektronických dokumentů, jejich dostupnost a udržitelnost. *„Uložené archiválie budou dostupné z jakéhokoli místa a v nesrovnatelně kratším čase, než tomu bylo doposud. Zároveň také ušetří čas i peníze. V oblasti archivnictví umožní reagovat na očekávaný enormní nárůst elektronických dokumentů ze strany veřejné správy i soukromého sektoru.“*⁷⁰

V tom samém roce představilo Ministerstvo vnitra nový symbol českého e-Governmentu, postavičku Klaudii. Ta symbolizuje tzv. cloud computing⁷¹ a má *„jako nová partnerka eGONa zajistit, aby byly ICT projekty nejen efektivnější a levnější, ale aby také umožnily přechod od současného stavu blížícího se správě majetku k modelu poskytování a odebrání služeb.“*⁷²

Rok 2012 je ve znamení rozjezdu projektu základních registrů, ke kterému nedošlo tak, jak bylo naplánováno, tedy o 2 roky dříve. Projekt je rozložen do několika etap, k ostrému a definitivnímu provozu by mělo dojít k 1. červenci 2012.

⁷⁰ Ministerstvo vnitra zahájilo projekt Národní digitální archiv [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-zahajilo-projekt-narodni-digitalni-archiv.aspx>>.

⁷¹ Cloud computing znamená sdílení hardwarových a softwarových prostředků pomocí sítě. Uživatelé tak mohou odkudkoliv užívat služeb a programů pomocí webového prohlížeče nebo aplikace poskytnuté provozovatelem služby.

⁷² Ministerstvo vnitra představilo Klaudii, nový symbol eGovernmentu [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-klaudii-novy-symbol-egovernmentu.aspx>>.

4. ELEKTRONICKÝ PODPIS

Jeden z prvních kroků směřujících k realizování moderní elektronické veřejné správy bylo schválení zákona č. 227/2000Sb., o elektronickém podpisu a změně některých dalších zákonů (dále zákon o elektronickém podpisu). Principy elektronického podpisu byly stanoveny Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES o zásadách Společenství pro elektronické podpisy v roce 1999. Zákon o elektronickém podpisu byl přijat o rok později a byly do něj transformovány zásady obsažené v přijaté Směrnici. Česká republika se tímto způsobem již připravila na vstup do Evropské unie, a tudíž nebyla následně nutná novelizace zohledňující požadavky Společenství v této oblasti, současně se stala jednou z prvních zemí, které úpravu elektronického předpisu přijaly. Citovaný zákon pamatoval i na potřebnou změnu souvisejících předpisů, na občanský zákoník, správní řád, trestní řád, občanský soudní řád a zákon o správě daní a poplatků. Řadu dalších předpisů však vynechal a musela být novelizována až v průběhu následujících let.⁷³

Zákon o elektronickém podpisu je, s ohledem na použití technologií, úmyslně tvořen spíše obecným způsobem tak, aby při změnách technologií nebylo vždy třeba měnit text zákona.⁷⁴ To lze ocenit, nelze však nepodotknout, že od přijetí byl přesto patnáctkrát novelizován. Fakticky uveden v život byl až navazujícími prováděcími předpisy a zejména nařízením vlády č. 495/2004⁷⁵ a vyhláškou č. 496/2004 Sb. o elektronických podatelnách, která stanoví postup přijímání a odesílání datových zpráv za použití elektronické podatelny.

Již před přijetím zákona o elektronickém podpisu bylo možné v občanskoprávních vztazích používání elektronického podpisu na základě zásady smluvní volnosti vyplývající z ustanovení § 2 odst. 3 občanského zákoníku⁷⁶. Komplikovanější to bylo v oblasti veřejné správy, pro niž platí zásada legality vyplývající z čl. 2 odst. 3 Ústavy⁷⁷. V. Smejkal dodává, že *„jisté obavy byly rovněž spojeny i s případným rozhodováním soudů ve vztahu*

⁷³ K tomu srovnej MATEJKA, Ján a CHUM, Václav. K právní úpravě elektronického podpisu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 3, s. 29.

⁷⁴ K tomu srovnej MATEJKA, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 145.

⁷⁵ Nařízení vlády č. 495/2004, kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁶ „Účastníci občanskoprávních vztahů si mohou vzájemná práva a povinnosti upravit dohodou odchylně od zákona, jestliže to zákon výslovně nezakazuje a jestliže z povahy ustanovení zákona nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit.“ § 2 odst. 3 zákona č. 40/1964 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ „Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech a mezích a způsoby, které stanoví zákon.“ § 2 odst. 3 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

*k elektronickému podpisu při absenci konkrétní právní normy.*⁷⁸ Komunikace prostřednictvím Internetu byla stále častější, proto bylo žádoucí umožnit bezpečnou elektronickou komunikaci i subjektům v oblasti veřejného práva a ulehčit právní styk se státními orgány za pomoci nového nástroje v podobě elektronické podatelny.

Elektronický podpis je z velké části předmětem oborů jako kryptografie, počítačové algebry a dalších technologicky a technicky zaměřených oborů. V následujícím textu bude proto pochopitelně věnován prostor problematice elektronického podpisu z právního hlediska.

4.1. Elektronický a vlastnoruční podpis

Elektronický podpis představuje specifický způsob podepisování. Nejedná se o klasický vlastnoruční podpis⁷⁹ na papíře, ale o složitý technologický proces, jehož výsledkem je posloupnost čísel, písmen anebo znaků či obrázků. Přičemž podstatné je, že v obou případech podepisování jde o osvědčení projevu vůle, současně osoby vůli projevující, a nastoupení žádaných právních účinků. Elektronický podpis lze totiž využívat všude tam, kde je třeba vlastnoručního podpisu. Elektronický podpis dokonce možnosti vlastnoručního přesahuje, neboť umožňuje podepsat např. přístup do databáze, kompaktní disk atd.⁸⁰

K podepsání běžného listinného dokumentu potřebujeme vlastnoruční podpis. K tomu, abychom mohli podepsat dokument elektronický, potřebujeme podpis elektronický. Přičemž v obou případech jde o „zachycení obsahu právního úkonu a určení osoby, která právní úkon učinila, tedy a) zaznamenání informace písemně, tedy psaním, na nějakém hmotném nosiči trvalým způsobem, umožňujícím informaci předat, získat, vykázat se jí apod. i s časovým odstupem, a to případně i jinou osobou nežli autorem zápisu, b) identifikace a s tím související autentizace neboli ověřování totožnosti osoby, jíž se informace týká (o jejíž právní úkon jde).“⁸¹ Identifikací tedy rozumíme zjištění osoby, jejího jména a příjmení, autentizací pak ověření, zda je osoba tím, za koho se vydává. Autentizace probíhá ověřením totožnosti pověřenou osobou. P. Mates konstatuje, že v případě odcizeného nebo padělaného občanského průkazu není ani úředně ověřený podpis bezpečný, rovněž u notářem ověřené

⁷⁸ SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 98.

⁷⁹ Podpis není v českém právním řádu definován. Jeho význam lze však odvodit z § 40 odst. 3 občanského zákoníku: „Písemný právní úkon je platný, je-li podepsán jednající osobou“.

⁸⁰ K tomu srovnej SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2001, s. 278.

⁸¹ MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 124 - 125.

listiny existuje riziko, že listina byla po ověření padělána.⁸² V tomto ohledu je to právě elektronický podpis, který představuje vyšší úroveň bezpečnosti. Nelze zaručit, že elektronický dokument nebude pozměněn, ale pokud bude, spolehlivě to díky elektronické stopě poznáme. Elektronický podpis je navíc proměnný, každý dokument je podepsán odlišně a nelze ho přenést na jiný dokument. Elektronický podpis tak zajišťuje:

- „ověření integrity zprávy - příjemce má jistotu, že zpráva nebyla přeměněna v průběhu transportu (např. v prostředí Internetu),
- zaručuje nepopiratelnost zprávy - odesílatel nemůže popřít, že danou zprávu odeslal,
- nenapodobitelnost podpisu - prostředky k podepisování může mít daná osoba pod svou výhradní kontrolou.“⁸³

Elektronický podpis je vytvářen na základě dvou čísel, jež se na základě určité matematické operace spojí, vytvoří číslo nové, prezentující elektronický podpis. Ten je pak možné připojit k podepisovanému dokumentu, který je třeba dále transportovat. Metoda převodu pro elektronické podpisy se nazývá asymetrická kryptografie, a je prováděna za použití dvou klíčů, soukromého a veřejného.⁸⁴ Soukromý klíč je tajný, veřejný klíč slouží k ověření klíče soukromého a platí, že při spojení těchto dvou párových klíčů nelze následně odvodit klíč soukromý. Pravost veřejného klíče zaručuje důvěryhodná třetí strana – poskytovatel certifikačních služeb. Tento subjekt poskytuje záruku, že osobě označené jako vlastník veřejného klíče opravdu klíč patří.⁸⁵

Nelze opomenout, že „*elektronický podpis je výstupem určitého procesu, do kterého jako parametry vstupuje soukromý klíč a podepsovaný dokument. Uživatel tedy nikdy nebude vlastnit (resp. nikde nezíská) svůj elektronický podpis, ale nástroje pro jeho vytváření a pro jeho ověřování.*“⁸⁶

⁸² K tomu srovnej MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 125.

⁸³ ŠTĚDRŮN, Bohumír a PROKEŠ, Josef. *Autorizovaná konverze dokumentů. Ad notam*, 2010, č. 5, s. 6.

⁸⁴ K tomu srovnej SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§. 2. aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2001, s. 272.

⁸⁵ K tomu srovnej SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2004, s. 92 – 93.

⁸⁶ SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§. 2. aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2001, s. 273.

4.2. Druhy elektronických podpisů

Zákon o elektronickém podpisu výslovně definuje dva druhy elektronického podpisu, tzv. prostý nebo obyčejný, a zaručený elektronický podpis. Další dva druhy nejsou v zákoně výslovně vymezeny, ale jejich existence vyplývá z jednotlivých ustanovení.⁸⁷ Jedná se o zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu a zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu od akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb, tzv. uznávaný nebo někdy také označovaný jako kvalifikovaný elektronický podpis, který je z uvedených nejdůležitější. Je nezbytné zdůraznit, že výše zmíněný zákon se zabývá především zaručeným elektronickým podpisem a prostý elektronický podpis dále neupravuje, ten je totiž v zákoně použit pouze subsidiárně. Z toho důvodu, pokud se v praxi užívá pojem elektronický podpis, je tím myšlen převážně elektronický podpis zaručený, zejména založený na kvalifikovaném certifikátu od akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb.

Záměrně vágně, tak aby byl umožněn různý způsob vzniku a různé úrovně bezpečnosti, je vymezen prostý elektronický podpis v ustanovení § 2 písm. a) zákona o elektronickém podpisu jedná se o „*údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě⁸⁸ nebo jsou s ní logicky spojené, a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě.*“ V tomto smyslu může jít např. o obrázek vlastnoručního podpisu naskenovaného do dokumentu, použití kódu PIN, vlastnoruční podpis na displeji počítače. S prostým podpisem se můžeme setkat např. v bankách, kde se kontroluje, zdali je podpis na papíře shodný s podpisovým vzorem oskenovaným a uloženým v paměti počítače. Takové porovnání je jen vizuální a záleží nejen na kondici podepisujícího, ale i na schopnosti pracovníka banky, aby objevil případný padělek.⁸⁹ „*Jedná se tak o postup ryze subjektivní. V tomto pojetí se může elektronickým podpisem rozumět i podpis v textu e-mailové zprávy.*“⁹⁰

⁸⁷ K tomu srovnej MATEJKA, Ján a CHUM, Václav. K právní úpravě elektronického podpisu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 3, s. 32.

⁸⁸ Datová zpráva jen definována v § 2 písm. d) zákona o elektronickém podpisu jako „*elektronická data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na záznamových médiích, používaných při zpracování a přenosu dat elektronickou formou.*“

⁸⁹ K tomu srovnej MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 126.

⁹⁰ SMEJKAL, Vladimír a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 85.

Legální definice zaručeného elektronického podpisu je obsažena v ustanovení § 2 písm. b) výše citovaného zákona. Elektronický podpis je zaručený, pokud splňuje následující požadavky: „1. je jednoznačně spojen s podepisující osobou, 2. umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, 3. byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou, a 4. je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat.“ To vnáší do způsobu podepisování novou a vyšší hodnotu. Na rozdíl od prostého elektronického podpisu přináší zaručený elektronický podpis více záruk. Jde totiž o údaje, „které jsou připojeny k obsahu elektronického dokumentu a které jsou vytvořeny zvláštním postupem, dnes nejčastěji s využitím kryptografie neboli šifrování. Tento podpis poskytuje řadu funkcí, které na papíře nemůžeme nikdy dosáhnout: 1. identifikuje původce podpisu (to znamená, že příjemce zprávy bezpečně ví, kdo je autorem či odesílatelem elektronické zprávy), 2. zaručuje integritu zprávy (příjemce má jistotu, že zpráva nebyla změněna), 3. zaručuje nepopiratelnost (osoba nemůže popřít, že danou zprávu s daným obsahem vytvořila), a to především proto, že 4. je vytvořen pomocí prostředků, které podepisující osoba může mít pod svou výhradní kontrolou.“⁹¹ Zaručený je tento podpis proto, že se jedná o podpis založený na certifikátu, který je poskytnut třetí nestrannou osobou, tzv. poskytovatelem certifikačních služeb⁹². „Certifikát je potvrzením, že konkrétní veřejný klíč (vložený do certifikátu jako jeho součást) patří té a té osobě (jejíž identita je popsána v certifikátu). Stvrzuje současně i to, že příslušná osoba je držitelem odpovídajícího soukromého klíče a má ho ve své (výlučné) moci.“⁹³ Zákon však žádný požadavek na takový certifikát neklade. Z toho důvodu J. Peterka uvádí, že zaručený podpis „poskytuje určité záruky po technické stránce, a nikoliv po stránce právní. Zaručený podpis zaručuje integritu podepsaného dokumentu, ale chybí mu nepopiratelnost. Zákon ji od zaručeného podpisu nepožaduje.“⁹⁴ Proto nemůže být právně závazný, neboť podepsaná osoba může kdykoliv popřít, že takový podpis vytvořila.⁹⁵ V tom je rozdíl od uznávaného elektronického podpisu, viz dále.

⁹¹ SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2. akt. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 85.

⁹² Subjekt vydávající certifikáty, vedoucí jejich evidenci, poskytující další služby spojené s elektronickým podpisem. Viz § 2 písm. h) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 37.

⁹⁴ PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 119.

⁹⁵ K tomu srovnej PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 119.

V zákoně o elektronickém podpisu jsou obsaženy dva druhy certifikátů, pouhý „certifikát“, používaný u zaručeného elektronického podpisu a kvalifikovaný certifikát. Certifikátem se rozumí „datová zpráva, která je vydána poskytovatelem certifikačních služeb, spojuje data pro ověřování elektronických podpisů s podepisující osobou a umožňuje ověřit její identitu“⁹⁶ Kvalifikovaný certifikát je podle ustanovení § 2 písm. l) „certifikát, který má náležitosti stanovené zákonem v § 12 a byl vydán kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb“⁹⁷

Zákon tedy umožňuje několik variant elektronických podpisů, přičemž všechny se mezi sebou liší zejména požadavky na certifikát, na kterém jsou založeny. Nejvýznamnější z nich je zaručený elektronický podpis s kvalifikovaným certifikátem vydaným akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb, neboli uznávaný elektronický podpis. Tento druh je, jako jediný, používán při komunikaci s veřejnou správou a proto „uznávaný“. Řečené stvrzuje zákon o elektronickém podpisu v ustanovení § 11 odst. 1: „V oblasti orgánů veřejné moci je možné za účelem podpisu používat pouze zaručené elektronické podpisy a kvalifikované certifikáty vydávané akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb. To platí i pro výkon veřejné moci vůči fyzickým a právnickým osobám.“ Uznávaný elektronický podpis se odlišuje od zaručeného tím, že je založen na použití kvalifikovaného certifikátu, který byl vydán subjektem, tzv. certifikační autoritou, který splňuje zákonné požadavky⁹⁸, a kterému byla akreditace udělena Ministerstvem vnitra⁹⁹.

Rozdíl mezi zaručeným a uznávaným elektronickým podpisem je zásadní: „Dokument s uznávaným elektronickým podpisem musí úřady akceptovat a dále s ním pracovat, jako s vlastnoručně podepsaným listinným dokumentem. Naproti tomu dokument, opatřený pouze zaručeným elektronickým podpisem, úřady takto "uznávat" nemusí, ba dokonce by ani neměly. Pokud jej akceptují, měly by se k němu chovat jako k nepodepsanému dokumentu. Má to přitom velmi racionální důvod, protože zaručený elektronický podpis zaručuje jen jednu jedinou věc: že se podepsaný dokument od svého podpisu nezměnil. Ale nezaručuje

⁹⁶ § 2 písm. k) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ Subjekt, který splnil ohlašovací povinnost a vydává kvalifikované certifikáty, kvalifikovaná časová razítka a další prostředky pro bezpečné vytváření elektronických podpisů. Viz § 2 písm. i) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ § 10 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁹ V České republice existují tři akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb.

*to asi nejpodstatnější: kdo podpis vytvořil, resp. kdo je podepsanou osobou.*¹⁰⁰ Právě to je odlišné u uznávaného elektronického podpisu, kde jsou kvalifikované certifikáty vydávané podle požadavků zákona jen fyzickým osobám, jejichž identitu lze dostatečně ověřit.

V této souvislosti je třeba říci, že ani přes sofistikované způsoby v podobě kvalifikovaného certifikátu a metody asymetrické kryptografie, nelze nemít na paměti nezbytnou ochranu soukromého klíče, který je nutné uchovávat v tajnosti, aby nedošlo k případnému zneužití. Zákon o elektronickém podpisu výslovně v ustanovení § 5 nařizuje povinnost zacházet s daty tak, aby nemohlo dojít ke zneužití a v případě možného zneužití dat neprodleně informovat poskytovatele certifikačních služeb, který kvalifikovaný certifikát zneplatní.

4.3. Elektronická značka

Elektronická značka byla zavedena novelou zákona o elektronickém podpisu¹⁰¹ v roce 2004. Po technické stránce si je elektronická značka podobná se zaručeným elektronickým podpisem, rozdíl je v právní stránce. Zákon, definuje elektronickou značku v ustanovení § 2 písm. c) jako *„údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které splňují zákonné požadavky.“*

Je-li elektronický podpis přirovnáván k podpisu vlastnoručnímu, je možné si představit elektronickou značku jako otisk razítka. Elektronický podpis je určen pouze pro fyzické osoby, což bylo považováno za nedostatečné, a proto bylo nalezeno řešení, které nabídlo obdobné možnosti i právnickým osobám a orgánům veřejné moci.¹⁰² Elektronická značka tak může patřit i těmto subjektům. Elektronickou značku nevytváří fyzická osoba, ale nějaký stroj (program), který pracuje automatizovaně, bez přímé účasti člověka.¹⁰³ *„Nejedná se o podpis ve smyslu občanského zákoníku, neboť jej nevytvářila fyzická osoba, ale „neosoba“. Podepisující osobu nahradí tzv. označující osoba, což je fyzická osoba, právnická osoba nebo organizační složka státu, která drží prostředek pro vytváření elektronických značek a označuje datovou zprávu elektronickou značkou pomocí prostředku pro vytváření elektronických značek, který musí být nastaven tak, aby i bez další kontroly označující osoby*

¹⁰⁰ PETERKA, Jiří. *Uznávaný, nebo jen zaručený elektronický podpis?* [online]. [cit. 2012-02-20.] Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b12/b0209001.php3>>.

¹⁰¹ Zákon č. 440/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² K tomu srovnej PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 34.

¹⁰³ K tomu srovnej PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 139.

označil právě a pouze ty datové zprávy, které označující osoba k označení zvolí.“¹⁰⁴ Dalším rozdílem je, že v případě elektronické značky se nepředpokládá, že se označující osoba seznámila s označovanou datovou zprávou¹⁰⁵. Naopak je tomu v případě elektronického podpisu, u kterého se vytváří právní fikce, neboť se má za to, že se podepisující osoba s obsahem datové zprávy seznámila před jejím podepsáním.¹⁰⁶ J. Peterka připomíná, že u elektronických značek je seznámení se s obsahem nemožné z důvodu rychlosti zautomatizovaného přidělování, navíc „např. u datových zpráv, které procházejí skrze datové schránky, se člověk (zaměstnanec provozovatele) ze zákona ani nesmí seznámit s jejich obsahem.“¹⁰⁷

„Elektronické značky založeny na kvalifikovaném systémovém certifikátu¹⁰⁸ a uznávané elektronické podpisy jsou způsobilé zajistit nepopiratelnost původu a originalitu obsahu dat v elektronické podobě, ke kterým jsou připojeny. Proto mohou být plnohodnotnými náležitostmi elektronických písemností orgánů veřejné moci - mají totiž stejnou funkci jako úřední razítko a podpis úřední osoby na listině.“¹⁰⁹

Elektronická značka se uplatní tam, kde je ze zákona nutné označovat nemalé objemy datových zpráv v krátkém časovém úseku důvěryhodným způsobem a vytváření uznávaného elektronického podpisu by zabralo nemálo času.¹¹⁰

Význam elektronické značky je v současné době dán v oblasti ověřených výstupů z informačních systémů veřejné správy a v souvislosti se zákonem o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

4.4. Kvalifikované časové razítko

Institut kvalifikovaného časového razítka byl novelizací zákona o elektronickém podpisu zaveden společně s elektronickou značkou. Můžeme se setkat i s názvem časová

¹⁰⁴ MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 150-151.

¹⁰⁵ § 3a odst. 2 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ § 3 odst. 1 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 139.

¹⁰⁸ Kvalifikovaný systémový certifikát je udělován právníckým osobám, orgánům veřejné moci, na rozdíl od samotného kvalifikovaného certifikátu, který je určen pouze pro fyzické osoby.

¹⁰⁹ MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 152.

¹¹⁰ K tomu srovnej MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 151.

značka, přičemž hlavní samozřejmě je jejich společná podstata, která spočívá v důkazu, že nějaký konkrétní dokument existoval v určitém čase.

Zákon o elektronickém podpisu v ustanovení § 2 písm. r) definuje kvalifikované časové razítko takto: „*datová zpráva, kterou vydal kvalifikovaný poskytovatel certifikačních služeb a která důvěryhodným způsobem spojuje data v elektronické podobě s časovým okamžikem, a zaručuje, že uvedená data v elektronické podobě existovala před daným časovým okamžikem.*“

Časové razítko tedy slouží k potvrzení, že dokument, který je orazítkován, vznikl dříve, než je časový okamžik uvedený na časovém razítku. Na rozdíl od elektronického podpisu, který na základě certifikátu připojuje sám podepisující, časové razítko připojuje kvalifikovaný poskytovatel certifikovaných služeb z pozice důvěryhodné třetí strany na základě žádosti.¹¹¹

Kvalifikované časové razítko se uplatňuje zejména v možnosti ověření elektronického podpisu i po uplynutí doby platnosti podpisového certifikátu¹¹², na kterém je založen. Své místo má také v zákoně o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Hlavní role časového razítka se projevuje zejména v posílení právní jistoty při zachování práv a povinností.

V souvislosti s časovým razítkem je vhodné okrajově zmínit tzv. důvěryhodné archivy elektronických dokumentů, které jsou řešením pro uchování dokumentů, u nichž elektronický podpis a zejména kvalifikované časové razítko expiruje. Oba instituty mají pouze omezenou platnost a je třeba ji prodlužovat. „*Takový archiv dlouhodobě ošetřuje elektronické podpisy dokumentů a garantuje platnost podepsaných dokumentů po celou dobu archivace, o čemž při jejich vydání archiv poskytuje také nezpochybnitelné důkazy. Dlouhodobě také zabezpečuje obnovu platnosti časových razítek.*“¹¹³

4.5. Elektronická podatelna

Elektronická podatelna, někdy také označovaná zkráceně jako e-Podatelna, plní funkci běžné podatelny na úřadech a slouží k vnější komunikaci s občany, avšak styk občana a úředníka neprobíhá za osobní účasti v úřadovně, ale na dálku prostřednictvím e-mailu.

¹¹¹ K tomu srovnej PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, s. 143.

¹¹² Standardní doba platnosti certifikátu je jeden rok.

¹¹³ SMEJKAL, Vladimír. *Elektronický podpis. Právní rádce*, 2004, č. 12, s. 12.

Elektronická podatelna tedy umožňuje použití elektronických podání, která alternují standardní a dlouhodobě zažité uskutečňování písemných právních úkonů, a to nejen pro občany, ale i pro subjekty veřejné správy navzájem.

V zákoně o elektronickém podpisu je elektronická podatelna definována v ustanovení § 2 písm. y) jako „*pracoviště orgánu veřejné moci určené pro příjem a odesílání datových zpráv*“, tedy jakýsi styčný bod v komunikaci občana s veřejnou správou. Povinnost orgánů veřejné moci odesílat a přijímat datové zprávy je pak stanovena v § 11 odst. 3 citovaného zákona, podrobnost týkající se technického a organizačního charakteru a další nutná opatření související s provozem elektronických podatelen jsou obsaženy v prováděcích předpisech. Jedná se o nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen nařízení vlády č. 495/2004 Sb.) a vyhláška č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách, ve znění pozdějších předpisů (dále vyhláška č. 496/2004 Sb.)

Orgánům veřejné moci vyplývá z § 1 nařízení č. 495/2004 Sb. povinnost¹¹⁴ provozovat alespoň jednu elektronickou podatelnu. Orgán veřejné moci může po dohodě s jiným orgánem veřejné moci k přijímání podání využívat jeho elektronické podatelny¹¹⁵. Dále orgánům veřejné moci ukládá povinnost zajistit činnost elektronické podatelny, podle vyhlášky č. 496/2004 Sb., technickým a programovým vybavením. Orgán veřejné moci musí obligatorně vybavit zaměstnance, kteří jsou oprávněni činit právní úkony v oblasti orgánů veřejné moci, kvalifikovanými certifikáty vydanými akreditovanými poskytovateli certifikačních služeb. Tento certifikát musí obsahovat označení orgánu veřejné moci, příslušného organizačního útvaru a zaměstnancova zařazení. Výše zmíněné nařízení stanovuje povinnost bezpečnosti a ochrany dat procházející elektronickou podatelnu, rovněž klade důraz na neprodlené zpracování přijatých datových zpráv.¹¹⁶ Aby mohlo být služeb elektronické podatelny využíváno, je třeba případným uživatelům poskytnout potřebné a aktuální údaje. Taková povinnost je určena v ustanovení § 3 citovaného nařízení. Orgán veřejné moci má povinnost na své úřední desce a způsobem umožňující dálkový přístup zveřejnit informace potřebné k doručování datových zpráv orgánu veřejné moci. Mezi takové

¹¹⁴ Tato povinnost je stanovena ve zvláštních právních předpisech, např. v zákoně č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹¹⁵ Není-li správní orgán schopen zajistit provozování elektronické podatelny, může uzavřít veřejnoprávní smlouvu o provozování elektronické podatelny s obcí s rozšířenou působností, v jejímž správním obvodu má sídlo. Viz § 37 odst. 7 zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ Viz § 2 nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

informace náleží elektronická adresa podatelny, pravidla pro potvrzování doručovaných datových zpráv, technické parametry doručovaných datových zpráv a technických nosičů, na nichž je možné předávat datové zprávy orgánu veřejné moci, aktuální seznam zaměstnanců. Za povinný údaj je také považován seznam právních předpisů, podle nichž je možné činit právní úkony v elektronické podobě vůči orgánu veřejné moci, včetně náležitostí těchto úkonů a náležitostí uznávaného elektronického podpisu. Jsou-li provozovány orgánem veřejné moci dvě a více elektronických podatelen, je nutné zveřejnit povinné údaje o každé podatelně zvlášť.

Postupy při přijímání a odesílání datových zpráv a požadavky na kvalifikovaný certifikát stanoví vyhláška č. 496/2004 Sb. V ustanovení § 2 citované vyhlášky je upraven okamžik doručení orgánu veřejné moci, přijatá datová zpráva se považuje za doručenou, je-li dostupná elektronické podatelně. Dále se v citovaném ustanovení stanoví, že doručené datové zprávy jsou ukládány do úložiště datových zpráv ve tvaru, v jakém přišly a pokud obsahují kvalifikovaný certifikát nebo uznávaný elektronický podpis, jsou ukládány spolu s datovou zprávou. Všechny doručené datové zprávy se označují identifikátorem elektronické podatelny, majícího charakter podacího razítka, s přesností na sekundu. „*Doručené datové zprávy se v elektronické podatelně evidují a předávají podle režimu zákona o archivnictví a spisové službě (zákon č. 499/2004 Sb.), přičemž čas doručení je zaznamenán s přesností na sekundu, a označují identifikátorem elektronické podatelny, který má charakter podacího razítka.*“¹¹⁷ Dále při užívání elektronické podatelny platí, že byla-li doručena datová zpráva, z které je orgán veřejné moci schopen zjistit elektronickou adresu, bez prodlení zašle odesílateli o této skutečnosti potvrzení^{118 119}.

V souladu s ustanovením § 2 odst. 6 citované vyhlášky je povinností elektronické podatelny zjistit, zdali doručená datová zpráva odpovídá technickým parametrům. Stanoví-li zvláštní právní předpis povinnost připojit k datové zprávě uznávaný elektronický podpis, uznávanou elektronickou značku nebo kvalifikované časové razítko, zjišťuje, zda byly připojeny. Dále orgán veřejné moci musí zkontrolovat platnost zaručeného elektronického podpisu a jeho kvalifikovaného certifikátu, platnost elektronické značky a jejího kvalifikovaného systémového certifikátu. Současně je nezbytné zjistit, zda je u výše

¹¹⁷ MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 191.

¹¹⁸ Zpráva o potvrzení obsahuje uznávaný elektronický podpis zaměstnance orgánu veřejné moci nebo uznávanou elektronickou značku orgánu veřejné moci, datum a čas doručení, charakteristiku umožňující identifikaci datové zprávy (např. žaloba). Viz § 2 odst. 5 vyhlášky č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelnách, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁹ Viz § 2 odst. 5 vyhlášky č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelnách, ve znění pozdějších předpisů.

zmíněných certifikátů uveden akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb, kterým byl certifikát vydán a který vede jeho evidenci. Následuje povinnost zkontrolovat údaje obsažené v kvalifikovaném certifikátu, na jejichž základě je možné podepisující osobu jednoznačně identifikovat. „*Budou-li kvalifikovaný certifikát nebo kvalifikovaný systémový certifikát v době doručení zprávy neplatné, avšak lze usuzovat, že zaručený elektronický podpis či elektronická značka byly vytvořeny v době platnosti certifikátu, nabízí vyhláška dva možné postupy. Orgán veřejné moci má za účelem zjištění platnosti elektronické značky nebo zaručeného elektronického podpisu ověřit, pokud je připojeno platné kvalifikované časové razítko nebo označení datové zprávy, zda razítko bylo vytvořeno před okamžikem zneplatnění certifikátu zprávy a je-li platné. Jestliže platné kvalifikované razítko není připojeno, uvědomí podepsanou osobu, že nemá možnost provést veškeré úkony potřebné k tomu, aby ověřil, že zaručený elektronický podpis nebo elektronická značka jsou platné a že jejich kvalifikovaný certifikát nebo kvalifikovaný systémový certifikát byly zneplatněny až po vytvoření zaručeného elektronického podpisu nebo elektronické značky.*“¹²⁰

V elektronických podatelných pochopitelně komunikace probíhá i obráceným směrem, tedy nejen přijímáním, ale i odesíláním. V takovém případě se datové zprávy ukládají do úložiště vypravovaných zpráv, současně s uznávaným elektronickým podpisem oprávněného zaměstnance orgánu veřejné moci a jeho kvalifikovaným certifikátem, jsou-li připojeny. Výstupní datová zpráva je opatřována záznamem o času odeslání s přesností na sekundy.¹²¹

4.6. Několik poznámek závěrem

Závěrem k elektronickému podpisu lze dodat, že jeho zavedení bylo nepochybně kladné, v praxi mezi uživateli nenašlo očekávaný pozitivní ohlas a rozhodně nenahradilo listinnou formu komunikace, tak jak bylo ambiciózně předpokládáno. Důvody proč tomu tak nebylo, uvádí ve svém článku J. Matejka: „*V případě veřejnoprávních subjektů se jedná zejména o historické souvislosti, byrokratické fungování státního aparátu, zažité úřední postupy, zkosnatělé metody, resortní odlišnosti a roztříštěnost. U soukromoprávních subjektů patří mezi důvody zejména neochota vynaložení investice do zaručeného elektronického podpisu, vnímání procesu elektronizace a informatizace jako zbytečnost, technické problémy – softwarová nekompatibilita. Psychologické faktory, absence obligatorních právních norem*

¹²⁰ MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, s. 192.

¹²¹ Viz § 3 vyhlášky č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelných, ve znění pozdějších předpisů.

se sankcí.“¹²² Jako další důvod, který sehrál nemalou roli, byl již výše zmíněný fakt, že právní předpisy nejednotně a neuceleně upravovaly právní instituty týkající se komunikace.¹²³ Často navíc zcela nevyhovujícím způsobem. Příkladem lze uvést dnes již zrušené ustanovení § 45f odst. 2, 3 občanského soudního řádu¹²⁴, které vyžadovalo, v případě elektronického doručování, potvrzení adresáta o doručení do 3 dnů, jinak bylo neúčinné.

Vrátíme-li se k problematice elektronických podatel, je třeba připomenout, že již v kapitole vývoj e-Governmentu v České republice je řečeno, že v praxi měla elektronická podání problém získat si sympatie uživatelů. Připomenut by měl být fakt, který ve svém článku uvedl M. Hulmák. „K malému využití elektronických podatel přispívala rozdílná úprava v jednotlivých procesních řádech, a rozdílný přístup k formám elektronických podpisů. Některé procesní předpisy zmiňují pouze elektronický podpis, v některých případech se vyžaduje použití zaručeného elektronického podpisu, někde se vyžaduje i kvalifikovaný certifikát. V rámci procesního práva se proto jeví situace ohledně elektronických podpisů trochu nepřehledná.“¹²⁵

Přesto však existovaly ocenitelné výjimky, které byly veřejností přece jen doceněny, jedná se např. o elektronické podání vůči České daňové správě nebo elektronickou komunikaci s Českou správou sociálního zabezpečení.¹²⁶

Okrajově bych ráda zmínila, že o pár let později se v podmínkách veřejné správy objevil nový rozměr elektronické komunikace a především doručování, blíže kapitola zákon o e-Governmentu, v podobě datových schránek, a tak by se mohlo zdát, že elektronické podatelny by mohly být vytlačeny, podle J. Peterky by tomu tak být nemělo. „Datové schránky rozhodně nepředstavují konec provozu elektronických podatel v úřadech. Jednak pro subjekty bez povinnosti přijímat zprávy datovými schránkami zůstává možnost tzv. doručování na elektronickou adresu (rozuměj adresu internetové elektronické pošty) zachována. Jednak pro všechny subjekty zůstávají elektronické podatelny možností, jak vůči úřadu provést podání datové zprávy, a to i v případě, že mají zřízenu svou datovou schránku. Přesto mohou provádět podání dosavadními způsoby, včetně podání přes e-podatelnu, nebo

¹²² MATEJKA, Ján a JANÁK, Martin. Normativní regulace prostředí datových schránek. *Právník*, 2010, č. 4, s. 348.

¹²³ K tomu srovnej KORBEL, František a PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. *Právní rozhledy*, 2009, č. 17. *Mimořádná příloha*, s. 2.

¹²⁴ Zákon č. 99/1963Sb., občanský soudní řád, ve znění od 1. 1. 2005 do 30. 6. 2008.

¹²⁵ HULMÁK, Milan. Elektronický právní styk. *Právní rozhledy*, 2005, č. 7, s. 233.

¹²⁶ K tomu srovnej RIEGER, Pavel a MATES, Pavel. Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu. *Správní právo*, 2010, č. 5, s. 295.

*i v klasické listinné podobě poštou nebo osobně. Organizačně bývá elektronická podatelna většinou řazena do útvaru podatelny, což vzhledem k funkci je přirozené. Právně a technicky může být elektronická podatelna součástí libovolného vnitřního útvaru, popř. smí být dle § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády č. 495/2004 Sb. hostována i u jiného úřadu orgánu veřejné moci.*¹²⁷ Možnost elektronických podatelen zůstává, ale projevuje se snaha Ministerstva vnitra o jejich potlačení ve prospěch favorizovaných datových schránek, viz kapitola o Portálu veřejné správy.

¹²⁷ PETERKA, Jiří. *Prerekvizity datových schránek: k elektronické spisové službě v úřadě* [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/prerekvizity-datovych-schranek-2-spisovka/>>.

5. PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY

Portál veřejné správy je řešený v gesci Ministerstva vnitra a je označován jako elektronická brána do veřejné správy. Portál veřejné správy je doprovázen heslem „Na úřad přes Internet“ a v době spuštění znamenal další signifikantní posun v uplatňování e-Governmentu v podobě přiblížení a usnadnění komunikace se státními orgány. Portál veřejné správy vznikl na základě zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o informačních systémech veřejné správy) a je dostupný na internetové adrese www.portal.gov.cz. Původní definice portálu ve výše zmíněném zákoně zněla „*Portál veřejné správy je informační systém vytvořený a provozovaný se záměrem usnadnit veřejnosti dálkový přístup k pro ni potřebným informacím z veřejné správy a komunikace s ní.*“¹²⁸ Na základě této zákonné definice se Portál veřejné správy rozlišoval na dvě části. Část informační, která obsahovala garantované informace pro adresáty veřejné správy a část transakční, která umožňovala činit podání vůči orgánům veřejné správy.

Ke konci roku 2011 byl zákon o informačních systémech novelizován a zákonné pojetí veřejné správy bylo přeformováno, Portál veřejné správy je „*informační systém veřejné správy zajišťující přístup k informacím státních orgánů, orgánů územních samosprávných celků a orgánů veřejné moci, které nejsou státními orgány ani orgány územních samosprávných celků a komunikaci s veřejnými orgány (dále jen veřejný orgán)*“¹²⁹.¹³⁰ Zákon dále specifikoval oblasti informací, ze kterých je portál tvořen. Jedná se o informace veřejných orgánů z oblasti sociálního zabezpečení, zdravotnického zabezpečení, správy veřejných financí, dotací veřejných zakázek, státní statistické služby, evidence a identifikace osob. Součástí informací jsou i práva a povinnosti veřejných orgánů a tvorba a publikace právních předpisů.¹³¹

Účelem zřízení Portálu veřejné správy mělo být: „*Poskytovat fyzickým i právnickým osobám dálkový přístup ke kompletním informacím a službám jednotlivých institucí veřejné správy. Zpřístupnit celé veřejné správě její znalosti, fakta a záznamy. Zvýšit efektivitu a autoritu veřejné správy, Posílit důvěru občanů ve veřejnou správu. Umožnit státní správě*

¹²⁸ § 2 písm. q) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění do 28. 11. 2011.

¹²⁹ Zákon tak zároveň přistoupil k odlišnému pojetí orgánů veřejné moci.

¹³⁰ § 6f odst. 1 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

¹³¹ Viz § 6f odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

vystupovat jako *integrální organizace*.¹³² Podstatou tohoto projektu bylo zvýšit a umožnit široké veřejnosti, podnikatelům, živnostníkům, cizincům žijícím na českém území, ale i státním a soukromým organizacím, dostatečnou informovanost v podobě důvěryhodných a garantovaných informací o činnosti, organizaci a službách celé veřejné správy prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Tento přístup je zachován a dále rozvíjen i v současné době. Rozdíl spočívá v transakční části Portálu veřejné správy: „*Portál veřejné správy umožňuje aktivní elektronickou komunikaci s orgány veřejné správy. V době fungujícího informačního systému datových schránek však není efektivní udržovat paralelní systém s obdobným účelem, proto bylo rozhodnuto, že funkce transakční části portálu určené ke komunikaci s orgány veřejné moci bude nově zajištěna prostřednictvím informačního systému datových schránek.*“¹³³

Transakční část byla nastavena tak, že se uživatel, který měl zájem využít elektronické služby poskytované veřejnou správou, nejprve zaregistroval a poté byl oprávněn odesílat a přijímat formuláře orgánů veřejné správy s využitím uznávaného elektronického podpisu nebo kvalifikovaného certifikátu.¹³⁴

Vzhledem ke změně pojetí transakční části: „*Portál veřejné správy zajišťuje komunikaci s veřejnými orgány prostřednictvím datových schránek a prostřednictvím kontaktních míst veřejné správy*“¹³⁵, a celkové modernizaci Portálu veřejné správy a finančním úsporám byla transakční část koncem roku 2011 zrušena¹³⁶. Tato část Portálu veřejné správy nabízela elektronická podání v konkrétních agendách ve vztahu k České správě sociálního zabezpečení, Generálnímu ředitelství cel, Ministerstvu dopravy, Ministerstvu financí, Ministerstvu životního prostředí apod.¹³⁷ Portál veřejné správy byl propojen s informačním systémem datových schránek a nově zajišťuje komunikaci s orgány

¹³² SMEJKAL, V. a kol. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2. akt. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 254.

¹³³ REICHL, Jiří. Chceme najít efektivnější a levnější řešení pro další rozvoj eGovernmentu. *Veřejná správa*. 2011, č. 24, s. 14. Čerpáno z rozhovoru s JUDr. Petrem Voříškem, toho času ředitelem kanceláře vrchního ředitele sekce pro informatiku a eGovernment.

¹³⁴ K tomu srovnej BUDIŠ, Petr a HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, s. 48.

¹³⁵ § 6f odst. 3 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁶ *Efektivnější portál veřejné správy se nyní více otevírá lidem* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/efektivnejsi-portal-verejne-spravy-se-nyni-vice-otevira-lidem-93873/>>.

¹³⁷ K tomu srovnej SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 20-21.

veřejné moci přes datové schránky a Czech POINTy.¹³⁸ Orgány veřejné moci mají novou povinnost zveřejňovat elektronické formuláře na Portálu veřejné správy. „*Portál datových schránek tak kromě např. možnosti přihlášení se do datové schránky nabízí seznam autorizovaných inteligentních formulářů, ze kterých je možné přes datovou schránku odeslání podání úřadům. Co nejširší nabídka těchto formulářů ulehčí život jak občanům, tak samotným úřadům.*“¹³⁹ Tento přístup nevyhovoval České správě sociálního zabezpečení, která se Ministerstvu vnitra postavila a spustila nový komunikační kanál VREP (veřejné rozhraní pro elektronické podání). Podle J. Peterky se ministerstvo pokoušelo donutit Českou správu sociálního zabezpečení k upřednostňování datových schránek před elektronickým podáním, „*Česká správa sociálního zabezpečení si raději vytvořila náhradu, v podobě vlastního transakčního rozhraní VREP. Svým způsobem ale Ministerstvo vnitra přeci jen „dosáhlo svého“: nebude muset platit ze svého dva různé systémy, sloužící v zásadě stejným potřebám (realizaci podání), byť odlišným způsobem. Věcně, stejně jako z pohledu daňového poplatníka, to ale vychází nastejno: v provozu budou nadále dva systémy. S tím že jeden (VREP) bude jen „jednoresortní“ a nikoli „nadresortní“.*“¹⁴⁰

Od 20. března 2012 byl Portál veřejné správy spuštěn v novém formátu a zcela změněné grafické podobě. V současné době¹⁴¹ je Portál veřejné správy v testovacím provozu a informace jsou dodávány a upravovány.

Informační část na Portálu veřejné správy, na rozdíl od transakční části, zůstala a podle Ministerstva vnitra by nová koncepce měla přinést snazší orientaci i vyhledávání. Informace do Portálu veřejné správy dodávají ve valné většině samy orgány veřejné moci¹⁴², přičemž zveřejňování informací způsobem umožňující dálkový přístup orgánů veřejné moci vychází ze zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁸ K tomu srovnej MATLOCHOVÁ, Markéta. *Projekty eGovernmentu nabídnou občanům ještě více komfortu i možnosti využití.* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/projekty-egovernmentu-nabidnou-obcanum-jeste-vice-komfortu-i-moznosti-vyuziti.aspx>>.

¹³⁹ *Portál veřejné správy* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>>.

¹⁴⁰ PETERKA, J. *Portálová rošáda* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b11/b0627001.php3>>

¹⁴¹ Tzn. ke dni 25. 3. 2012.

¹⁴² K tomu srovnej *Portál veřejné správy* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>>.

5.1. Analýza Portálu veřejné správy

Portál veřejné správy je rozdělen do čtyř sekcí podle uživatelských rolí. Na úvodní stránce má uživatel na výběr informace pro občany, pro podnikatele a živnostníky, dále pro cizince žijící v České republice a pro orgány veřejné moci. Každá část je dále dělena na podtémata a obsah a rozsah informací je obdobný jako v původní verzi¹⁴³, tzn. lze zde vyhledat návody na řešení různých životních situací, adresáře, odkazy na webové stránky státních úřadů a institucí, texty zákonů, informace o České republice, seznam užitečných odkazů, věstníky úřadů a institucí a mnohé další, povinně zveřejňované informace. Oproti předešlé verzi působí Portál veřejné správy střídmejším a konzervativnějším dojmem. Jako uživatel si dovedu představit, že by portál mohl být uživatelsky příjemnější či pestřejší, grafické zpracování působí příliš fádně.

Co se týče praktičnosti Portálu veřejné správy, je třeba vytknout mu několik vad. Začít lze sekcí pro cizince, která je paradoxně v českém jazyce. Původní verze byla dostupná i v anglickém jazyce a lze jen doufat, že jde jen o dočasný nedostatek v rámci testovacího provozu, ale i tak si myslím, že jde o nemalé pochybení. Pokračovat bychom mohli dalším nedostatkem, kterým je vyhledávání podle zadaných slov. Tato funkce se nachází ve všech sekcích i jednotlivých podtématech. Při zadání slova „povodeň“, následně „povodně“, se nepodařilo portálu zobrazit žádný výsledek. Nemluvě o tom, že na úvodní straně Portálu veřejné správy se nachází odkaz na povodňové informace, který uživatele po kliknutí přesměruje na webovou stránku s vysvětlením, že stránka neexistuje. Vzhledem k tomu, že se nepochybně jedná o jednu z nejdůležitějších životních situací, považuji to za hrubou vadu, která se ani v testovacím prostředí nemůže vyskytnout.

V případě vyhledávání zákonů je situace příznivější. V sekci vyhledávání v zákonech, na niž je odkaz na úvodní stránce, je možné zadat číslo předpisu nebo název předpisu. Po zadání slov „správní řád“ do kolonky název předpisu se zobrazilo dvanáct výsledků, z nichž jeden byl správný, zbylé se pravděpodobně zobrazily na základě fulltextového vyhledávání. Uživatel má možnost listovat mezi stránkami s jednotlivými ustanoveními nebo si může otevřít celý text v novém webovém okně. Listování mezi stránkami s jednotlivými ustanoveními nepovažuji za optimální, neboť v případě zákonů s vysokým počtem ustanovení

¹⁴³ Viz příloha č. 1 a č. 2.

je systém chaotický a nepřehledný. Portál veřejné správy by se měl ve struktuře a způsobu zobrazení zákonů inspirovat u soukromých placených právních databází.

Bohužel se nemohu ztotožnit s ministerstvem, které považuje novou formu Portálu veřejné správy za „*přehlednější, rychlejší a intuitivní elektronické brány do veřejné správy*“¹⁴⁴ Právě přehlednost, rychlost a intuitivnost v nové podobě portálu schází a v porovnání s rozvinutými a uživatelskými webovými stránkami, které jsou provozovány některými komerčními subjekty, webové prostředí zaostává, což je další podnět pro Ministerstvo vnitra.

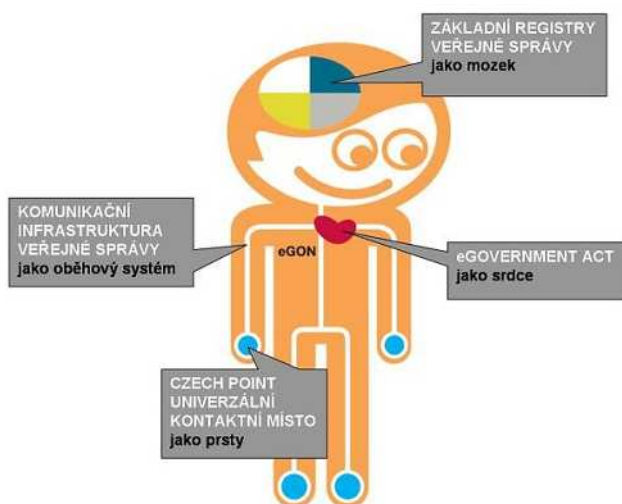
¹⁴⁴ *Efektivnější portál veřejné správy se nyní více otevírá lidem* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/efektivnejsi-portal-verejne-spravy-se-nyni-vice-otevira-lidem-93873/>>.

6. EGON

Jak bylo zmíněno výše, e-Government je prezentován postavičkou eGONa. Tento projekt byl zahájen koncem roku 2006 a „představuje komplexní projekt elektronizace veřejné správy, jehož hlavním cílem je usnadnění života občanům a zvýšení efektivity veřejné správy díky důmyslnému využití informačních technologií.“¹⁴⁵ eGON symbolizuje „živý organismus“, je složen z jednotlivých částí a orgánů lidského těla, které jsou navzájem propojeny, spolehlivě fungují a společně tvoří český e-Government.

„eGON je, stejně jako e-Government, vstřícný, jednoduchý a funkční.“¹⁴⁶ Prvky eGON jsou předmětem následujících kapitol.

Obrázek č. 1¹⁴⁷ eGON:

Mozek: Základní registry veřejné správy jako aktuální a garantovaná databáze dat.

Srdce: e-Government act, tedy zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi.

Oběhový systém: znázorňuje bezpečný tok dat a je základem fungování e-Governmentu.

Prsty: znázorňují kontaktní místa Czech POINT založené na principu one-stop-shop, tedy všechno na jednom místě.

¹⁴⁵ eGON jako symbol eGovernmentu - moderního, přátelského a efektivního úřadu [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-252052.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.

¹⁴⁶ eGON jako symbol eGovernmentu - moderního, přátelského a efektivního úřadu. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-252052.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.

¹⁴⁷ eGON [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.smartadministration.cz/egon>>.

7. KIVS

Pod zkratkou KIVS se skrývá Komunikační infrastruktura veřejné správy. KIVS představuje unifikaci různorodých datových linek subjektů státní správy a samosprávy do jedné datové sítě. Kladem KIVS má být zejména zamezení plýtvání veřejnými finančními prostředky a posílení koordinovanosti jednotlivých složek veřejné správy. Koncepce KIVS byla připravena a schválena koncem roku 2006 usneseními vlády č. 1156, č. 1270 a č. 1453. Tato koncepce byla přijata na čtyřleté období do roku 2011. Výstavba KIVS začala v roce 2007 v podmínkách paralelního vedení a zřizování datových linek subjekty veřejné správy.¹⁴⁸

„Primárním cílem zavádění KIVS bylo vytvoření jednotné datové sítě, která poskytne bezpečné připojení a vysoký standard nabízených služeb. Druhým cílem bylo odstranění monopolu poskytovatelů datových služeb. KIVS je cestou k efektivnímu propojení mezi orgány a informačními systémy veřejné správy, umožňující jak zajištění bezpečného přenosu dat, tak nastavení jednotlivých procesů komunikace mezi zúčastněnými subjekty. Prostřednictvím KIVSu jsou propojeny orgány veřejné správy například se základními registry nebo Czech POINTy.“¹⁴⁹

Základním stavebním prvkem KIVS je Centrální místo služeb. Zabezpečuje propojení, výměnu dat a řízení mezi jednotlivými informačními systémy veřejné správy. Kromě jiných služeb zprostředkovává např. *„komunikaci subjektů veřejné a státní správy s jinými subjekty ve vnějších sítích, jakými jsou Internet nebo komunikační infrastruktura EU. Zároveň tvoří jediné logické místo propojení jednotlivých operátorů telekomunikačních infrastruktur poskytujících služby pro KIVS.“¹⁵⁰* Z Centrálního místa služeb by měly probíhat *„veškeré služby současného i budoucího e-Governmentu. Včetně služeb poskytovaných systémem základních registrů, který by měl být uveden do ostrého provozu již v polovině letošního roku.“¹⁵¹*

Smysluplným prvkem KIVS byl centralizovaný systém poptávání a nakupování telekomunikačních služeb, který zamezoval zbytečnému plýtvání veřejnými penězi. *„Když*

¹⁴⁸ K tomu srovnej *Komunikační infrastruktura veřejné správy* [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-komunikacni-infrastruktura-verejne-spravy.aspx>>.

¹⁴⁹ *Komunikační infrastruktura veřejné správy* [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-komunikacni-infrastruktura-verejne-spravy.aspx>>.

¹⁵⁰ *KIVS* [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.smartadministration.cz/kivs>>.

¹⁵¹ PETERKA, Jiří. *Quo vadis, KIVS?* [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/quo-vadis-kivs/>>.

se v roce 2006 koncepce jednoho centrálního zadavatele pro veřejnou správu prosazovala, byli největšími odpůrci jednotlivé resorty, které schválením koncepce ztrácely možnost realizovat vlastní veřejné zakázky a nekontrolovaně nakupovat v rámci služeb komunikační infrastruktury často nesmyslné, zbytečné a předražené zboží a služby. Budoucnost pak ukázala, že centrální nákup služeb Komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy přinesl významné úspory na straně veřejných financí.¹⁵² Do roku 2012 si Ministerstvo vnitra připravilo netušené překvapení a předložilo změnu úpravy Koncepce rozvoje Komunikační infrastruktury veřejné správy z roku 2006 a oznámilo, že na jeden rok přechází centrální nákup telekomunikačních služeb na nákup služeb decentralizovaný. Z čehož vyplývá, že se situace vrací zpět do stavu roku 2006 a jednotlivé subjekty veřejné správy si musí sjednat a pořádit komunikační infrastrukturu samy. Ministerstvo vidí důvody potřebné změny v nezdařilých výběrových řízeních a také v „zásadní změně okolností zejména v rozvoji trhu informačních a komunikačních technologií, které umožňují realizovat efektivnější postup, odlišný oproti dříve přijatým záměrům.“¹⁵³ Tento nepředvídaný postup ministerstva je předmětem oprávněné kritiky, neboť stávající smlouvy vyprší 27. března 2012 a změnu Koncepce rozvoje Komunikační infrastruktury veřejné správy schvalovala vláda na svém zasedání až 18. ledna 2012¹⁵⁴. J. Peterka k této problematice vznesl obavu, že jsou subjekty veřejné správy, vzhledem ke stanovené době jednoho roku, znevýhodněny, neboť mají mnohem menší šanci získat výhodnější podmínky od poskytovatelů služeb, než kdyby služby byly žádány a nakupovány na období výrazně delší. A podotknul, že Ministerstvo vnitra ztížilo postup subjektů veřejné správy, neboť doba na zajištění poskytovatelů telekomunikačních služeb je velice krátká¹⁵⁵.

¹⁵² Ministerstvo vnitra demontuje český eGovernment [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.estat.cz/zpravy/informace-k-projektum/ministerstvo-vnitra-demontuje-cesky-egovernment/>>.

¹⁵³ Změna koncepce rozvoje KIVS [online]. [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/komunikacni-infrastruktura-verejne-spravy-a-centralni-misto-sluzeb-584441.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

¹⁵⁴ Usnesení Vlády ze dne 18. ledna 2012 č. 50 o změně Koncepce rozvoje Komunikační infrastruktury veřejné správy

¹⁵⁵ K tomu srovnej PETERKA, Jiří. Quo vadis, KIVS? [online]. [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/quo-vadis-kivs/>>.

8. CZECH POINT

Prvním významným a zásadním krokem ke skutečné aplikaci e-Governmentu s úmyslem realizovat rychlejší a spolehlivější poskytování služeb orgánů veřejné moci byl rozjezd projektu Czech POINT. Czech POINT je slovní hříčka vycházející z anglického „check point“, což v překladu znamená kontrolní stanoviště. Ve skutečnosti se ale jedná o zkratku: Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál. Czech POINT je možné považovat za nejúspěšnější, pro laickou veřejnost projekt nejznámější a snad i nejužívanější. Jedním z důvodů proč tomu tak je, je nepochybně nejrůznější způsob propagace a medializace, která mu byla intenzivně věnována.

Czech POINT je projekt, jehož cílem je redukce nadbytečné byrokracie a zajištění co nejjednodušší komunikace ve vztahu občan – veřejná správa. Czech POINT plní úlohu univerzálního místa, ze kterého je možné získat a ověřit údaje vedené ve veřejných i neveřejných informačních systémech, získat informace o průběhu správních řízení, která jsou s danou osobou o jejich právech a povinnostech orgány veřejné moci vedena, učinit podání ke kterémukoli správnímu orgánu, úředně ověřit dokumenty a listiny, převést elektronické dokumenty do podoby písemné a naopak.

„Projekt Czech POINT přináší značné ulehčení komunikace se státem. V některých situacích stačí dojít pouze na jeden úřad. V konečné fázi projektu by občan mohl své záležitosti vyřizovat i z domova prostřednictvím Internetu.“¹⁵⁶

System kontaktních míst veřejné správy provozuje Ministerstvo vnitra. Skutečným autorem návrhu ale není ministerstvo, nýbrž nevládní organizace eStat.cz, která se věnuje efektivitě veřejné správy. Projekt byl spuštěn pilotní fází v březnu 2007 na městském úřadě Prahy 13 a celkem se jí zúčastnilo 37 obcí, v srpnu pak 74¹⁵⁷ kontaktních míst České pošty, které nabízely občanům vyřízení si úředních záležitostí elektronicky. Na podzim se do zkušebního provozu zapojila i Hospodářská komora České republiky.

¹⁵⁶ *Co je Czech POINT* [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/22>>.

¹⁵⁷ *Poslanecká sněmovna na svém dnešním jednání schválila návrh novely zákona o informačních systémech veřejné správy – klíčovou normu.* [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/6>>.

Smyslem pilotního provozu bylo zjištění jeho slabých míst v technické a bezpečnostní oblasti, zájmu a potřeb občanů tak, aby mohl projekt být v roce 2008 aplikován na celém území České republiky. V lednu 2008 byl zahájen ostrý provoz na více než 800 pobočkách, ze začátku nejvíce na matrikách obecních úřadů.¹⁵⁸

Na projekt Czech POINT bylo zpočátku přispíváno ze státního rozpočtu České republiky. Situace se ale změnila, když se naskytla možnost čerpat dotace ze strukturálních fondů Evropské unie. Díky této podpoře se mohl rozšířit okruh obcí, které by si jinak nemohly dovolit pořídit nutné vybavení k provozování asistovaných míst z vlastních finančních prostředků. Výzva avizovala dva druhy podpory:

1. vytvoření plné verze kontaktního místa Czech POINT
2. upgrade stávajícího kontaktního místa Czech POINT.

„Žádosti o podporu na vytvoření pracoviště Czech POINT mohli zástupci měst a obcí předkládat v průběhu kontinuální výzvy, a to v období 1. 12. 2008–31. 3. 2009. Poskytnutá dotace se vztahovala na nákup technického a technologického vybavení pro rozvoj (upgrade) nebo zřízení tzv. kontaktního místa veřejné správy Czech POINT. Maximální výše dotace na zřízení plné verze pracoviště Czech POINT byla 93 927 Kč (85 % této částky pokryly zdroje EU, zbývajících 15 % hradily obce z vlastních zdrojů). Maximální možná výše dotace na upgrade stávajícího pracoviště Czech POINT byla 68 540 Kč (85 % této částky pokryly zdroje EU, zbývajících 15 % hradily obce z vlastních zdrojů).“¹⁵⁹

8.1. Pracoviště Czech POINT

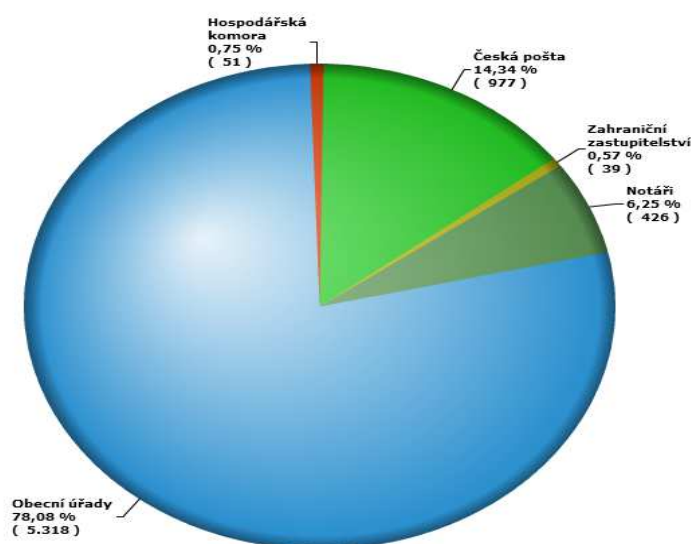
Právní úprava Czech POINTů je obsažena v zákoně č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zmíněný zákon v § 8a uvádí, že „*nestanoví-li zákon nebo jiný právní předpis jinak, je působnost kontaktního místa veřejné správy výkonem přenesené působnosti krajských a obecních úřadů.*“ Kontaktními místy veřejné správy jsou podle definice provedené ustanovením § 8a zákona o informačních systémech veřejné správy:

¹⁵⁸ Počet vydaných výstupů dosáhl hranice 5.000.000 [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/521>>.

¹⁵⁹ Projekty Czech POINT spolufinancované ze SF a národních zdrojů [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/68/68bcf1c6-ec46-4339-8c7b-ed30b8cbac68.pdf>>.

- a) „Notáři,
- b) krajské úřady,
- c) matriční úřady,
- d) obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a úřady městských částí hlavního města Prahy, jejichž seznam stanoví prováděcí právní předpis,
- e) zastupitelské úřady stanovené prováděcím právním předpisem,
- f) držitel poštovní licence a Hospodářská komora České republiky,
- g) banka, které byla ministerstvem udělena autorizace k výkonu působnosti kontaktního místa veřejné správy (osoba autorizovaná ministerstvem).“¹⁶⁰

Graf č. 1¹⁶¹ rozložení pracovišť Czech POINT

Z uvedeného grafu vyplývá, že celkový počet pracovišť ke dni 7. března 2012 je 6811. Rozložení kontaktních míst je disproporční a je jednoznačné a očekávatelné, že nejvíce elektronickými přístupovými místy disponují obecní úřady (78,08%). 14,34% terminálů Czech POINT nalezneme na České poště. 6,25% se nachází mezi notáři, 0,75% u Hospodářské komory a pochopitelně nejmenší zastoupení pracovišť Czech POINT je u zahraničních zastupitelských úřadů (0,57%).

¹⁶⁰ § 8a odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶¹ Aktuální statistiky Czech POINT [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/488>>.

Zajímavé je zjištění, že celkem bylo již vydáno 6.543.556 výstupů¹⁶². Největší zájem je o výpisy z Rejstříku trestů, poté o výpisy z katastru nemovitostí a třetím nejžádanějším je výpis z obchodního rejstříku. Přičemž platí, že nejvíce je o výpisy žádáno u České pošty.¹⁶³

8.1.1. Czech POINT v bankách

Novela zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, která nabyla účinnosti 29. listopadu 2011, vymezila nový subjekt – osobu autorizovanou ministerstvem, která může provozovat pracoviště Czech POINT. Stanovila tím možnost bankovním institucím stát se kontaktním místem veřejné správy. Banka může podat žádost a požádat Ministerstvo vnitra o udělení autorizace. Autorizace se uděluje na dobu pěti let a poplatek činí 2.000.000 Kč za každý kalendářní rok. Podmínky pro výkon působnosti kontaktního místa veřejné správy zveřejňuje ministerstvo ve Věstníku.¹⁶⁴ „*Jde o rozšíření výkonu veřejné správy. Základem je, že banka autorizovaná jako Czech POINT, se bude muset řídit provozním řádem projektu stejně jako jakákoliv jiná pobočka na úřadě nebo České poště. Obsluha pobočky v bance také bude muset složit zkoušku z autorizované konverze*¹⁶⁵. *Banka nebude moci rozdělovat zákazníky kontaktního místa na své klienty a neklienty, ani si vybírat agendy, které bude či nebude nabízet. Taková pobočka bude muset obsloužit každého zájemce a nabídnout mu veškeré služby, které projekt nabízí.*“¹⁶⁶ Bankou rozumíme všechny držitele bankovní licence, tedy i stavební spořitelny. Uplynulo již 5 měsíců od účinnosti výše zmíněné novely a Ministerstvo vnitra ještě nezveřejnilo konkrétní pravidla pro zapojení do systému Czech POINT. Z toho důvodu je neznámo, jaký počet bank se do systému zapojí, neboť žádná banka doposud nemohla oficiální zájem projevit. Za povšimnutí stojí fakt, že v důvodové zprávě není uvedeno, proč by se měl rozšiřovat okruh pracovišť Czech POINTU na soukromoprávní subjekty za stavu, kdy počet kontaktních míst je i bez nich vzrůstající. Důvodová zpráva se rovněž nezabývá otázkou, zda „*takovým rozšířením nemůže dojít k narušení ochrany údajů obsažených ve vydávaných výstupech z informačních systémů*

¹⁶² Výstup je listina, která vznikla převodem výstupu z informačního systému veřejné správy z elektronické do listinné podoby z několika celostátních veřejných registrů.

¹⁶³ *Aktuální statistiky Czech POINT* [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/488>>.

¹⁶⁴ Viz § 8b zákona 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁵ Povinnost zkoušky stanovuje § 30 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁶ NOVÁK, Pavel. *Ministerstvo vnitra vysvětlovalo bankám, za jakých podmínek se mohou stát kontaktním místem veřejné správy* [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-vysvetlovalo-bankam-za-jakych-podminek-se-mohou-stat-kontakt-nim-mistem-verejne-spravy.aspx>>.

veřejné správy jejich přenesením do interních informačních systémů bank a dále pak případně i mimo tyto banky.¹⁶⁷

8.2. Služby Czech POINTu

V začátcích provozování terminálů Czech POINT měli občané možnost získat na jednom místě výpisy z katastru nemovitostí, obchodního rejstříku, živnostenského rejstříku a z Rejstříku trestů. Během let se nabídka služeb rozšířila a zůstala zachována představa získání potřebných informací, údajů a služeb na jednom místě, bez zbytečného navštěvování různých úřadů.

- Výpis z katastru nemovitostí - může o něj požádat anonymní žadatel. Výpis lze požadovat na základě listu vlastnictví nebo podle seznamu nemovitostí.

- Výpis z obchodního rejstříku – může o něj požádat anonymní žadatel. Z obchodního rejstříku České republiky lze výpis požadovat na základě znalosti identifikačního čísla obchodní organizace. Pracovník kontaktního místa Czech POINT může vydat buď výpis úplný (obsahuje všechny informace z období existence firmy), nebo výpis platný (informace k aktuálnímu datu)

- Výpis z živnostenského rejstříku – může o něj požádat anonymní žadatel. Výpis lze požadovat na základě znalosti identifikačního čísla obchodní organizace.

- Výpis z Rejstříku trestů - dle § 11a odst. 1 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů v platném znění, lze vydat výpis z evidence Rejstříku trestů pouze na základě písemné žádosti osoby, které se výpis týká. Žádost se nevyplňuje ručně, klient ji podepisuje již vyplněnou předtím, než je mu výpis vydán. Žadající osoba musí předložit platný doklad totožnosti a musí jí být přiděleno rodné číslo. V důsledku toho je možné výpis vydat i cizincům mající trvalé bydliště v České republice. Výpis je možné vydat i na základě úředně ověřené plné moci.

- Přijetí podání podle živnostenského zákona – podle živnostenského zákona č. 455/1991 Sb. a jeho § 72 lze prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy veškerá podání obecním živnostenským úřadům předat. Jedná-li se o a) ohlášení živnosti, b) ohlášení údajů /nebo jejich změn/ vedených v živnostenském rejstříku, c) žádost o udělení koncese a žádost o změnu rozhodnutí o udělení koncese. Hospodářská komora a Ministerstvo průmyslu a obchodu vydává jednotný registrační formulář, který je nutné vyplněný předložit.

¹⁶⁷ PETERKA, Jiří. *Z banky do datové schránky* [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/z-banky-do-datove-schranky/>>.

- Výpis z bodového hodnocení řidiče – může o něj požádat žadatel sám, nebo jím určený zmocněnec. Výpis trestných bodů řidičů se získává z Centrálního registru řidičů vedeného Ministerstvem dopravy. Má pouze informativní charakter a nesubstituuje výpis karty řidiče pro styk s úřady. Vydávání výpisů o trestných bodech řidičů prostřednictvím Czech POINTů je upraveno v § 123b zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a změně některých zákonů.

- Vydávání ověřeného výstupu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů – požádat o výstup může kdokoliv, Seznam kvalifikovaných dodavatelů je veřejný a je třeba pouze znát identifikační číslo organizace. Tento seznam je veden Ministerstvem místního rozvoje jako složka Informačního systému o veřejných zakázkách. Zapisování jsou do něj dodavatelé, kteří splnění své kvalifikace podle § 53 a § 54 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách prokázali ministerstvu adekvátními doklady a zaplatili správní poplatky. Výstupy slouží zájemcům ucházejícím se o veřejné zakázky. Zadavatel je povinen uznat výpis ze seznamu, pokud není starší než tři měsíce.

- Podání do registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH – k přístupu do systému je oprávněn pouze podnikatelský subjekt, jenž má povolení od příslušného krajského úřadu k provozování činnosti sběru vybraných autovraků. Požadavky na online systém evidence přijatých autovraků vyplývají ze zákona č. 352/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s autovraky.

- Výpis z insolvenčního rejstříku – požádat o výpis může kdokoliv, neboť insolvenční rejstřík je veřejný. Je informačním systémem veřejné správy a spravován je Ministerstvem spravedlnosti. Zjistit z něj lze informace dle identifikačního čísla subjektu nebo podle osobních údajů konkrétní osoby.

- Datové schránky – prostřednictvím terminálů Czech POINT lze např. podat žádost o zřízení datové schránky, o zneplatnění přístupových údajů nebo žádost o znepřístupnění datové schránky. Viz dále.

- Autorizovaná konverze dokumentů – může o ni zažádat kdokoliv a představuje převedení dokumentu z listinné do elektronické podoby a naopak.

- Centrální úložiště ověřovacích doložek – systém Czech POINT vede centrální evidenci všech ověřovacích doložek provedených autorizovanou konverzí dokumentů na žádost a z moci úřední, kterou provádějí orgány veřejné moci na základě zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů.

- Úschovna systému Czech POINT – jedná se o pomocný systém pro autorizovanou konverzi dokumentů. Slouží k dočasnému uložení dokumentů.

Zkonvertovaný elektronický dokument je možné pro další použití uložit do úschovny na dobu 3 dnů. Po jejich uplynutí jsou dokumenty automaticky smazány.¹⁶⁸

▪ Czech POINT e-shop – prostřednictvím této služby si může kdokoliv z pohodlí domova elektronicky objednat výpisy ze seznamu kvalifikovaných dodavatelů, z katastru nemovitostí, z obchodního nebo živnostenského rejstříku. Aplikace k objednání nabízené služby je intuitivní a její vyplnění je nenáročné. Zájemce vyplní objednávku, zvolí si žádanou agendu, vloží potřebné údaje (např. identifikační číslo, název katastrálního území, číslo listu vlastnictví), vybere si maximální částku, kterou je ochoten zaplatit a ověřený výstup mu bude do tří dnů doručen na uvedenou adresu nebo pobočku České pošty.¹⁶⁹

V souvislosti se službami Czech POINTu je na místě dodat, že zákonem č. 21/2006 Sb., o ověřování bylo do právního řádu zakotveno oprávnění k provádění ověřování listin a podpisů rozšířeno o dva nové subjekty – držitelé poštovní licence a Hospodářskou komoru České republiky¹⁷⁰. Ti tak vidimaci a legalizaci mohou provádět z právní pozice kontaktního místa veřejné správy. Z toho důvodu dodávám a uvádím ještě následující službu:

▪ Ověřování listin a podpisů – vidimace (ověřování listin), znamená, že opis nebo kopie (vidimované listiny) se doslova shodují s předloženou listinou. K vidimaci je třeba listina, kterou si klient chce nechat ověřit. Legalizace (ověřování podpisů) je ověření, že žadatel před ověřující osobou podepsal listinu vlastnoručně nebo podpis na listině uznal za vlastní. K legalizaci je třeba listina, na níž má být podpis ověřen a průkaz totožnosti. Vidimace ani legalizace nepotvrzuje soulad údajů obsažených v listině s právními předpisy, ani jejich správnost nebo pravdivost.¹⁷¹

Zájemci o služby kontaktních míst veřejné správy nemohou přímo nahlížet do jednotlivých informačních systémů. Mohou ale žádat garantované výstupy z centrálních registrů. Výstupy jsou převážně realizovány na počkání a jsou zpoplatněny. Poplatky se liší dle subjektů provozující terminály Czech POINT. Výše poplatků, které vybírají krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů a zastupitelské

¹⁶⁸ K tomu srovnej *Co poskytuje Czech POINT* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/23>>.

¹⁶⁹ K tomu srovnej *Ověřené výpisy z vybraných agend Czech POINT v pěti jednoduchých krocích* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <<http://eshop.czechpoint.cz/>>.

¹⁷⁰ Viz § 1 písm. f), g) zákona č. 21/2006 Sb. o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷¹ K tomu srovnej *Ověřování listin a podpisů* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <<http://www.ceskaposta.cz/cz/sluzby/czech-point/overovani-listin-a-podpisu-id27685/>>.

úřady od klientů se řídí zákonem o správních poplatcích¹⁷². Odměnu notáře za vydávání ověřených výstupů stanoví zvláštní právní předpis¹⁷³. Pro držitele poštovní licence, Hospodářskou komoru České republiky a osobu autorizovanou ministerstvem platí, že „*mohou za provedení správního úkonu kontaktního místa veřejné správy nebo jiného správního úkonu svěřeného jim zvláštním zákonem požadovat poplatek, jehož výše nesmí přesáhnout sazbu správního poplatku¹⁷⁴ stanovenou pro tento správní úkon v zákoně o správních poplatcích.*“¹⁷⁵

8.2.1. DONEZ

Ministerstvo sociálních věcí společně s Generálním ředitelstvím Úřadu práce v říjnu 2011 představilo nový projekt nazvaný DONEZ. Projekt je spolufinancován z Evropských strukturálních fondů a jeho název vyplývá ze zkratky Docházky nezaměstnaných. Účelem je znesnadnění výkonu nelegální práce a zajištění její efektivnější kontroly tím, že vybraní uchazeči o zaměstnání se dostávají v určený čas během obvyklé pracovní doby na pracoviště Czech POINTu¹⁷⁶, kde mohou získat nabídku volných pracovních pozic. Pokud se povinná nezaměstnaná osoba neohlásí ve stanovený čas na příslušné pobočce Czech POINTu, může to v případě bezdůvodné absence vyústit až k zahájení správního řízení Úřadem práce a následného vyřazení z evidence Úřadu práce a zastavení odebrání dávek. „*V dlouhodobém horizontu si tento projekt klade za cíl snížit administrativu na Úřadech práce, využít hustou síť kontaktních míst Czech POINT k přiblížení nabídky práce a vyřizování formalit s Úřady práce z jakékoliv pobočky Czech POINTU v České republice.*“¹⁷⁷

¹⁷² Položka 3 písm. d) části I přílohy Sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Vztahuje se na krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů. Na zastupitelské úřady, se vztahuje položka 155 písm. b) části XII přílohy Sazebníku.

¹⁷³ Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví, ve znění vyhlášky č. 42/2002 Sb.

¹⁷⁴ Sazba za vydání ověřeného výstupu z informačního systému veřejné správy činí 100 Kč za první stránku a 50 Kč za každou další stránku.

¹⁷⁵ § 8a odst. 3 zákona 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁶ Zákonná úprava pověřených kontaktních míst je obsažena v § 7a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁷ REICHL, Jirí. *Úřady práce zintenzivňují kontrolu nezaměstnaných uchazečů* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/gr/aktuality/2011/2011_08_10_tz_donez.pdf>.

9. ZÁKON O E-GOVERNMENTU

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon o elektronických úkonech), upravuje dva kompaktní instituty – datové schránky a autorizovanou konverzi dokumentů.

Před přijetím zákona o elektronických úkonech předcházelo období partikulární právní úpravy způsobu elektronické komunikace a doručování v řadě nesjednocených procesních normách. „Některé z právních předpisů zavedly možnost alternativní listinné i elektronické komunikace, nicméně o jednotném, systematickém a bezproblémovém užívání elektronických komunikačních prostředků, zejména Internetu, při styku s orgány veřejné moci nebylo možno vůbec hovořit.“¹⁷⁸ Z toho důvodu byl přijat zákon o elektronických úkonech, který sjednocuje způsob doručování a „zřizuje státem garantovaný systém datových schránek a který se prohlašuje za zvláštní zákon vůči všem dosavadním úpravám doručování.“¹⁷⁹ „Základem nového systému doručování je výrazné zjednodušení a harmonizace postupů pro doručování, zvýšení komfortu a rozšíření možností volby pro účastníky řízení, za současného zavedení základních principů odpovědnosti adresátů za přebírání zásilek.“¹⁸⁰

Než zákon o elektronických úkonech nabyl k 1. červenci 2009 účinnosti, stačil být prostřednictvím zákona č. 190/2009 Sb.¹⁸¹ pět dní před tím novelizován s urgencí, aby mohl náběh datových schránek být v termínu zvládnut. Ve stejném dni nabyla účinnosti i souhrnná novela občanského soudního řádu¹⁸², která změnila způsob doručování a upřednostnila doručování prostřednictvím datové schránky před doručováním ostatními způsoby¹⁸³. V souladu se sjednocením postupů doručování proběhla i novelizace správního řádu a zákona o správě daní a poplatků. Doručování prostřednictvím datových schránek se tak stalo primárním způsobem doručování v celé veřejné správě. Bližší úprava doručování viz dále.

¹⁷⁸ SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 23.

¹⁷⁹ KORBEL, František a PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. *Právní rozhledy*, 2009, č. 17, *Mimořádná příloha*, s. 1.

¹⁸⁰ KORBEL, František a PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. *Právní rozhledy*, 2009, č. 17, *Mimořádná příloha*, s. 1.

¹⁸¹ Zákon č. 190/2009 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonech.

¹⁸² Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony.

¹⁸³ Nadále je soud povinen doručovat při jednání nebo jiném soudním úkonu. Až při nemožnosti doručování tímto způsobem, nastupuje doručování prostřednictvím datových schránek. Viz § 45 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Stejně významný je i druhý institut, zavedený výše zmíněným zákonem. Konverze, tedy převod dokumentů z listinné podoby do podoby elektronické, byla dlouhou dobu očekávaná a žádoucí, viz dále.

9.1. Datové schránky

Projekt datových schránek je považován, vedle Czech POINTů a základních registrů, za nosný prvek pomyslné konstrukce českého e-Governmentu. Jeho realizace byla zčásti, obdobně jako u ostatních projektů, podpořena finančními prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie.

V souladu s plány modernizace a digitalizace veřejné správy, zkvalitnění a zjednodušení komunikace občana a orgánů veřejné moci, orgánů veřejné moci navzájem, byl přijat zákon, který zakotvil nový nástroj elektronické komunikace – datové schránky. Datové schránky jsou označovány jako unikátní způsob elektronické komunikace ve veřejné správě, které nemá ve své podobě na světové úrovni konkurenta.¹⁸⁴

Zkušební pilotní provoz datových schránek byl nastartován 1. července 2009 a v prvních dnech ho provázal kolaps v podobě výpadků systému, např. nebylo možné požádat o zřízení datové schránky prostřednictvím terminálu Czech POINT.¹⁸⁵ Potvrdily se tak kritické obavy, které před spuštěním zaznívaly. Následovala pak varování nejen z médií, ale i od odborné veřejnosti o nepřipravenosti orgánů veřejné moci na přechod k užívání datových schránek. Největší komplikací zavádění datových schránek bylo v oblasti justice, kde nedostatkem přechodu na nový systém doručování byla nejen technika, ale i finance. V denním tisku se pravidelně objevovala upozornění, že zájem o datové schránky je malý, že povinné subjekty čekají a odkládají aktivaci schránek ze zákona až na 1. listopad 2009, kdy budou orgány veřejné moci povinny doručovat písemnosti elektronicky do datových schránek a subjekty určené zákonem ji používat. Hrozilo tak nejen zhroucení systému, ve chvíli kdy se připojí všichni uživatelé najednou, ale také riziko právních důsledků vyplývajících z fikce doručení do datové schránky. Problémy bylo provázáno i rozesílání přihlašovacích údajů firmám, které ještě měsíc před ostrým startem potřebné údaje neobdržely. Navíc se 90 tisíc

¹⁸⁴ K tomu srovnej SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky po roce* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://pravnicradce.ihned.cz/c1-45023570-datove-schranky-po-roce>>.

¹⁸⁵ K tomu srovnej PETERKA, Jiří. *Stalo se: datové schránky mají první problémy* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b09/b0706001.php3>> .

přihlašovacích údajů vrátilo pro nedoručitelnost, a to kvůli chybně vedeným údajům v příslušných evidencích, zejména v obchodním rejstříku.

O neuspokojivém stavu a nezájmu subjektů o datové schránky svědčí zveřejněné informace Ministerstva vnitra: k 16. říjnu 2009 bylo datových schránek zřízeno ze zákona 349 142, na žádost 14 657. Aktivováno ovšem z celého počtu bylo pouze 54 707 datových schránek¹⁸⁶, přičemž za zmínku stojí alarmující výsledek z aktivovaných schránek orgánů veřejné moci. Těch bylo pouhých 865 z celkového počtu 7415 datových schránek orgánů veřejné moci vyjma exekutorů a notářů.¹⁸⁷ Takové zjištění lze zcela určitě hodnotit jako neuspokojující, neboť právě orgány veřejné moci by měly jít všem příkladem.

Kritika poté pokračovala v případě pokusu o dokázání nebezpečnosti užívání datových schránek. K tomu J. Peterka uvedl, že „*nedošlo k žádnému prolomení informačního systému datových schránek. Jednalo se o ukázky toho, jak „oblafnout“ uživatele, tak aby sám poskytl své přihlašovací údaje. Což rozhodně není nic nového pod sluncem: různé hrozby phishingu¹⁸⁸ existují už nějaký ten pátek, navíc zcela nezávisle na datových schránkách.*“¹⁸⁹ V podstatě se jednalo o uživatelskou neznalost, nikoliv o nedostatečnost ochrany bezpečnosti.

Byť byl projekt datových schránek zpočátku provázen výše zmíněnými komplikacemi a přijímán s despektem a nedůvěrou, dospěl do fáze, kdy je brán jako standardní forma komunikace správních orgánů, soudů, soukromých i veřejných právnických osob. Postupně byly odstraňovány nedostatky, zároveň formován a zlepšován provoz a spektrum úkonů, které lze prostřednictvím datových služeb provádět.

9.1.1. Zřízení datové schránky

Datová schránka je zákonem o elektronických úkonech v ustanovení § 2 definována jako „*elektronické úložiště, které je určeno:*

- *k doručování orgány veřejné moci,*

¹⁸⁶ Z toho 4 810 fyzických osob; 1 481 podnikajících fyzických osob; 39 notářů; 15 exekutorů; 47 214 právnických osob; 283 insolvenčních správců.

¹⁸⁷ K tomu srovnej MALÍKOVÁ, Jana. *Martin Pecina vyzval členy, aby dohlédli na zpřístupnění datových schránek* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/martin-pecina-vyzval-cleny-vlady-aby-dohledli-na-zpristupneni-datovych-schranek.aspx>>.

¹⁸⁸ Phishing je termín používaný pro podvodnou elektronickou komunikaci, jejímž účelem je vylákat citlivé údaje uživatele kliknutím na odkaz, který ho zavede na falešnou stránku, na níž nevědomě odevzdá své údaje, které mohou být následně zneužity. Nejčastějšími případy jsou webové stránky bank, které se tváří jako identické. Následkem je vykradení peněžních prostředků na účtu útočníky phishingu.

¹⁸⁹ PETERKA Jiří. *Co je nedostatečně bezpečné? Datové schránky nebo osvěta?* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b09/b1126001.php3>>.

- *provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci¹⁹⁰ a*
- *odávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob.“*

Přestože odborná veřejnost zastává názor, že datová schránka není e-mailem, laické veřejnosti se datová schránka e-mailu svými funkcemi podobá. Datová schránka by se dala charakterizovat jako sofistikovanější verze e-mailu. Společným jmenovatelem je připojení k Internetu, odesílání a přijímání zpráv a zasílání souborů jako příloh. Avšak oproti e-mailu je datová schránka státem garantovanou a zabezpečenou službou, která zajišťuje přístup k informacím, které jsou jí do datové schránky doručeny v podobě tzv. datových zpráv¹⁹¹. Odlišnost datových schránek a e-mailů pak spočívá v ověřitelnosti majitele datové schránky a tudíž odesílatele zprávy, což u e-mailů možné není. Především pro komunikaci v rámci systému datových schránek je nezbytné mít přístup k datové schránce, přičemž zřízení datové schránky má zákonem stanovený postup, na rozdíl od založení e-mailu.

Datové schránky jsou zřizovány a spravovány Ministerstvem vnitra. Ministerstvo vnitra rovněž spravuje informační systém datových schránek, v němž jsou obsaženy informace o datových schránkách a jejich uživatelích. Provozovatel je od ministerstva subjekt odlišný, je jím držitel poštovní licence, jemuž za provozování náleží odměna¹⁹², „*kteřá bude stanovena v souladu se zákonem č. 526/1999 Sb., o cenách, tj. tak aby pokryla oprávněné náklady a zajistila přiměřený zisk.*“¹⁹³

Zřizovány jsou podle zákona o elektronických úkonech čtyři typy datových schránek:

- fyzických osob,
- podnikajících fyzických osob,
- právnických osob a
- orgánů veřejné moci.

Zřízení datové schránky je možné dvěma způsoby: ex lege nebo na žádost. V obou případech je zřízení pro všechny subjekty bezplatné.

¹⁹⁰ Orgány veřejné moci jsou v zákoně o elektronických úkonech v § 1 písm. a) vymezeny jako „*státní orgány, orgány územních samosprávných celků, Pozemkový fond České republiky a jiné státní fondy, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Česká televize, samosprávné komory zřízené zákonem, notáři a soudní exekutoři.*“

¹⁹¹ Datová zpráva je podle § 19 zákona o elektronických úkonech elektronický dokument, který je doručován prostřednictvím datové schránky, a elektronické úkony, které jsou prostřednictvím datové schránky prováděny. Datovou zprávu tvoří obálka a obsah.

¹⁹² Viz § 14 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹³ MACKOVÁ, Alena. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem: včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 62.

Datová schránka je obligatorně zřizována automaticky orgánům veřejné moci, notářům a exekutorům.¹⁹⁴ Dále právníkům osobám zřízených zákonem, právníkům osobám zapsaných v obchodním rejstříku a organizačním složkám podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku.¹⁹⁵ Povinnost mít zřízenou datovou schránku dopadá i na insolvenční správce, advokáty a daňové poradce. Podle ustanovení § 31 zákona o elektronických úkonech byla daným subjektům datová schránka zřízena ze zákona do 90 dnů od účinnosti zákona (tzn. do 28. září 2009). Kromě advokátů a daňových poradců, kteří si na její zřízení počkají do 1. července 2012. To ovšem neznamená, že si o datovou schránku nemohou požádat fakultativně již dříve z pozice podnikající fyzické osoby.¹⁹⁶

Pro subjekty výše zmíněné a vzniklé po 1. červenci 2009 se, v souladu s § 5 a § 6 výše citovaného zákona, zřizuje datová schránka Ministerstvem vnitra bezodkladně po zapsání do příslušné evidence nebo neodkladně po jejich vzniku (v případě orgánů veřejné moci). Zřizování datové schránky právníků osob bylo provázeno problémy vzhledem k nepřesným údajům v obchodním rejstříku. „*Jednalo se např. o absenci nebo chybné uvedení identifikačního čísla, adresy nebo poštovního směrovacího čísla. Tyto skutečnosti však nebyly shledány překážkou pro zřízení datové schránky právnické osoby. Chyby údajů vedených o právnické osobě v obchodním rejstříku nejsou právním ani věcným důvodem pro nezřízení datové schránky, zakládají však důvod k podání podnětu soudu příslušnému k vedení obchodního rejstříku k prověření správnosti jim vedených údajů podle ustanovení §200 odst. 3 obchodního soudního řádu.*“¹⁹⁷

Z ustanovení § 3-5 zákona o elektronických úkonech vyplývá, že si lze nechat zřídit datovou schránku na žádost. Učinit tak mohou fyzické osoby¹⁹⁸, fyzické podnikající osoby¹⁹⁹ a právnické osoby, u kterých tak nebylo postupováno ex lege (např. nadace, obecně prospěšné společnosti). Žádost lze podat na terminálu Czech POINT, prostřednictvím elektronické podatelny Ministerstva vnitra a využitím elektronického formuláře žádosti nebo vyplněním

¹⁹⁴ Viz § 6 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁵ Viz § 5 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁶ Viz § 4 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁷ BUDIŠ, Petr a HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, s. 122.

¹⁹⁸ Ze zákona o elektronických úkonech lze z § 3 odst. 3 písm. a § 14 odst. 3 písm. e), j) dovodit, že datové schránky nejsou omezeny místem pobytu nebo státním občanstvím. O jejich zřízení může tudíž požádat i cizinec.

¹⁹⁹ Pro interpretaci pojmu „podnikající“ se užije § 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

tištěného formuláře zaslaného poštou na adresu Ministerstva vnitra. Datová schránka je pak zřízena do tří pracovních dnů. S určitými výjimkami může mít každý subjekt zřízenou jen jednu datovou schránku téhož typu, a to typ datové schránky, který koresponduje s jeho právním postavením. Důsledkem např. pro podnikající fyzickou osobu tudíž bude, že přestože bude provozovat více živností, datovou schránku je oprávněna mít pouze jednu. Výjimka se uplatní v případě advokátů, daňových poradců a insolvenčních správců. „*Pro advokacii, daňové poradenství a insolvenční správcovství se zřizuje samostatná datová schránka podnikající fyzické osoby. V praxi to znamená, že např. insolvenční správce, který je současně překladatelem podnikajícím podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, bude mít ze zákona zřízenou datovou schránku podnikající fyzické osoby pro insolvenční správcovství a bude mít možnost si nechat zřídit na žádost datovou schránku podnikající fyzické osoby pro překladatelství. Za určitých okolností může mít fyzická osoba až tři datové schránky např.:*

- a) *notář + insolvenční správce + občan nepodnikající,*
- b) *advokát + podnikatel + občan nepodnikající nebo*
- c) *exekutor + znalec nebo tlumočník + občan nepodnikající.*²⁰⁰

Zákon o elektronických úkonech umožňuje v § 6 orgánům veřejné moci zřízení další datové schránky na žádost pro potřebu vnitřní organizační jednotky orgánu veřejné moci²⁰¹. Takto zřízená datová schránka je „*v zásadě plnohodnotným ekvivalentem datových schránek příslušných orgánů veřejné moci a doručení do nich, resp. též jejich prostřednictvím, má stejné účinky jako doručení do hlavní datové schránky daného orgánu veřejné moci.*“²⁰² I. Hřebíková však upozorňuje, že „*datová schránka by neměla být v rámci orgánů veřejné moci zřizována všem organizačním jednotkám, ale pouze těm, u nichž je potřeba jejího zřízení dána povahou vykonávané agendy.*“²⁰³ V. Smejkal v této souvislosti dodává, že v případě přehnaného počtu datových schránek by mohlo dojít k snížení právní jistoty, neboť účastníci by museli zkoumat a zjišťovat do jaké konkrétní schránky doručovat.²⁰⁴

²⁰⁰ SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 42-43.

²⁰¹ Žádost o zřízení další datové schránky nepodává vnitřní organizační jednotka, ale orgán veřejné moci, pod který tato jednotka spadá.

²⁰² MACKOVÁ, Alena. *Datové schránky v právním životě*. *Ad Notam*, 2010, č. 2, s. 5.

²⁰³ HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky a činnost správních orgánů*. *Veřejná správa*, 2010, č. 13. Příloha, s. 5.

²⁰⁴ K tomu srovnej SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 51.

Opakem výše zmíněného zřizování více jak jedné datové schránky je pak využívání pouze jedné datové schránky pro některé fyzické a právnické osoby které osvědčí, že jsou pověřeny výkonem veřejné správy (např. STK). Zákon o elektronických úkonech je opravňuje v § 5a požádat ministerstvo, aby jejich datová schránka plnila taktéž funkci datové schránky orgánu veřejné moci, tj. že tyto osoby mohou činit správní úkony směrem k adresátům prostřednictvím datové schránky.

Vzhledem k tomu, že orgány veřejné moci mají povinnost prostřednictvím datových schránek doručovat, je třeba nejdříve zjistit, zdali subjekt datovou schránku má, a pak teprve jaké má identifikační číslo. Proto v rámci usnadnění orientace a zvýšení komfortu uživatelů při komunikaci prostřednictvím datových schránek je zřizován „telefonní seznam“ datových schránek. Ministerstvo vnitra zveřejňuje ze své zákonné povinnosti stanovené v § 14b zákona o elektronických úkonech, způsobem umožňujícím dálkový přístup, seznam fyzických osob, podnikajících fyzických osob, právnických osob a orgánů veřejné moci, které mají zřízenou a zpřístupněnou datovou schránku²⁰⁵.

9.1.2. Dispozice s datovou schránkou

Aby datová schránka mohla plnit svůj účel, musí být nejen zřízena, ale i zpřístupněna, tedy aktivována. Ministerstvo vnitra bezodkladně po zřízení datové schránky zašle přístupové údaje²⁰⁶ osobám oprávněným k přístupu²⁰⁷ do datové schránky do vlastních rukou. Zpřístupněna je datová schránka prvním přihlášením prostřednictvím webového portálu datových schránek. Nepřihlásí-li si osoba, je datová schránka automaticky zpřístupněna 15.

²⁰⁵ Tento seznam je dostupný na www.seznamovm.cz. Dříve se nazýval Seznam orgánů veřejné moci a sloužil k hledání identifikátorů (viz dále) datových schránek orgánů veřejné moci a osob vykonávajících působnost v oblasti veřejné moci. Identifikátory ostatních subjektů byly neveřejné, zjistitelné byly pouze v rámci ISDS prostřednictvím vyhledávače, který nebyl uživatelsky přívětivý. V důsledku toho došlo k novelizaci zákona o elektronických úkonech zákonem č. 263/2011, a transformaci na Seznam datových schránek, který zveřejňuje všechny držitele datových schránek. Fyzická osoba může požádat o nezveřejnění jejích údajů. K tomu srovnej PETERKA, Jiří. *Datové schránky po novele* [online].[cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <<http://earchive.cz/b11/b1205001.php3>>. Během psaní této práce však došlo k sjednocení Portálu veřejné správy a Seznamu orgánů veřejné moci, a nyní je uživatel automaticky přesměrován na www.portal.gov.cz.

²⁰⁶ Přístupové údaje tvoří uživatelské jméno a bezpečnostní heslo. Uživatelské jméno je přiděleno bez možnosti výběru na základě vygenerovaných číselných a písmenných znaků. Heslo si je možné po přihlášení změnit.

²⁰⁷ Oprávněnou osobou zákon o elektronických úkonech v § 8 odst. 1-4 rozumí vždy osobu, pro niž byla datová schránka zřízena: fyzickou osobu, podnikající fyzickou osobu, vedoucího orgánu veřejné moci a v případě právnické osoby její statutární orgán, člena statutárního orgánu nebo vedoucího organizační složky podniku.

dnem po doručení údajů.²⁰⁸ Od momentu zpřístupnění mohou být prostřednictvím datové schránky činěny elektronické úkony.

V době, kdy se datové schránky hromadně zaváděly, bylo umožněno, aby se nastávající uživatelé v přechodném období²⁰⁹ s funkcemi seznámili a adaptovali se na užívání datových schránek dříve, než bude používání datové schránky vyvolávat právní následky. Naplno byly datové schránky spuštěny k 1. listopadu 2009, kdy byly zpřístupněny ze zákona všechny datové schránky.²¹⁰

Jistě by nebylo praktické, kdyby do datové schránky mohla mít přístup pouze osoba oprávněná. Z toho důvodů zákon konstruuje tzv. institut pověřené osoby a administrátora. Oprávněná osoba stanoví rozsah operací²¹¹, které pověřená osoba provádí a současně určí, zda je pověřená osoba oprávněná k přístupu k dokumentům určeným do vlastních rukou²¹². Oprávněná osoba může určit pro spravování datové schránky administrátora, který se stává nositelem kompetencí osob, jimž byla datová schránka zřízena.²¹³ „*Účelem založení institutu administrátora datové schránky bylo oprostít držitele datové schránky, zejména právnické osoby a orgány veřejné moci, od běžné správy datových schránek, tj. určování pověřených osob, zneplatňování přístupových údajů apod.*“²¹⁴

Opakem zpřístupnění je institut znepřístupnění datové schránky. Znepřístupněná datová schránka existuje, ale nemůže do ní být doručováno a nemohou jejím prostřednictvím být činěny úkony. Subjekty, které zažádaly o zřízení datové schránky dobrovolně, mohou

²⁰⁸ Viz § 10 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁹ Přechodné zkušební období trvalo od 1. 7. 2009 do 30. 10. 2009.

²¹⁰ Viz § 31 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹¹ Operace pověřené osoby jsou právo číst zprávy, číst zprávy do vlastních rukou, vytvářet a odesílat datové zprávy, prohlížet seznam dodaných zpráv a doručenek.

²¹² V souvislosti s rozsahem oprávnění přístupu do datové schránky je zajímavé usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11, ve kterém potvrdil vážnost právních následků v případě nenastavení rozsahu oprávnění přístupu do datové schránky a akcentoval potřebu klást „*extrémní důraz na odpovědnost každého z nás a zejména pak na důsledný systém pravidelné kontroly datových schránek a do nich doručovaných datových zpráv.*“ Stěžovatelce byl doručen elektronický platební rozkaz do datové schránky, a jelikož neměla nastavený rozsah oprávnění, došlo k jeho doručení již při přihlášení jejího zaměstnance, přestože byl odeslán do vlastních rukou. Stěžovatelka tak namítala nemožnost seznámení se s doručeným příkazem. Ústavní soud označil toto tvrzení za liché a připomněl: „*ke kontrole datových schránek jejich majiteli je vytvořen dostatečný zákonný prostor, neboť datové zprávy do nich doručené jsou ukládány a následně uchovávány po dobu 90 dnů (§ 6 odst. 1 prov. vyhl. č. 194/2009 Sb.). Po uplynutí této lhůty jsou datové zprávy smazány a je tedy na každém jednotlivém uživateli datové schránky, aby svou datovou schránku pravidelně kontroloval a důležité dokumenty včas a řádně archivoval na jiném nosiči.*“

²¹³ Viz § 8 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁴ HŘEBÍKOVÁ, Iva. Datové schránky a činnost správních orgánů. *Veřejná správa*, 2010, č. 13. Příloha, s. 7.

požádat ministerstvo o znepřístupnění datové schránky. Z logiky úpravy datových schránek vyplývá, že orgány veřejné moci, které mají datovou schránku zřízenou ze zákona, si ji znepřístupnit nechat nemohou.²¹⁵

Zákon upravuje rovněž potřebu zneplatnění údajů v případě jejich ztráty nebo odcizení. Tato skutečnost se oznamuje ministerstvu, které oprávněné osobě zašle nové údaje do vlastních rukou.²¹⁶

Poslední dispozicí s datovou schránkou je její zrušení. Existence datové schránky je delší, než existence subjektu, kterému byla zřízena. Ministerstvo ji zruší po uplynutí třech let: od úmrtí fyzické osoby, nebo prohlášení za mrtvého; po výmazu ze zákonem stanovené evidence; od zrušení orgánu veřejné moci.²¹⁷ „Po uvedené dobu 3 let nebudou datové schránky již přístupné osobám, které měly statut osoby oprávněné k přístupu do datové schránky, ale v případě nutnosti bude možné se na základě jiných právních předpisů (při úředním řízení) s obsahem datových schránek seznámit. Záznamy o přenesených zprávách včetně obálek těchto zpráv budou v ISDS trvale.“²¹⁸

9.1.3. Doručování dokumentů orgánů veřejné moci prostřednictvím datových schránek

Klíčová úprava z hlediska sjednocení doručování se nachází v ustanovení § 17 zákona o elektronických úkonech. Orgány veřejné moci jsou pro doručování, ve vztahu jak k jiným orgánům veřejné moci, tak osobám s datovou schránkou, povinny užít pro veškerou komunikaci datových schránek, pokud to umožňuje povaha dokumentu a pokud se nedoručuje na místě nebo veřejnou vyhláškou. Tato povinnost se nevztahuje na případ komunikace uvnitř orgánu veřejné moci při postupování spisů, či dokumentů, nejde totiž o doručování. Výjimkou je rovněž situace, kdy orgány veřejné moci z bezpečnostních důvodů užívají jinou formu komunikace.

„Doručování podle zákona o elektronických úkonech do datové schránky má přednost před úpravou zvláštních zákonů upravujících doručování. Přičemž platí, že pokud zákony

²¹⁵ Viz § 11 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁶ Viz § 12 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁷ Viz § 13 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁸ SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 82.

*stanoví pořadí doručování, platí tato speciální úprava.*²¹⁹ Procesní předpisy, které doručování datovými schránkami umožňují, tak v případě pořadí zůstávají v postavení *lex specialis*.

U doručování do datové schránky je třeba rozlišit okamžik doručení a dodání. Doručení nastává v momentě přihlášení osoby s určeným rozsahem oprávnění, do datové schránky. Avšak nepřihlásí-li se do 10 dnů od dodání do datové schránky, nastává fikce doručení a dokument se považuje posledním dnem uvedené lhůty za doručený²²⁰. Dodáním rozumíme okamžik uložení do datové schránky.

Zákon výslovně stanovuje, že doručení prostřednictvím datové schránky má stejné právní účinky jako doručení do vlastních rukou. Současně zákon umožňuje osobám, jimž datová schránka patří, žádat příslušný orgán za podmínek stanovených jiným právním předpisem, o určení neúčinnosti doručení²²¹.

9.1.4. Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky

Zákon o elektronických úkonech není normou upravující jen doručování, ale i činění podání orgánům veřejné moci. Z ustanovení § 18 uvedeného zákona vyplývá, že provádět úkony vůči orgánům veřejné moci mohou osoby²²², které mají zřízenou datovou schránku. Za podmínky, že to povaha úkonu umožňuje, mají právo a nikoliv povinnost činit podání prostřednictvím datové schránky. Tomuto právu naopak odpovídá povinnost orgánů veřejné moci taková podání akceptovat, bez ohledu na výslovné úpravy podání uvedené v příslušném procesním předpisu. Ustanovení zákona o elektronickém podpisu představují speciální právní úpravu podání v českém právním řádu. Přitom úkon učiněný osobou oprávněnou nebo pověřenou prostřednictvím datové schránky má stejné právní účinky jako úkon písemný a podepsaný, pokud ovšem jiný právní nebo vnitřní předpis nepožaduje společný úkon více z uvedených osob. „*S ohledem na skutečnost, že některé právní předpisy vyžadují společný podpis více osob, se v takovém případě úkonu učiněnému prostřednictvím datových schránek účinky podepsaného dokumentu nepřiznávají a je třeba použít zaručený elektronický podpis*“²²³.²²⁴ V této souvislosti je vhodné uvést, že při úkonech učiněných prostřednictvím

²¹⁹ SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 103.

²²⁰ Není tomu tak je-li jiným právním předpisem náhradní doručení vyloučeno.

²²¹ Např. podle § 24 odst. 2 správního řádu, § 50d občanského soudního řádu.

²²² Fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, právnická osoba.

²²³ Lze předpokládat, že V. Smejkal zaručeným elektronickým podpisem míní uznávaný elektronický podpis.

datové schránky není nutné používat uznávaný elektronický podpis, což potvrdil ve svém rozhodnutí²²⁵ v nedávné době i Nejvyšší správní soud. „*Informační systém datových schránek zaručuje ověření identity osoby a ověření její totožnosti pomocí přístupových údajů. Zpráva je ve skutečnosti podepsána elektronicky, ale v rámci informačního systému datových schránek. Zpráva je navíc označena časovým razítkem²²⁶, čímž je určen čas provedení úkonu.*“²²⁷

Neopomenout je třeba fakt, že u provádění úkonů se nerozlišuje okamžik dodání a doručení, tak jak bylo zmíněno výše. Okamžik doručení v tomto případě nastává již v okamžiku dodání. K tomu F. Korbel uvádí, že takové pojetí je „*správné, neboť směřuje k právní jistotě osob, které podání činí a které po jeho dodání do datové schránky orgánu veřejné moci nemají žádné další dispozice, jak doručení ovlivnit. Osoby činící podání prostřednictvím datové schránky tedy splní své procesní i hmotněprávní lhůty již pouhým dodáním do datové schránky orgánu veřejné moci.*“²²⁸ Tuto skutečnost potvrdil ve svém rozhodnutí²²⁹ i Nejvyšší správní soud při posuzování včasnosti podání kasační stížnosti. Soud dovodil, že „*rozhodný není prvotní okamžik odeslání datové zprávy, ani okamžik, kdy se do datové schránky soudu přihlásí oprávněná či pověřená osoba, nýbrž okamžik jejího dodání soudu.*“

9.1.5. Dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob

Přestože původní úprava zákona o elektronických úkonech nepočítala s korespondencí mezi subjekty soukromého práva, byla nakonec zavedena novelou zákona o elektronických úkonech zákonem č. 190/2009 Sb. Úprava privátní komunikace mezi osobami soukromého práva se nalézá v § 18a zákona o elektronických úkonech, a je postavena na odlišené konstrukci doručení. Zákon zohledňuje rovnost subjektů soukromého práva a z toho důvodu je, na rozdíl od komunikace s orgány veřejné moci, dokument doručen nikoliv přihlášením

²²⁴ SMEJKAL, Vladimír. Zákon o elektronických úkonech a autorizovaní konverzi dokumentů. Bulletin advokacie, 2009, (39) č. 6, s. 34.

²²⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2012, sp. z. 8 As 89/2011 – 34.

²²⁶ Ministerstvo vnitra připojuje kvalifikované časové razítko ke každé datové zprávě odeslané z datové schránky. Viz § 20 odst. 1 písm. a) zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁷ SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 114.

²²⁸ KORBEL, František a PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. *Právní rozhledy*, 2009, č. 17. *Mimořádná příloha*, s. 5.

²²⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 9 Afs 28/2010.

do datové schránky, ale až potvrzením převzetí adresáta odesílateli. Logicky tedy nenastane ani fikce doručení.

Tato komunikace je zpoplatněna, plátcem je odesílatel, příjemce nic nehradí. Odesílatel může ve webové aplikaci datových schránek nastavit uhrazení odpovědi namísto adresáta. Zprávy zasílané mezi subjekty soukromého práva jsou nazývány jako „poštovní datové zprávy“.

Režim posílání Poštovních datových zpráv je podobný e-mailu, přesto se významně liší, a to v bezpečnosti a důvěryhodnosti. Na rozdíl od e-mailů je odesílatel ověřitelný a obsah zprávy zaručený.

9.2. Autorizovaná konverze dokumentů

Užívání elektronické komunikace by bylo nepraktické a ztrácelo by smysl bez možnosti posílání podepsaných a ověřených listin, prokazujících určité skutečnosti. Jak již bylo zmíněno, autorizovaná²³⁰ konverze dokumentů je prostředkem úplného převedení dokumentu z listinné podoby do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo obráceně, a ověření shody obou dokumentů s připojením ověřovací doložky²³¹.²³² Zákon označuje dokument, který je určen ke konverzi, jako vstup - již zkonvertovaný dokument jako výstup. Výslovně pak stanovuje důležitou zásadu, že výstup autorizované konverze má stejné právní účinky jako ověřená kopie dokumentu.²³³ Tento přístup je zásadní, neboť tak dochází k zrovnoprávnění elektronických a listinných dokumentů při komunikaci s úřady. „*Ukládá-li navíc jiný právní předpis povinnost předložit dokument v listinné podobě správnímu orgánu nebo soudu či jinému státnímu orgánu, je tato povinnost splněna předložením dokumentu vzešlého z autorizované konverze dokumentů, tj. je-li například požadováno předložení maturitního vysvědčení, postačí předložení jeho elektronické „kopie“ vzniklé autorizovanou konverzí dokumentů.*“²³⁴ Právní úprava autorizované konverze dokumentů je inspirována

²³⁰ Konverze je autorizovaná pro odlišení konverze neautorizované, tzv. převodu dokumentů, který je upraven v § 69a odst. 4 až odst. 7 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Převedený dokument nemá právní účinky ověřené kopie dokumentu.

²³¹ Náležitosti ověřovací doložky jsou uvedeny v § 25 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²³² Viz § 22 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²³³ Viz § 22 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁴ HERUDEK, Michal. Jak se rodil a co přináší eGovernment Act. *Veřejná správa*, 2008, č. 20, s. 19.

úpravou vidimace podle zákona o ověřování.²³⁵ Přičemž u autorizované konverze platí, shodně jako u vidimace, že nepotvrzuje správnost a pravdivost údajů obsažených ve výstupu a jejich soulad s právními předpisy.²³⁶

V ustanovení § 23 zákona o elektronických úkonech je provádění konverze diferencováno na autorizovanou konverzi na žádost a z úřední moci. Konverze na žádost je zpoplatněná²³⁷ a je možné o ni žádat na pracovištích Czech POINT a u advokátů. Advokáti jsou ovšem oprávněni provádět konverzi jen v souvislosti s poskytováním právních služeb.²³⁸ Ke konverzi z moci úřední jsou oprávněny orgány veřejné moci v rozsahu nezbytném pro výkon své působnosti. „Smyslem tohoto ustanovení je usnadnění činnosti orgánů veřejné moci, které hodlají vést spisy v elektronické podobě – vstupní dokumenty v listinné podobě mohou konvertovat do elektronické podoby a následně mohou například vést celý spis elektronicky.“²³⁹

Subjekty provádějící autorizovanou konverzi vedou evidenci provedených konverzí, údaje jsou povinny vést deset let od data provedené konverze²⁴⁰, „z důvodu případné nutnosti prokázat důvěryhodnost konvertovaných dokumentů.“²⁴¹

Technické parametry provádění konverze jsou specifikovány ve vyhlášce č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů. V ustanovení § 2 odst. 1 je stanoveno, že autorizovaná konverze je prováděna „prostřednictvím elektronické aplikace systému kontaktních míst přístupné způsobem umožňujícím dálkový přístup.“ „Účelem využívání této aplikace je zajištění jednotného provádění autorizované konverze dokumentů všemi oprávněnými subjekty.“²⁴² Ke konverzi do dokumentu listinného

²³⁵ Zákon č. 21/2006 Sb. o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů.

²³⁶ Viz § 24 odst. 6 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁷ Za provedení autorizované konverze dokumentů do elektronické podoby se platí správní poplatek 30 Kč za každou stranu. Viz položka 4 písm. b), c) části I přílohy Sazebníku zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Pro držitele poštovní licence a Hospodářskou komoru České republiky platí, co bylo řečeno výše – poplatek nesmí přesáhnout sazbu stanovenou v zákoně o správních poplatcích.

²³⁸ § 25c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁹ SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 147.

²⁴⁰ § 26 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴¹ SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR: zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, s komentářem*. 1. vyd. Praha: ABF, 2009, s. 155.

²⁴² BUDIŠ, Petr a HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, s. 212.

se používá tiskárna, ke konverzi do dokumentu elektronického je třeba užít snímacího zařízení. Specifické parametry zmíněných přístrojů jsou uvedeny v příloze citované vyhlášky.

Zákon zapovídá provedení autorizované konverze dokumentů v případech uvedených v § 24 odst. 5 zákona o elektronických úkonech. Jedná-li se zejména o dokument v jiné než v listinné nebo datové podobě; listinný dokument, jehož jedinečnost nelze nahradit konverzí (šek, občanský průkaz); byly-li v listinném dokumentu provedeny změny zpochybňující jeho věrohodnost (škrty, vsuvky); je-li listinný dokument opatřen plastickým razítkem. Současně je neakceptovatelný vstup v podobě datové zprávy, který obsahuje škodlivý kód, způsobilý poškodit informační systém subjektu provádějícího konverzi.²⁴³, ani vstup v listinné podobě, který je ve stavu způsobilém porušit snímací zařízení nebo poškodit sebe provedením konverze.²⁴⁴

²⁴³ § 3 odst. 1 vyhlášky č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů.

²⁴⁴ § 3 odst. 2 vyhlášky č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů.

10. ZÁKLADNÍ REGISTRY

Poměrně dlouhou dobu byl velkým nedostatkem informatizace veřejné správy nízký stupeň integrace jednotlivých informačních systémů. O základních registrech se vedly debaty několik let a jejich prosazení bylo vždy považováno za žádoucí, neboť základní registry jsou nutným prvkem aplikace e-Governmentu. Bez nich nelze docílit proklamovaného a opakovaného hesla „obíhat mají data, ne občan“. Brzdou rozvoje projektu byla existence nejen legislativních, ale rovněž i technických překážek. Základní registry jsou považovány za základní stavební kámen e-Governmentu, který přinese komfort při komunikaci se státními úřady na straně občanů a úspory jak časové, tak finanční na straně státu. Uvést do praxe myšlenku uspořádání dat se podařilo díky právní úpravě základních registrů, která byla do právního řádu České republiky zakotvena zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

Právní řád České republiky v řadě zákonů upravuje povinnost výměny. Tak tomu je již v zákoně č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. § 27 uvedeného zákona zní: „*Ministerstva si navzájem vyměňují potřebné informace a podklady. Nižší orgány státní správy jim podávají zprávy a sdělují údaje, které si příslušná ministerstva vyžadují v rozsahu nezbytně nutném pro plnění svých úkolů.*“ Ve správním řádu²⁴⁵ je pak stanovena povinnost využití údajů správními orgány z úředních evidencí. Absentovala však právní úprava, která by orgánům pro jejich činnost zajistila použitelné a verifikované údaje.

V současné době je systém sběru dat a výměny informací nevyhovující. Státní úřady vedou multiplicitní databáze obsahující totožná data. Data jsou nekonzistentní, nelze je jednoduše sdílet a předávat. Adresáti veřejné moci musí dokládat skutečnosti, které jsou již evidované. Kvantum základních a pravidelně užívaných dat je vedeno v informačních systémech veřejné správy izolovaně, často jsou tato data zastaralá, neúplná a mají rozdílnou kvalitu. „*Záznam o tom, jak se jmenujeme, a kde máme trvalé bydliště, najdeme nejen v evidenci obyvatel, ale také v evidenci důchodového a zdravotního pojištění, evidenci řidičských průkazů, evidenci nemovitostí a celé řadě dalších databází. Tento princip vychází*

²⁴⁵ Např. § 6, 20, 37, 125, 155 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

*z historického způsobu výkonu administrativy, který byl založen na rozsáhlých papírových kartotékách vedených jednotlivými úřady dle místní a funkční příslušnosti. Dnes, kdy jsou všechny údaje uloženy v počítačových databázích, je tento systém nepružný a obtěžuje občany a také úředníky. I v případě, že jsou elektronické údaje k dispozici elektronicky, nemají žádnou právní relevanci – platí to, co je napsané v občanském průkazu nebo na ověřeném výpisu, ne to, co lze jednoduše dostat ze státem vedené a garantované databáze.*²⁴⁶ V tomto ohledu přinášejí základní registry revoluční obrat. Doposud museli občané a podnikatelé poskytovat informace o změně údajů opakovaně různým orgánům veřejné moci. Nově na základě koncepce základních registrů to již nebude nutné. „Zavedení základních registrů má zejména umožnit efektivní, mnohonásobné využívání již jednou pořizovaných dat, přispět ke zrychlení správních procesů, ke zjednodušení správy a údržby stávajících evidencí a informačních systémů orgánů veřejné moci.“²⁴⁷

10.1. Systém základních registrů

Zákonem o základních registrech se zavádí nové pojmy, kterým je třeba věnovat pozornost. Bez jejich znalosti lze stěží provoz základních registrů pochopit.

Prvním pojmem je referenční údaj. Tento údaj je: „jedinečný a důvěryhodný, vedený v příslušném základním registru veřejné správy, který je určen ke sdílení všemi relevantními informačními systémy veřejné správy podle jednoznačně stanovených pravidel.“²⁴⁸ Referenční údaje se považují za platné, zaručené a platí pro ně presumpce správnosti.²⁴⁹ Referenční údaje budou uloženy ve třech základních registrech – Registru osob, Registru obyvatel a v Registru územní identifikace, adres a nemovitostí. „V praxi již tedy nebudou orgány veřejné moci zjišťovat hodnoty referenčních údajů pro své potřeby z různých zdrojů, ale pouze z těchto základních registrů. Tento nový přístup zajistí kvalitní údaje efektivně využívané pro výkon veřejné správy a zároveň zbaví adresáty veřejné správy, občany, povinnosti údaje opakovaně dokládat. Údaj bude sdělen pouze jednou a následně bude promítnut do základního registru a jeho prostřednictvím do dalších informačních systémů

²⁴⁶ KRYŠTOF, Pavel. Základní registry jsou mozkem veřejné správy. *Veřejná správa*, 2011, č. 20. Příloha, s. 2.

²⁴⁷ *Projekt Základních registrů* [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <<http://www.isvs.cz/projekt-zakladnich-registru-dat-11-dil/>>.

²⁴⁸ *Prezentace základních registrů*. [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <<http://www.smartadministration.cz/file/10>>.

²⁴⁹ § 4 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

veřejné správy, resp. tzv. *agendových informačních systémů*²⁵⁰.²⁵¹ Orgány veřejné moci tedy převezmou údaje závazně ze základních registrů, nikoliv z různých zdrojů. Zákon stanoví, jaké konkrétní referenční údaje jsou v jednotlivých základních registrech vedeny, přičemž každý referenční údaj se vede jen v jednom základním registru.

Za věrohodné a aktuální zapisování údajů v základních registrech obsažených musí být někdo zodpovědný. Takovou funkci plní editor, což je orgán veřejné moci, který je oprávněn k zapisování a provádění změn referenčních údajů. Pokud dojde ke změně referenčního údaje, jsou jak orgány veřejné moci, tak adresáti veřejné správy povinni editorovi poskytnout potřebnou součinnost k plnění jeho úkolů poskytnutím údajů a podkladů potřebné k ověření správnosti zpracovávaných údajů.²⁵²

Zjistí-li orgán veřejné moci při své činnosti, že referenční údaj neodpovídá skutečností, upozorní příslušného editora.²⁵³ „V případě pochybnosti editor označí referenční údaj jako nesprávný; toto označení editor odstraní neprodleně poté, co ověří správnost údajů.“²⁵⁴ Editor je povinen změnu referenčních údajů do základního registru zapsat bez zbytečného odkladu, pokud se tak nestane, musí tak učinit maximálně do tří pracovních dnů od skutečnosti zakládající jeho změnu.²⁵⁵

Vyvstává otázka bezpečnosti a ochrany osobních údajů v základních registrech, aby se ze základních registrů nestal „Velký bratr“. Bezpečnost je řešena způsobem, který odstraňuje stav, jenž panuje na úřadech v současné době. Dnes není nikterak náročné v roztržštěných databázích najít citlivé údaje konkrétních osob. V evidencích lze vždy nalézt jméno a příjmení, často i rodné číslo²⁵⁶. Z něj pak lze rozpoznat nejen rok narození, pohlaví²⁵⁷, ale u některých ročníků i přibližné místo narození. To přináší velký prostor pro zneužití. Toto riziko je ovšem potlačeno díky důmyslnému systému základních registrů, a to několika metodami. Jednou takovou je zákonné zmocnění úředníka přístupu k určitým údajům. Prohlížet si data bude moci jen osoba, která je k tomu oprávněná. Přičemž kontrolu budou

²⁵⁰ Agendový informační systémem je informační systém veřejné správy, který slouží k výkonu agendy, např. evidenci řidičů.

²⁵¹ FELIX, Ondřej. *Rozjezd projektu základních registrů* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <<http://www.egovernment.cz/archiv/PDF%201-11/7.pdf>>.

²⁵² Viz § 4 odst. 2 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵³ Viz § 5 odst. 2 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁴ § 4 odst. 4 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁵ Viz § 4 odst. 3 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁶ Rodné číslo je v informačních systémech identifikátorem fyzické osoby. Viz § 13 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁷ Viz § 13 odst. 3 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů.

moci vykonávat i samy občané, neboť „budou mít právo zjistit, který z úředníků se na jejich údaje díval – vždy jednou ročně na žádost na Czech POINTu, nebo i automaticky, pokud budou mít zřízenou datovou schránku, obdrží výpis, kdo k údajům vedeným o jejich osobě přistupoval.“²⁵⁸ Dalším významným způsobem zabezpečení osobních údajů je prosazení nového principu identifikace. Zavádí se bezvýznamové identifikátory, které se budou vztahovat k datům osoby v jednotlivých registrech.

Jedná se o agendový identifikátor fyzických osob (dále jen AIFO) a zdrojový identifikátor fyzických osob (dále jen ZIFO). ZIFO je „*neveřejný identifikátor přiřazený konkrétní osobě. Z tohoto identifikátoru nelze přímo odvodit žádné další osobní údaje. Zdrojový identifikátor bude používán jen Úřadem pro ochranu osobních údajů, a to pouze k tomu, aby se z něj odvozovaly identifikátory fyzických osob pro konkrétní agendu (tzv. agendové identifikátory).*“²⁵⁹ V budoucnu by měl zdrojový identifikátor nahradit rodné číslo. Druhým zmíněným je AIFO, který je rovněž neveřejným identifikátorem vygenerovaným určité osobě, „*je odvozen ze zdrojového identifikátoru fyzické osoby a kódu agendy*²⁶⁰ *a je užíván výlučně k jednoznačnému určení fyzické osoby pro účely výkonu agendy, pro kterou byl přidělen. Z agendového identifikátoru fyzické osoby nelze odvodit zdrojový identifikátor fyzické osoby a nelze z něj ani dovodit osobní nebo jiné údaje o fyzické osobě, jíž byl přiřazen.*“²⁶¹ Oba identifikátory jsou určeny Úřadem pro ochranu osobních údajů. Postup je takový, že Úřad pro ochranu osobních údajů nejdříve přidělí ZIFO konkrétní osobě. Následně, když obdrží požadavek od oprávněného subjektu (subjekt, jehož agenda je zaregistrována v Registru práv a povinností), tak na základě kódu agendy, kterou tento subjekt vykonává, určí AIFO v konkrétní agendě. Propojení těchto údajů mezi sebou zajišťuje tzv. ORG převodník, což je „*specifický informační systém základních registrů, který zajišťuje ochranu osobních referenčních údajů uložených v základních registrech,*“²⁶² a je spravován výše zmíněným úřadem.

Celý systém je tedy nastaven tak, aby se úředníci při výkonu své práce nesetkávali s citlivými informacemi, které nejsou pro danou agendu potřebné a nemohli takové informace případně zneužít.

²⁵⁸ KRYŠTOF, Pavel. Základní registry jsou mozkiem veřejné správy. *Veřejná správa*, 2011, č. 20. Příloha, s. 3.

²⁵⁹ RIEGER, Pavel a MATES, Pavel. Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu. *Správní právo*, 2010, č. 5, s. 300.

²⁶⁰ „*Kód agendy je veřejným identifikátorem, který je jednoznačně přiřazen záznamu o agendě v číselníku agend v registru práv a povinností.*“ § 13 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶¹ § 9 odst. 1 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶² ORG – převodník [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/org-prevodnik>>.

Je třeba dodat, že k fungování soustavy základních registrů byl k 1. 1. 2010 zákonem o základních registrech zřízen úřad Správa základních registrů, který je podřízen Ministerstvu vnitra. Tento úřad je správcem informačního systému registrů²⁶³, zabezpečuje a dohlíží na jeho provoz, jeho prostřednictvím obstarává realizaci vazeb mezi jednotlivými registry a agendovými informačními systémy, zpřístupňuje v rozsahu oprávnění registru práv a povinností referenční údaje, upozorňuje Úřad pro ochranu osobních údajů v případě podezření na neoprávněný přístup k osobním údajům orgánem veřejné moci.²⁶⁴ „O každém přístupu k údajům konkrétní fyzické osoby se uchovávají provozní údaje. Součástí těchto záznamů má být důvod přístupu k údajům, uživatelské jméno oprávněné osoby a časový údaj o přístupu k údajům. Automatické ukládání těchto provozních údajů bude zajišťovat Správa základních registrů.“²⁶⁵

Provázanost procesů a postupů v rámci systému základních registrů popsaná výše je jednodušeji znázorněna na následujícím obrázku.

Obrázek č. 2²⁶⁶ fungování systému základních registrů:

²⁶³ Informační systém veřejné správy zprostředkovává a zajišťuje vzájemné sdílení dat mezi jednotlivými základními registry, základními registry a agendovými informačními systémy. § 2 písm. f) zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁴ Viz § 6, 7 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁵ RIEGER, Pavel a MATES, Pavel. Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu. *Správní právo*, 2010, č. 5, s. 304.

²⁶⁶ *Správa základních registrů* [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/>>.

V souvislosti se základními registry je příhodné zmínit nově od 1. ledna 2012 vydávané tzv. elektronické občanské průkazy, které mají být nástrojem pro elektronický přístup k údajům vedených o občanech v základních registrech. Je totiž naplánováno, že z občanských průkazů do několika let zmizí určité údaje (např. na občanských průkazech nebude uváděno rodné číslo od roku 2020, údaj o bydlišti bude od roku 2017 dobrovolný) a tyto údaje budou pro potřeby oprávněných subjektů dohledatelné právě v základních registrech.

10.2. Harmonogram základních registrů

Základní registry nabraly zpoždění. Původní plán byl spustit základní registry k 1. 7. 2010, vyzkoušet a ověřit jejich provozování po jeden rok v pilotním provozu a následně mělo ostré spuštění nastat k 1. 7. 2011. Plán se nezdařil a ostrý start byl odložen. Projekt provázely komplikace v podobě neúspěšných veřejných zakázek a následného uzavírání předražených smluv.²⁶⁷ Základní registry odstartují svou činnost 1. července 2012. Tento termín je označován za šibeniční a panují pochybnosti o tom, zda k tomuto datu může být projekt spuštěn²⁶⁸, otazníkem rovněž je, zda nehrozí výpadek informačního systému základních registrů, tak jak tomu bylo v prvních měsících roku 2012 v případě nového systému vyplácení sociálních dávek z resortu Ministerstva práce a sociálních věcí.

K uskutečnění projektu bylo vládou přijato nařízení č. 161 ze dne 25. května 2011 o stanovení harmonogramu a technického způsobu provedení opatření podle § 64 až 68 zákona o základních registrech, které člení naplnění registrů referenčními údaji do 4 etap:

„1. etapa: ověřování správnosti a úplnosti údajů v editorských systémech. Ukončení etapy do 31. října 2011.

2. etapa: zápis údajů editorskými systémy do základních registrů. Ukončení do 31. ledna 2012 (editorské systémy pro základní registr obyvatel, základní registr územní identifikace, obchodní a živnostenský rejstřík jako hlavní editorské systémy pro základní registr osob viz § 4 nařízení), resp. do 31. března 2012 (zbývající editorské systémy pro základní registr osob).

3. etapa: připojení hlavních uživatelských systémů do systému základních registrů. Ukončení do 30. dubna 2012.

²⁶⁷ K tomu PETERKA, Jiří. *Kolik budou stát základní registry*. [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/kolik-budou-stat-zakladni-registry/>>. Shodně též FARGHALI, Hany. *Říct ano sporné zakázce, nebo ztratit miliardy z Unie? Rozhoje se John* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <[²⁶⁸ K tomu srovnej PETERKA, Jiří. *Kolik budou stát základní registry* \[online\]. \[cit. 2012-03-18\]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/kolik-budou-stat-zakladni-registry/>>.](http://ekonomika.idnes.cz/ricit-ano-sporne-zakazce-nebo-ztratit-miliardy-z-unie-rozhoduje-se-john-1m1-/ekonomika.aspx?c=A101120_191329_ekonomika_vel.>.</p></div><div data-bbox=)

4. etapa: připojení všech uživatelských systémů do systému základních registrů. Ukončení do 1. července 2012.²⁶⁹

10.3. Druhy základních registrů

Základní registry jsou celkem čtyři a jejich financování bylo z části možné prostřednictvím strukturálních fondů, neboť jsou v souladu s cíli a plány, které si vláda předsevzala v předchozích letech v oblasti strategie Smart Administration²⁷⁰, viz kapitola 3.

10.3.1. Registr obyvatel (ROB):

Registr obyvatel je spravován Ministerstvem vnitra. Zapsání do něj budou občané České republiky (pramenem bude dnes vedená evidence obyvatel²⁷¹), cizinci s povolením k pobytu, cizinci, jimž byl udělen v České republice azyl, dále také občané jiných států Evropské unie, kteří se chystají v České republice pobývat déle jak 3 měsíce a tzv. jiné fyzické osoby²⁷² (pramenem bude současný informační cizinecký systém²⁷³). Referenčními údaji podle § 18 zákona o základních registrech jsou jméno, příjmení, adresa místa pobytu, datum a místo narození a úmrtí, státní občanství, záznam o zpřístupnění datové schránky a čísla elektronicky čitelných identifikačních kódů.

Editorem údajů o českých občanech a tzv. jiných fyzických osobách je Ministerstvo vnitra, editorem údajů ostatních subjektů je Policie České republiky.²⁷⁴ V registru obyvatel nebude zapisován údaj o trvalém bydlišti, nýbrž bude získáván odkazem na registr územní identifikace, adres a nemovitostí. „ROB je jediným informačním systémem, který je neveřejný, neboť obsahuje osobní údaje, jimiž musí stát zajistit ochranu. Kromě osob o nichž jsou údaje

²⁶⁹ NOVÁK, Pavel. *Vláda přijala „jízdni řád“ přípravy základních registrů* [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-prijala-jizdni-rad-pripravy-zakladnich-registru.aspx>>.

²⁷⁰ Cíl Smart Administration vzhledem k základním registrům: „Zajistit adekvátní využívání ICT, vytvořit centrální registry veřejné správy tak, aby bylo možné bezpečné sdílení dat orgány veřejné moci a zároveň byl občanům umožněn oprávněný přístup k údajům vedeným v těchto registrech.“ *Strategie realizace Smart Administration v období 2007–2015* [online]. [cit. 2012-03-19] s. 69. Dostupné z: <www.mvcr.cz/soubor/modernizace-dokumenty-strategie-pdf.aspx>.

²⁷¹ Zákonná úprava informačního systému evidence obyvatel je obsažena v § 3 a násl. zákona č. 133/2000 Sb, o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷² Jsou jimi např. zahraniční studenti, nebo osoby, které nemají v ČR povolený trvalý pobyt, pravidelně dojíždějící na území České republiky pracovat. Spadají sem též statutární zástupci a jednatelé právnických osob.

²⁷³ Zákonná úprava informačního systému cizinců je obsažena v § 158 a násl. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁴ Viz § 17, 19, 20 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů.

vedeny, budou poskytovány jiným subjektům pouze za předpokladu, že takové využívání bude zakotvené ve zvláštním zákoně a zaregistrováno v Registru práv a povinností.²⁷⁵

10.3.2. Registr osob (ROS)

ROS je řešený v gesci Českého statistického úřadu (ve spolupráci s Ministerstvem vnitra) a vedeny v něm budou údaje o ekonomických subjektech, tedy o právnických osobách a jejich organizačních složkách, podnikajících fyzických osobách, organizačních složkách státu a organizačních složkách zahraničních osob. Referenčními údaji jsou např. obchodní firma, jméno a příjmení, právní forma, adresa sídla nebo místa podnikání, datum vzniku zápisu, výmazu z příslušné evidence, údaje o statutárním orgánu, adresa provozovny záznam o zpřístupnění datové schránky.²⁷⁶ V ROS budou osoby zapsány pod identifikačním číslem osoby a bude jim přiděleno Českým statistickým úřadem.²⁷⁷ Osobní údaje se v ROS objevovat nebudou (např. jednatele právnických osob). Oprávněné subjekty je budou moci získat odkazem do ROB, v případě potřeby adresy odkazem do RÚIAN.

Nashromáždění dat do ROS je náročnou záležitostí, neboť údaje jsou nyní obsaženy v řadě roztříštěných databází. Příkladem lze uvést Obchodní rejstřík, Živnostenský rejstřík, Nadační rejstřík. V důsledku toho je na rozdíl od ROB, kde údaj jedné osoby ukládá jen jeden konkrétní editor, situace komplikovanější, neboť v ROS jich může být hned několik. Editory jsou orgány veřejné moci, které již udělují oprávnění k činnosti nebo vedou evidenci o osobách ze zákonné povinnosti. „Komunikace s editory je významnou prioritou projektu ROS a probíhá prakticky nepřetržitě od jeho zahájení. Přesto se ze strany některých editorů objevuje podceňování důležitosti včasné přípravy na práci se základními registry. To by mohlo mít negativní dopady nejen na samotné fungování základních registrů, ale i na další výkon agendy editora.“²⁷⁸

10.3.3. Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN)

RÚIAN je realizovaný v gesci Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ve spolupráci s Ministerstvem vnitra). Jedná se o veřejný seznam, do něhož budou zadávány údaje o základních územních prvcích. Referenčními údaji v RÚIAN jsou identifikační údaje

²⁷⁵ NĚMEC, Zdeněk. Osobní údaje snadno, rychle a bezpečně. *Veřejná správa*, 2011, č. 20. Příloha, s. 6.

²⁷⁶ § 25, 26 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších.

²⁷⁷ Viz § 26, 28 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších.

²⁷⁸ ČIGÁŠ, Michal. Registr osob a dopad na editory. *Veřejná správa*, 2011, č. 20. Příloha, s. 6.

(kód nebo název, např. parcelní číslo), lokalizační údaje (definiční body, hranice, např. hranice katastrálního území), údaje o vazbách na ostatní územní prvky nebo územní evidenční jednotky²⁷⁹.²⁸⁰ I pro tento registr platí, že v něm nebudou vedeny žádné osobní údaje, ty bude moci oprávněná osoba získat tradičně odkazem na ROB. Data do RÚIAN budou získávána z katastru nemovitostí a z Územně identifikačního registru. Funkci editora zajišťuje „*obec, městský obvod nebo městská část územně členěného statutárního města, městská část hlavního města Prahy a kraj v přenesené působnosti.*“²⁸¹

10.3.4. Registr práv a povinností (RPP)

RPP je spravován Ministerstvem vnitra a slouží k uchování informací o rozsahu práv a povinností. RPP bude soustřeďovat údaje o agendách a oprávněních k přístupu k datům v základních registrech. Dle ustanovení § 50 odst. 1 zákona o základních registrech jsou v RPP vedeny údaje o: a) „*referenční údaje o agendách orgánů veřejné moci, a to včetně údajů o oprávněních přístupu k datům vedeným v základních registrech a seznamu názvů agend*“, b) „*referenční údaje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob a právech a povinnostech k věcem, pokud jsou údaje o těchto osobách a věcech vedeny v základních registrech, a to včetně údajů o rozhodnutích orgánů veřejné moci*“.

RPP je v porovnání s ostatními třemi registry specifický v několika ohledech. Lze shledat, že obsahem RPP nebudou tak potřebná data jako v ostatních registrech a za druhé, že základní registry by byly schopné „života“ i bez něj.²⁸² Na rozdíl od oněch třech registrů nemá možnost RPP čerpat z existující použitelné databáze. RPP musí být naplněn ve spolupráci s úřady a jejich úředníky. Ústřední správní úřady a správní úřady s celostátní působností mají ze zákona stanovenou povinnost ohlásit Ministerstvu vnitra agendu ve své působnosti. Činí tak i za podřízené správní úřady, rovněž za orgány územních samosprávných celků dle nejbližší oblasti působnosti dané agendy.²⁸³

„Po zřízení RPP vznikne poměrně ucelený seznam agend orgánů veřejné moci a seznam údajů využívaných v rámci těchto agend. Pomocí tohoto seznamu bude možné vyhledat některé duplicitní činnosti a případně přehodnotit existující kompetence v takových

²⁷⁹ Územní prvek je např. území státu, kraje, obce. Územní evidenční jednotka je např. část obce, ulice.

²⁸⁰ § 38 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších.

²⁸¹ § 46 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších.

²⁸² K tomu srovnej RIEGER, Pavel a MATEŠ, Pavel. Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu. *Správní právo*, 2010, č. 5, s. 308.

²⁸³ § 53 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších.

agendách. Na základě statistických dat o využívání různých údajů v základních registrech a agendových informačních systémech by mohlo postupně docházet ke změnám v referenčních údajích, anebo v přístupových oprávněních jednotlivých orgánů.“²⁸⁴

Je vhodné dodat, že na základě ustanovení § 58 zákona o základních registrech, údaje v základních registrech nejsou určeny pouze pro orgány veřejné moci. O údaje obsažené v ROB a RPP o fyzické osobě může být zažádáno jí samou, jejím zákonným zástupcem anebo zmocněncem. Především ale mohou podle § 58a zmíněného zákona být poskytnuty referenční údaje z registru obyvatel a registru práv a povinností na žádost komukoliv jinému. V důsledku této možnosti může subjekt údajů zpřístupnit své údaje např. pojišťovně, bankám a tudíž při změně svých údajů nemusí jinak nutně obcházet jednotlivé instituce. Občan tak plně může využít komfort, který základní registry nabízí.

²⁸⁴ RIEGER, Pavel a MATES, Pavel. Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu. *Správní právo*, 2010, č. 5, s. 308.

11. E-GOVERNMENT V ESTONSKU

Ač by se mohlo zdát Estonsko svou rozlohou a počtem obyvatel malé a nenápadné, nedá se toto říci v případě zavádění a realizace na poli e-Governmentu. Ba naopak, Estonsko je významným průkopníkem nových projektů v oblasti moderního systému komunikace s občany a mnohým státům může být příkladem.

V případě Estonska spočívá úspěch postupné elektronizace ve všech sférách lidského života nejen v reformách, které jsou podporovány vládou, ale i aktivnímu nevládnímu sektoru, který se na zavádění informačních a komunikačních technologií podílí. Estonské výsledky jsou o to víc ocenitelné, uvědomíme-li si, že patří mezi postkomunistické země, které jsou v porovnání s estonskou úrovní elektronické komunikace stále teprve na začátku cesty. Když se v roce 2004 připojovaly nové státy k Evropské unii, byl britským Economist Intelligence Unit (Ekonomická inteligenční jednotka) proveden žebříček úrovně e-Governmentu v přístupujících státech, ve kterém se Estonsko umístilo na prvním místě²⁸⁵.²⁸⁶ Podíváme-li se na aktuální data zabývající se vývojem e-Governmentu ve světovém měřítku, zastává Estonsko dvacátou příčku ze 193 států, a patří tak mezi „top 20“ států s nejvyšší úrovní e-Governmentu^{287 288}.

11.1. Exkurz do historie

Estonsko bylo prvním státem na světě, které navrhlo koncept vývoje e-Governmentu již v devadesátých letech minulého století.²⁸⁹ V roce 1993 bylo založeno speciální informačně-technologicky zaměřené oddělení, spadající pod vládu. Na to navázalo vytvoření zvláštní kategorie státního rozpočtu na výdaje v oblasti informačních technologií. Důsledkem bylo sjednocení zadávání veřejných zakázek ve zmíněné oblasti. Tyto kroky vyvrcholily

²⁸⁵ Nelze okrajově nezmínit překvapivé zjištění, že druhým nejlépe hodnoceným státem byla Česká republika.

²⁸⁶ K tomu srovnej *E-government in Central Europe Rethinking public administration* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://graphics.eiu.com/files/ad_pdfs/Central_Europe_egov.pdf>.

²⁸⁷ 1. místo zastává Jižní Korea, 2. Nizozemsko, 3. Velká Británie a Severní Irsko, 4. Dánsko, 5. Spojené státy americké.

²⁸⁸ K tomu srovnej *United Nations e-Government Survey 2012* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www2.unpan.org/egovkb/global_reports/12report.htm>.

²⁸⁹ K tomu srovnej *E-government in Central Europe Rethinking public administration* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://graphics.eiu.com/files/ad_pdfs/Central_Europe_egov.pdf>.

spuštěním mezivládní páteřní sítě „EEBone“, která v roce 1998 propojila státní orgány po celé zemi s bezpečným přístupem k Internetu a k vládnímu Intranetu. V roce 1996 byl v Estonsku představen a umožněn Internet banking, přičemž jeho bezpečnost, kvalita a jednoduchost si brzy získala své obdivovatele. Na to navázaly mnohé státní orgány, které začaly využívat systém ověřování identifikace používané v prostředí internetového bankovníctví a začaly tak postupně pracovat v režimu online. Díky tomuto identifikačnímu systému mohli Estonci podávat daňová přiznání již v roce 2000.²⁹⁰ Ve stejném roce bylo zakotveno do estonské ústavy právo na přístup k Internetu jako jedno ze základních lidských práv. Dalším důležitým počinem bylo v roce 2001 spuštění sítě „X-Road system“, což je technické a organizační prostředí, které umožňuje bezpečný přenos dat vládní databáze současně mezi jednotlivci a jednotlivými státními orgány. Prostřednictvím této veřejné sítě mají občané přístup k zveřejněným informacím. O rok později byla otevřena „eGovernance Academy“ a byly představeny elektronické identifikační karty (obdoba českých občanských průkazů) „ID cards“. V následujícím roce byl spuštěn portál veřejné správy www.eesti.ee, poskytující užitečné informace.²⁹¹

Rok 2005 byl významným milníkem nejen estonského, ale i světového e-Governmentu, v Estonsku bylo vůbec poprvé umožněno volit prostřednictvím Internetu za užití elektronických identifikačních karet v referendu v hlavním městě, o dva roky později proběhly celostátní volby s možností hlasovat přes Internet. V roce 2006 byl přijat projekt „Village Way 3“, s cílem zlepšit přístup k trvalému připojení i v odlehlých částech země. Rok 2007 přinesl estonskému e-Governmentu „Company registration portal“, jehož prostřednictvím mohou být s použitím elektronické identifikační karty zakládány nové společnosti během několika hodin. V témže roce byl spáchán kybernetický útok na estonské servery, který byl politicky motivován²⁹² a vyřadil tak webové stránky státních i soukromých institucí. To vzhledem k vysoké internetifikaci služeb soukromého i veřejného sektoru znamenalo několika denní ochromení celého systému.²⁹³

²⁹⁰ K tomu srovnej KITSING, Meelis: *Success without Strategy: e-Government Development in Estonia* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <<http://www.psocommons.org/policyandinternet/vol3/iss1/art5/>>.

²⁹¹ K tomu srovnej *eGovernment factsheets: eGovernment in Estonia* [online]. [cit. 2012-03-23] Dostupné z: <<http://www.epractice.eu/files/eGovernmentEstonia.pdf>>.

²⁹² Jednalo se o reakci z ruské strany poté, co byl odstraněn kontroverzní památník Rudé armády v Talinu, hlavním městě Estonska.

²⁹³ K tomu srovnej *eGovernment factsheets: eGovernment in Estonia* [online]. [cit. 2012-03-23] Dostupné z: <<http://www.epractice.eu/files/eGovernmentEstonia.pdf>>.

V roce 2008 byli podnikatelé vyzváni k aktivaci e-mailové adresy na portálu veřejné správy, aby bylo zabráněno krádežím identit společností a případně, pokud k němu dojde, aby mohlo být odhaleno. V návaznosti na počítačový útok byla v roce 2008 přijata nová strategie „Cyber Security Strategy“, a dále bylo ve spolupráci s NATO zřízeno „Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence“, tedy Špičkové středisko pro spolupráci v oblasti počítačové ochrany.²⁹⁴

V roce 2009 byla zavedena možnost elektronického předepisování léků. V následujícím roce byl spuštěn projekt internetový informační systém pro místní samosprávy „VOLIS“, jehož účelem je jednodušší a rychlejší zpracování služeb v rámci místní samosprávy. Registrovaní uživatelé mají přístup do systému VOLIS prostřednictvím svých elektronických identifikačních karet nebo pomocí identifikace implementované do SIM karty mobilního telefonu, taková funkce je nazývána jako „mobil-ID“.²⁹⁵

Jako nová služba roku 2011 byl představen samoobslužný portál práce „self-service employment portal“, do kterého se mohou občané připojit za použití elektronických identifikačních karet nebo ID-mobilu a je jim dán prostor pro hledání pracovní pozice ve veřejném sektoru, vytvoření životopisu, žádost o práci. Do budoucna bude portál sloužit pro různé administrativní záležitosti související se zaměstnáním. V témže roce došlo k pokroku a novému rozměru v oblasti digitální identifikace osob, byla zavedena nová služba mobil-ID poskytující uživatelům elektronickou identifikaci a elektronický podpis pomocí mobilního telefonu.²⁹⁶

Během uplynulých let byla v Estonsku přijata řada významných strategií a politik, zaměřujících se na další vývoj a realizaci moderních služeb, nepovažují však jejich uvádění ani charakteristiku za důležité. To co je ovšem důležité, je vydařený produkt těchto politik, který je předmětem následující kapitoly.

²⁹⁴ K tomu srovnej *Opinion of the European Economic and Social Committee on the "Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council concerning the European Network and Information Security Agency* [online]. [cit. 23. 3. 2012] Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=en&ihmlang=en&lng1=en,cs&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=569023:cs&page=>>>.

²⁹⁵ K tomu srovnej *eGovernment factsheets: eGovernment in Estonia* [online]. [cit. 2012-03-23] Dostupné z: <<http://www.epractice.eu/files/eGovernmentEstonia.pdf>>.

²⁹⁶ K tomu srovnej *eGovernment factsheets: eGovernment in Estonia* [online]. [cit. 2012-03-23] Dostupné z: <<http://www.epractice.eu/files/eGovernmentEstonia.pdf>>.

11.2. e-Estonia

V případě estonského e-Governmentu je s oblibou používán pojem e-Estonia. Tento pojem představuje celkový dosažený stupeň vývoje elektronizace služeb a ve své podstatě označuje Estonsko jako jednu z nejmodernějších „e-společností“ ve světě. Pro obyvatele Estonska se e-sloužby staly běžnou praxí: e-sloužby, e-daně, e-volby, e-police, e-zdravotnictví, e-bankovníctví a e-škola. Předpona „e“ se ve vztahu k nejrůznějším službám stala postupně naprostou normou. Většina Estonců dnes vůbec nepřemýšlí nad praktikováním staromódních způsobů v podobě dostavení se osobně na úřad. Stát jim tak dává svobodu využít svůj čas smysluplnějším způsobem.²⁹⁷

e-ID CARD – elektronická identifikační karta

Tato elektronická identifikační karta (dále jen ID karta) slouží jako doklad totožnosti v Estonsku a rovněž jako cestovní doklad v rámci Evropské unie. ID karta je velikostí srovnatelná s bankovními kartami. Uvnitř karty ID je čip, který uchovává dva certifikáty, z nichž jeden se používá k ověření totožnosti a druhý pro elektronický podpis.²⁹⁸ Každému vlastníkovu karty je navíc přidělena oficiální státní emailová adresa ve formě jméno.příjmení@eesti.ee pro elektronickou komunikaci s veřejným sektorem.²⁹⁹ ID karty jsou bezpečné, neboť k jejich použití je třeba použít PIN kód. Vedle fyzického používání ID karty mohou pak sloužit i k identifikaci v prostředí Internetu při využívání online služeb, např. pro internetové bankovníctví, účast ve volbách, pro nákup jízdenek pro městskou dopravu, předepsání medikamentů atd. ID karta je tak klíčem ke všem dostupným službám ve veřejném i soukromém sektoru.³⁰⁰

e-ELECTIONS – elektronické volby

Každý občan Estonska má právo a možnost volit prostřednictvím Internetu. Volbu je možné provést jak z domova, tak i ze zahraničí a občan k volbě v obou případech potřebuje ID kartu nebo mobil-ID. Elektronické volby jsou bezpečné a důvěryhodné. K ID kartě je třeba pro verifikaci speciální čtečka a PIN kód, v případě mobil-ID postačí PIN kód. Volba přesto

²⁹⁷ K tomu srovnej *e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

²⁹⁸ K tomu srovnej *e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

²⁹⁹ K tomu srovnej *Facts about e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ria.ee/27525>>.

³⁰⁰ K tomu srovnej *e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

zůstává anonymní, neboť systém je nastaven tak, aby bezprostředně po hlasování byl elektronický podpis odpojen a voličův hlas zůstal tajný.³⁰¹

e-TAX BOARD – elektronický daňový portál

Estonští občané mohou přiznat daně elektronicky přes Internet. Estonský daňový portál obsahuje předdefinované formuláře, které umožňují snadno a rychle daňové přiznání podat. Systém identifikuje osoby prostřednictvím ID karet nebo mobilních ID. Uživatel se pouze přihlásí do systému, zkontroluje informace, které jsou v systému automaticky nastaveny, provedené změny, uvede potřebné dodatky a kliknutím myši schválí prohlášení.³⁰²

e-GOVERNMENT PORTAL EESTI.EE – portál veřejné správy

Portál estonské veřejné správy byl od zahájení provozu mnohokrát vylepšován a jeho funkce zdokonalovány. Na portále je dostupné široké spektrum důvěryhodných informací nejen o státních orgánech. Informace jsou rozděleny podle statusu uživatele, pro občany, pro podnikatele a pro státní úředníky. Osoby se mohou za použití ID karty k portálu připojit, zkontrolovat osobní údaje, komunikovat s místními i státními orgány, vyplňovat online formuláře, elektronicky podepisovat dokumenty.³⁰³

e-CABINET – elektronická vláda

Estonská vláda postupně přešla na elektronický systém komunikace. Ministři se na jednání kabinetu připravují bez nutnosti použití papírů. Systém je nastaven tak, aby byly potřebné informace uspořádané a aktualizované a ministři měli potřebný přehled o projednávaných bodech. Ministři mají možnost vyjádřit se k projednávaným záležitostem již před konanou schůzí a mohou se předem přihlásit k rozpravě. Samotné rozhodování je pak transparentní a srozumitelné pro všechny zúčastněné. Od přijetí e-Cabinetu se zkrátila kabinetní jednání ze 4 až 5 hodin na pouhých 30 až 90 minut. Systém je založen na softwaru, který umožňuje audiovizuální spojení a členové kabinetu se tak mohou zúčastnit zasedání se vzdáleným přístupem.³⁰⁴

³⁰¹K tomu srovnej *e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

³⁰²K tomu srovnej *e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

³⁰³K tomu srovnej *Services* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<https://www.eesti.ee/eng/services>>.

³⁰⁴K tomu srovnej *e-Cabinet* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://e-estonia.com/components/e-cabinet>>.

PORTAL „TODAY I DECIDE“ – portál „dnes rozhodnu“

Estonská vláda zahájila již v roce 2001 projekt, který otevírá prostor pro veřejnost spolu se účastnit tvorby legislativy. V systému registrovaní občané tak mohou sami navrhnout zákony, diskutovat a hlasovat o nich a zákonodárci jsou poté povinni na iniciativu občanů reagovat.³⁰⁵

RIIGI TEATAJA – elektronický úřední věstník

Tento úřední věstník je databáze právních předpisů, která vycházela do roku 2010 jak v tištěné formě, tak elektronické. V současné době již dostupný jen online a ze zákona je přístup do této databáze bezplatný.³⁰⁶ Nejsou v něm vedeny jen právní předpisy, mezinárodní smlouvy, soudní rozhodnutí, ale i bonusové informace o tom, kdo navrhl konkrétní zákon, jeho změny při projednávání, jeho přijetí či odmítnutí.³⁰⁷

e-GOVERNANCE ACADEMY – akademie e-Governance

Tato akademie je neziskovou nevládní organizací, jejímž úkolem je předávat estonské zkušenosti z oblasti e-Governmentu a informačních technologií. Estonsko tak projevuje snahu rozšířit používání informačních a komunikačních technologií pro zvýšení efektivity vlád a zlepšení demokratických procesů s cílem koordinovaného budování otevřené informační společnosti.³⁰⁸

e-PRESCRIPTION – elektronická preskripce léků

Informační a komunikační technologie pronikají i do zdravotnictví. Občané v Estonsku již nepotřebují klasický papírový recept od lékaře. Recepty jsou odesílány do centrální databáze, odkud jsou následně staženy lékárníkem po předložení pacientovy identifikační karty.³⁰⁹

³⁰⁵ K tomu srovnej *Enabling citizens' initiative to eParticipation* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/information_society/apps/projects/factsheet/index.cfm?project_ref=EP-096-01-021>.

³⁰⁶ K tomu srovnej *The electronic Riigi Teataja* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/n-lex/info/info_ee/index_en.htm>.

³⁰⁷ K tomu srovnej *e-LAW* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://e-estonia.com/components/e-law>>.

³⁰⁸ K tomu srovnej *About us* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ega.ee/about-us>>.

³⁰⁹ K tomu srovnej *e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

e-HEALTH RECORD – databáze lékařských záznamů

Od roku 2011 je v Estonsku funkční informační zdravotní systém, v němž si mohou pacienti vyhledat svou diagnózu, testy, výsledky vyšetření, léky předepsané lékařem. Uživatelé se do systému již tradičně připojují za užití svých ID karet či mobil-ID.³¹⁰

e-SCHOOL – elektronická škola

e-SCHOOL je jednoduchá webová aplikace, která spojuje studenty, učitele, rodiče snadným způsobem přes Internet a zprostředkovává tak vzájemnou komunikaci, organizaci výuky a spolupráci na vzdělávání.³¹¹

11.3. Srovnání českého a estonského e-Governmentu

Na první pohled je zřejmé, že technologicky-komunikační řešení jsou Estonsku vlastní napříč rozličnými oblastmi v sektoru veřejném i soukromém. Tato malá pobaltská země je právem označována za průkopníka e-služeb. To se už bohužel nedá říct o České republice. V České republice je v oblibě velkolepě plánovat a zároveň pravidelně odkládat. Elektronický občanský průkaz měl být vydáván v roce 2010, nakonec je vydáván až v roce 2012. V Estonsku se obdoba elektronických občanských průkazů zavedla již před deseti lety a Estonci si jejich užívání nemohou vynachválit. Vzhledem k tomu, že česká „e-občanka“ ještě zdaleka neumí to, co estonská ID karta, bude ještě nějakou dobu trvat, než bude českými občany žádaná a oceněná.

Podíváme-li se na „e-volby“, které jsou v Estonsku již bezpečně zakotveny, v České republice se dá hovořit teprve o budoucnosti, i když díky postupnému vydávání elektronických občanských průkazů se velmi pomalu ubíráme správným směrem.

V rámci modernizace veřejné správy byl v České republice spuštěn daňový portál, který si rok od roku získává své příznivce. V tomto ohledu bychom se s určitou mírou rezervovanosti mohli Estonsku vyrovnat, i když k uživatelsky příznivému prostředí portálu je třeba nadále se věnovat.

³¹⁰ K tomu srovnej *e-Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

³¹¹ K tomu srovnej *eGovernment factsheets: eGovernment in Estonia* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://www.epractice.eu/files/eGovernmentEstonia.pdf>>.

Obdobný přístup zastávám v případě komparace portálů veřejné správy. Estonský portál je zajisté propracovanější a přehlednější, nabízí více možností, ale v závěru plní funkci stejnou, zajišťuje přístup k informacím a službám.

Zamyslím-li se nad organizovaností a lehkostí s níž estonští ministři v rámci e-Cabinetu jednají, mohu pouze konstatovat, že představa aplikace tohoto praktického systému je v podmínkách českého politického aparátu v současné době nemožná a nerealizovatelná. Stejně stanovisko zaujímám v případě zákonné možnosti účasti občanů dáváním podnětů zákonodárcům k tvorbě legislativy. V České republice by v současné době měla probíhat výstavba tzv. e-Legislativy, což je systém elektronického legislativního procesu, který by měl být nepatrnou odnoží estonské verze. Obávám se však, že prostor pro občany bude omezen aktivním počínáním lobbistů a k prosazení takového vysoce demokratického přístupu, jaký je v Estonsku, chybí v České republice skutečná politická vůle.

Dalším prvkem estonského e-Governmentu je elektronický úřední věstník. V tomto ohledu je v porovnání s Českou republikou situace o něco příznivější, byť stále nedostatečná. Občané mají přístup k právním předpisům prostřednictvím Portálu veřejné správy a k soudním rozhodnutím na webových stránkách jednotlivých soudů. Systém je však celkově značně nepřehledný a vyhledávání není příliš jednoduché. Přitom právě tato oblast by měla být občanům uživatelsky přizpůsobena a stát by měl občanům zajistit snadný přístup k aktuálnímu znění právních předpisů. Oficiální právní databáze přispívá k vyšší srozumitelnosti a orientaci pro adresáty práva a k celkové transparentnosti tvorby právních předpisů. Pokud bude pokračovat politické snažení, mají čeští občané blízko k zlepšení této situace v podobě tzv. e-Sbírký, která by měla být řešena během následujících let. E-Sbírka a e-Legislativa by měly být dva vzájemně propojené informační systémy.

Co se týče e-Governmentu ve zdravotnictví, je situace v České republice rovněž nepříznivá. Existuje sice projekt, jehož nosná myšlenka je správná, ale okolnosti jeho zavádění a zejména financování jsou kontroverzní. Tento projekt, nazývaný IZIP (internetová zdravotní knížka), je od začátku více provázen nedůvěrou lékařů, neinformovaností pacientů a především flagrantním plýtváním veřejných prostředků, bez viditelného výsledku. V současné době je budoucnost celého projektu poněkud nejasná.

Celkovou komparaci obou výše popsaných e-Governmentů lze hodnotit jako disproporční. Český e-Government má značné rezervy jak po stránce technické, tak z celkové koncepce a propracovanosti vůbec.

Celková strategie modernizace veřejné správy, ochota státních představitelů i občanů neustále dosahovat pokroku a dynamicky rozvíjet další e-slужby, je Estoncům nepochybně blízká. Nelze než konstatovat, že Česká republika zdaleka nedosahuje úrovně Estonska a měla by se jí nejen nadále inspirovat, nýbrž realizovat výše popsané projekty.

12. ZÁVĚR

Z textu předkládané práce vyplývá, že veřejná správa nezůstala mimo vliv informačních a komunikačních technologií. Naopak se postupně spolu se zaváděním jednotlivých nástrojů e-Governmentu pokusila využít výhod a možností, které nové informačně-komunikační technologie nabízejí a učinila tak kroky nutné k celkové modernizaci a přeměny veřejné správy.

Diplomová práce představuje nejvýznamnější instituty, které s problematikou elektronizace veřejné správy souvisejí, a které charakterizují a ukazují, co vše je zahrnuto pod pojmem e-Government. Správně postavený e-Government by měl zrychlit komunikaci státních orgánů s adresáty veřejné správy odstraněním nadbytečných administrativních úkonů, přenést určitou část byrokratické zátěže z občana na úřední aparát, uspořít čas a zajistit dostupnost služeb.

Z práce vyplývá, že e-Government je rovněž předmětem zájmu Evropské unie, která iniciuje prostřednictvím různých doporučení, nařízení a zejména finanční podporou vyšší elektronizaci veřejné správy s úmyslem docílit celkového zefektivnění, zjednodušení a zkvalitnění služeb. To je zřejmé i v případě českého e-Governmentu, vládní činitelé ve svých strategiích navazují na požadavky Evropské unie a projekty jsou často spolufinancovány z fondů Evropské unie. Tyto dotace považují za přínosné, zejména pak podmínky jejich přijetí, které nutí vládu realizovat projekty v určitém období. Zaujímám poněkud skeptický postoj k zavádění jednotlivých prvků e-Governmentu v podmínkách České republiky, neboť na mě působí celková strategie chaoticky a nekoncepčně. Jak je patrné v kapitole o historii e-Governmentu, za posledních patnáct let bylo přijato nesčetně prohlášení a proklamací, ale jejich realizace byla vždy nejistá, proto se vytvořilo usnesení či prohlášení nové a lepší, které mělo být dokonalou náhradou. Obdobný způsob se uplatňoval i ve zřizování nových institucí a úřadů, které měly přijaté strategie prosazovat. Po těchto peripetiích byla působnost na poli e-Governmentu přenesena na Ministerstvo vnitra, které je za jeho uskutečňování a prosazování zodpovědné. Je důležité si uvědomit, že budování e-Governmentu je ve své podstatě velká výzva a je třeba, aby byla doprovázena politickou odvahou a vůlí, která je myšlena vážně a nejedná se o pouhé prázdné volební sliby. K tomu, aby mohl být projekt úspěšný, je třeba ho umět nejen koncepčně zpracovat a prosadit, ale především nabídnout. A to je právě problém českého e-Governmentu. Chybí mu dlouhodobá

koncepce, vize a zejména osobnost, která by jednotlivé nástroje e-Governmentu dokázala prosadit. Stvrzením řečeného je uvědomění si popularity v zavádění jednotlivých institutů. Jako jednoznačně nejuspěšnější projekt lze označit Czech POINTy, které si brzo získaly své obdivovatele a staly se běžnou praxí pro širokou veřejnost. Osobně přisuzuji slávu tohoto projektu nejen jeho praktičnosti, ale také osvětě, která mu byla tehdejším ministrem vnitra věnována. Byl to právě on, kdo dokázal své projekty vysvětlovat a zpopularizovat.

Naopak nepopularita elektronického podpisu, elektronických podatelů a neznalost Portálu veřejné správy byla způsobena neinformovaností jak v sektoru veřejném, tak sektoru soukromém. Neúspěch datových schránek a nepřipravenost uživatelů byla z mého pohledu dána rovněž nedostatečnou osvětou a v důsledku toho neznalostí povinných subjektů, tudíž zavádění institutu bylo provázeno chaosem. Zbývá jen doufat, že v případě projektu základních registrů bude veřejná správa lépe připravena a dostatečně informována. Rovněž lze jen doufat, že Ministerstvo vnitra se poučilo ze svých chyb. Osobně však zastávám spíše skeptický přístup a obávám se obdobného zmatku, který nastal v souvislosti s datovými schránkami.

V současné době ve veřejné správě k prosazování e-Governmentu chybí lídr, který by favorizoval další projekty a vysvětloval jeho výhody. Co však ve veřejném sektoru neschází, jsou nemalé státní zakázky, které jsou na realizaci projektů vypisovány. Osobně tuto oblast shledávám za propastnou. Má-li e-Government přispívat k transparentnosti veřejné správy, je ostudné, že vyhlášení veřejných soutěží transparentní skutečně není a je cíleně nastaveno pro předem zvolené subjekty, které za zpracování projektů inkasují vysoké sumy hrazené z peněz daňových poplatníků. Tyto počiny popírají efektivní nakládání s veřejnými prostředky a v souvislosti s e-Governmentem proklamované heslo „levnější služby“. Mají-li být vložené finanční prostředky do e-Governmentu „relativně brzy“ návratné, je třeba je skutečně efektivně vynakládat.

E-Government a jeho produkt v podobě efektivní a užitečné veřejné správy je nepochybně smyslný a je víc než kdy jindy aktuální. Často je přijímán s despektem a konzervativním přístupem. Proto je třeba k novým projektům přistupovat jako k obchodnímu produktu, který je třeba pomocí reklamy prodat. Proto je nezbytné umět vysvětlit jeho funkce, smysl, možnosti, a zejména ho propagovat a vhodným způsobem medializovat. Úředníci i občané jsou vůči změnám rezistentní, mají své stereotypní návyky a způsoby práce dlouhodobě zažitě. Proto je nutné poskytnout stranám dostatečně dlouhou

dobu, aby si na nové metody zvykli a personál byl odpovídajícím způsobem proškolen a schopen nová zařízení ovládat.

Závěrem bych ráda poukázala na e-Government estonský, který je vzorovým příkladem jeho funkční podoby. To, co má Česká republika s Estonskem společné, je socialistická minulost a stejný rok vstupu do Evropské unie, naopak diametrálně odlišná je úroveň elektronizace veřejné správy. Estonsko nabízí svým občanům širokou škálu moderních veřejných služeb online, které jsou masivně využívány a občany bez výhrady akceptovány. Český e-Government má v porovnání s estonským obrovské rezervy a je takřka na začátku cesty. I přes výše uvedené poznatky zůstávám optimistou, avšak s kritickým přístupem. Věřím, že si český e-Government již prošel prenatálními bolestmi a v dlouhodobém výhledu přispěje ke zkvalitnění života občanů, stane se jejich běžnou součástí, limituje byrokratickou zátěž a zmodernizuje zkosnatělou veřejnou správu.

13. RESUMÉ

As follows from the text of this work the public administration has not been left out when it comes to new information and communication technologies. On the contrary; besides the implementation of e-Government tools it has also tried to take advantage of the benefits and possibilities offered by the new information and communication technologies and thus took the steps necessary for overall modernization and transformation of the public administration.

This diploma thesis introduces the key institutes related to the electronization of the public administration; institutes that characterize and reveal what is included in the term e-Government. A well-built e-Government should speed up the communication between the state authorities and citizens - recipients of public administration - by removing all unnecessary administrative activities, transferring certain parts of the bureaucratic burden from the citizen to the administrative apparatus, save time and ensure availability of services.

It follows from this work that e-Government is also an interesting topic for the European Union, which initiates by means of recommendations, decrees and, above all, through financial support more intense electronization of public administration, aiming to achieve higher overall efficiency, simplification and better quality of services. This is clear also in the case of Czech e-Government; members of the government in their strategies follow the requirements of the European Union and projects are often co-financed by EU funds. I consider these subsidies beneficial, especially thanks to the conditions, which force the government to implement the projects within a certain time frame. I am somewhat sceptical when it comes to the implementation of the individual elements of e-Government in the Czech Republic because the overall strategy seems to me chaotic and without comprehensive approach. The chapter about the history of e-Government documents that in the last fifteen years countless declarations and proclamations were made; however, their implementation was always uncertain. So new and better resolutions or declarations was made, which were to be the perfect substitute. Similar method was used also for the establishment of new institutions and agencies, which were to implement the approved strategies. After much ado the authority over e-Government was finally transferred to the Ministry of Interior, which is now responsible for implementing and enforcing the new mechanisms. It is important to realize that building e-Government is a big challenge and it is necessary that it is accompanied by political will and courage in all seriousness, rather than by

mere empty election promises. If this project is to succeed it is necessary not only to elaborate and enforce the concept but also offer it to the public. And this is exactly the problem of Czech e-Government. It lacks long-term concept, vision and most importantly a person, who would be able to carry through the individual tools of e-Government.

14. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

14.1. Odborné publikace a monografie

BUDIŠ, Petr a HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2010, 287 s. Právo. ISBN 978-80-7263-617-4.

GROSPÍČ, J. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, 837 s. ISBN 978-80-7400-049-2.

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003, 195 s. ISBN 80-86395-86-3.

MACKOVÁ, Alena. *Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem: včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 518 s. ISBN 978-80-7357-472-7.

MATES, Pavel a SMEJKAL, Vladimír. *E-government v českém právu*. Praha: Linde, 2006, 244 s. ISBN 80-7201-614-8.

OECD. *The e-Government Imperative*. Paris: OECD Publishing, 2003, 204 s. ISBN 9789264101197.

PETERKA, Jiří. *Báječný svět elektronického podpisu*. Praha: CZ.NIC, 2011, 430 s. ISBN 978-80-904248-3-8.

POMAHAČ, Richard a VIDLÁKOVÁ, Olga. *Veřejná správa*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2002, 278 s. ISBN 80-7179-748-0.

PRŮCHA, Petr a POMAHAČ, Richard. *Lexikon Správní právo*. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2002, 683 s. ISBN 80-7208-314-7

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2009, 463 s. ISBN 978-80-7357-382-9.

SMEJKAL, Vladimír. *Internet a §§§*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2001, 284 s. ISBN 80-247-0058-1.

SMEJKAL, Vladimír et al. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, 770 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-7179-765-0.

ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007, 172 s. ISBN 978-80-87041-25-3.

VANÍČEK, Zdeněk et al. *Právní aspekty e-Governmentu v ČR*. Praha: Linde, 2011, 200 s. ISBN 978-80-7201-855-0.

14.2. Časopisecké články

ČIGÁŠ, Michal. Registr osob a dopad na editory. *Veřejná správa*, 2011, č. 20. *Příloha*, s. 8-9. ISSN 1213-6581

GROSPÍČ, Jiří. K aktuálním otázkám správní vědy. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*, 2010, č. 1, s. 23-35. ISSN 0323-0619.

HERUDEK, Michal. Jak se rodil a co přináší eGovernment Act. *Veřejná správa*, 2008, č. 20, s. 15-19. ISSN 1213-6581.

HŘEBÍKOVÁ, Iva. Datové schránky a činnost správních orgánů. *Veřejná správa*, 2010, č. 13. *Příloha*, s. 1-32. ISSN 1213-6581.

HULMÁK, Milan. Elektronický právní styk. *Právní rozhledy*, 2005, č. 7, s. 229-234. ISSN 1210-6410.

KORBEL, František a PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. červenci 2009. *Právní rozhledy*, 2009, č. 17. *Mimořádná příloha*, s. 1-12. ISSN 1210-6410.

KRYŠTOF, Pavel. Základní registry jsou mozkiem veřejné správy. *Veřejná správa*, 2011, č. 20. *Příloha*, s. 2-3. ISSN 1213-6581

MACKOVÁ, Alena. Datové schránky v právním životě. *Ad Notam*, 2010, č. 2, s. 3-5. ISSN 1211-0558.

MATEJKA, Ján a JANÁK, Martin. Normativní regulace prostředí datových schránek. *Právník*. 2010, č. 4, s. 345-372. ISSN 0231-6625.

MATEJKA, Ján a CHUM, Václav. K právní úpravě elektronického podpisu. *Bulletin advokacie*, 2002, č. 3, s. 27-41. ISSN 1210-6348.

MATES, Pavel. E-government v české veřejné správě. *Právní rozhledy*, 2005, č. 8, s. 283-286. ISSN 1210-6410.

MATES, Pavel. K některým otázkám uplatňování e-governmentu v České republice. *Právní fórum*, 2005, č. 12. 478-481. ISSN 1214-7966.

NĚMEC, Zdeněk. Osobní údaje snadno, rychle a bezpečně. *Veřejná správa*, 2011, č. 20. *Příloha*, s. 6. ISSN 1213-6581

REICHL, Jiří. Chceme najít efektivnější a levnější řešení pro další rozvoj eGovernmentu. *Veřejná správa*. 2011, č. 24, s. 12-14. ISSN 1213-6581.

RIEGER, Pavel a MATES, Pavel. Zákon o základních registrech – přínos k rozvoji e-governmentu. *Správní právo*, 2010, č. 5, s. 295-313. ISSN 0139-6005.

SMEJKAL, Vladimír. Elektronický podpis. *Právní rádce*, 2004, č. 12, s. 9-14. ISSN 1210-4817.

ŠTĚDRONĚ, Bohumír a PROKEŠ, Josef. Autorizovaná konverze dokumentů. *Ad notam*, 2010, č. 5, s. 3-6. ISSN 1211-0558.

14.3. Internetové zdroje

FARGHALI, Hany. *Říct ano sporné zakázce, nebo ztratit miliardy z Unie? Rozhoduje se John* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/riect-ano-sporne-zakazce-nebo-ztratit-miliardy-z-unie-rozhoduje-se-john-1m1-/ekonomika.aspx?c=A101120_191329_ekonomika_vel>.

FELIX, Ondřej. *Rozjezd projektu základních registrů* [online]. [cit. 2012-03-18.]. Dostupné z: <<http://www.egovernment.cz/archiv/PDF%201-11/7.pdf>>.

KITSING, Meelis: *Succes without Strategy: e-Government Development in Estonia* [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <<http://www.psocommons.org/policyandinternet/vol3/iss1/art5/>>.

MALÍKOVÁ, Jana. *Martin Pecina vyzval členy, aby dohlédli na zpřístupnění datových schránek* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/martin-pecina-vyzval-cleny-vlady-aby-dohledli-na-zpristupneni-datovych-schranek.aspx>>.

MATLOCHOVÁ, Markéta. *Projekty eGovernmentu nabídnou občanům ještě více komfortu i možnosti využití.* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/projekty-egovernmentu-nabidnou-obcanum-jeste-vice-komfortu-i-moznosti-vyuziti.aspx>>.

NOVÁK, Pavel. *Ministerstvo vnitra vysvětlovalo bankám, za jakých podmínek se mohou stát kontaktním místem veřejné správy* [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-vysvetlovalo-bankam-za-jakych-podminek-se-mohou-stat-kontaktnim-mistem-verejne-spravy.aspx>>.

NOVÁK, Pavel. *Vláda přijala „jízdni řád“ přípravy základních registrů* [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-prijala-jizdni-rad-pripravy-zakladnich-registru.aspx>>.

PETERKA Jiří. *Co je nedostatečně bezpečné? Datové schránky nebo osvěta?* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b09/b1126001.php3>>.

PETERKA, Jiří. *Datové schránky po novele* [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <<http://earchiv.cz/b11/b1205001.php3>>.

PETERKA, Jiří. *Kolik budou stát základní registry* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/kolik-budou-stat-zakladni-registry/>>.

PETERKA, Jiří. *Portálová rošáda* [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b11/b0627001.php3>>.

PETERKA, Jiří. *Prerekvizity datových schránek: k elektronické spisové službě v úřadě* [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/prerekvizity-datovych-schranek-2-spisovka/>>.

PETERKA, Jiří. *Quo vadis, KIVS?* [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/quo-vadis-kivs/>>.

PETERKA, Jiří. *Stalo se: datové schránky mají první problémy* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b09/b0706001.php3>>

PETERKA, Jiří. *Uznávaný, nebo jen zaručený elektronický podpis?* [online]. [cit. 2012-02-20] Dostupné z: <<http://www.earchiv.cz/b12/b0209001.php3>>

PETERKA, Jiří. *Z banky do datové schránky* [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <<http://www.lupa.cz/clanky/z-banky-do-datove-schranky/>>.

REICHL, Jiří. *Úřady práce zintenzivňují kontrolu nezaměstnaných uchazečů* [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/gr/aktuality/2011/2011_08_10_tz_donez.pdf>.

SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky po roce* [online]. [cit. 2012-03-11]. Dostupné z: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-45023570-datove-schranky-po-roce>>.

VRÁNOVÁ, Dagmar. *Víme toho už dost o eGovernmentu?* [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2007/13/tema1.html>>.

ŽÍDEK, Petr. *Přehled zákonů v oblasti e-Governmentu* [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <<http://www.moravskehospodarstvi.cz/clanky/legislativa/prehled-zakonu-v-oblasti-egovernmentu/>>.

About us [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ega.ee/about-us>>.

Aktuální statistiky Czech POINT [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/488>>.

Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions [COM (2003) 567] - The Role of eGovernment for Europe's Future [online]. [cit. 2012-02-12] s. 4. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0567:FIN:EN:PDF>>.

Co je Czech POINT [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/22>>.

Co poskytuje Czech POINT [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/23>>.

Důvodová zpráva k návrhu zákona o elektronickém podpisu ze dne 8. 11. 1999 [online]. [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=415&CT1=0>>.

e-Cabinet [online]. [cit. 2012-24-03]. Dostupné z: <<http://e-estonia.com/components/e-cabinet>>.

Efektivnější portál veřejné správy se nyní více otevírá lidem [online]. [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/efektivnejsi-portal-verejne-spravy-se-nyni-vice-otevira-lidem-93873/>>.

e-Estonia [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/e-estonia.html>>.

eEurope+ Action Plan [online]. [cit. 2012-02-25] s. 2. Dostupné z: <http://www.epractice.eu/files/media/media_375.pdf>.

eGON [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.smartadministration.cz/egon>>.

eGON jako symbol eGovernmentu - moderního, přátelského a efektivního úřadu [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-jako-symbol-egovernmentu-moderniho-pratelskeho-a-efektivniho-uradu-252052.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>>.

e-Government [online]. [cit. 20. 2. 2012]. Dostupné z: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/egovernment/default.htm>>.

eGovernment factsheets: e-Government in Estonia [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <<http://www.epractice.eu/files/eGovernmentEstonia.pdf>>.

E-government in Central Europe Rethinking public administration [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://graphics.eiu.com/files/ad_pdfs/Central_Europe_egov.pdf>.

e-LAW [online]. [cit. 2012-24-03]. Dostupné z: <<http://e-estonia.com/components/e-law>>.

Enabling citizens' initiative to eParticipation [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/information_society/apps/projects/factsheet/index.cfm?project_ref=EP-06-01-021>.

Facts about e-Estonia [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<http://www.ria.ee/27525>>.

KIVS [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.smartadministration.cz/kivs>>.

Komunikační infrastruktura veřejné správy [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-komunikacni-infrastruktura-verejne-spravy.aspx>>.

Ministerstvo vnitra demontuje český e-Government [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <<http://www.estat.cz/zpravy/informace-k-projektum/ministerstvo-vnitra-demontuje-cesky-egovernment/>>.

Ministerstvo vnitra představilo Klaudii, nový symbol e-Governmentu [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-klaudii-novy-symbol-egovernmentu.aspx>>.

Ministerstvo vnitra zahájilo projekt Národní digitální archiv [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-zahajilo-projekt-narodni-digitalni-archiv.aspx>>.

Národní strategie informační bezpečnosti ČR [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/scripts/detail.php_id_2705.html>.

ORG – převodník [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/org-prevodnik>>.

Ověřování listin a podpisů [online]. [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <<http://www.ceskaposta.cz/cz/sluzby/czech-point/overovani-listin-a-podpisu-id27685/>>.

Ověřené výpisy z vybraných agend Czech POINT v pěti jednoduchých krocích [online]. [cit. 7. 3. 2012]. Dostupné z: <<http://eshop.czechpoint.cz/>>.

Počet vydaných výstupů dosáhl hranice 5.000.000 [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/521>>.

Portál veřejné správy [online]. [cit. 2012-25-03]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/portal-verejne-spravy.aspx>>.

Poslanecká sněmovna na svém dnešním jednání schválila návrh novely zákona o informačních systémech veřejné správy – klíčovou normu [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/6>>.

Prezentace základních registrů. [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <<http://www.smartadministration.cz/file/10>>.

Projekt Základních registrů [online]. [cit. 2012-16-03]. Dostupné z: <<http://www.isvs.cz/projekt-zakladnich-registru-dat-11-dil/>>.

Projekty Czech POINT spolufinancované ze SF a národních zdrojů [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Files/68/68bcf1c6-ec46-4339-8c7b-ed30b8cbac68.pdf>>.

Rada vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/rvis/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost-73372/>>.

Services [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <<https://www.eesti.ee/eng/services>>.

Správa základních registrů [online]. [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <<http://www.szrcr.cz/>>.

Strategie realizace Smart Administration v období 2007–2015 [online]. [cit. 2012-02-26] s. 57. Dostupné z: <www.mvcr.cz/soubor/modernizace-dokumenty-strategie-pdf.aspx>.

Státní informační a komunikační politika e-Česko [online]. [cit. 2012-02-25]. Dostupné z: <http://knihovnam.nkp.cz/docs/SIKP_def.pdf>.

The electronic Riigi Teataja [online]. [cit. 2012-24-03]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/n-lex/info/info_ee/index_en.htm>.

United Nations e-Government Survey 2012 [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www2.unpan.org/egovkb/global_reports/12report.htm>.

Usnesení vlády České republiky č. 13 o nezbytných opatřeních pro výstavbu státního informačního systému České republiky [online]. [cit. 2012-02-19]. Dostupné z: <<http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/42F5D8FF655E13ABC12571B6006BB5AB>>

Změna koncepce rozvoje KIVS [online]. [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/komunikacni-infrastruktura-verejne-spravy-a-centralni-misto-sluzeb-584441.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>>.

14.4. Právní předpisy

ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony

zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 440/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 440/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů

nařízení vlády č. 495/2004, kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů

nařízení č. 161 ze dne 25. 5. 2011 o stanovení harmonogramu a technického způsobu provedení opatření podle § 64 až 68 zákona o základních registrech

usnesení vlády ze dne 20. 9. 2006, č. 1085, kterým vláda schválila soubor opatření pro urychlení rozvoje eGovernmentu v České republice

usnesení Vlády ze dne 18. ledna 2012 č. 50 o změně Koncepce rozvoje Komunikační infrastruktury veřejné správy

vyhláška č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška Ministerstva vnitra č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů

14.5. Soudní rozhodnutí

Usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2009, sp. zn. 1 As 29/2009

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 9 Afs 28/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2012, sp. zn. 8 As 89/2011

15. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Portál veřejné správy ve staré podobě

Zdroj: [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20110615102401/http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/6966/place>

Příloha č. 2 Portál veřejné správy v nové podobě

Zdroj: [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <<http://portal.gov.cz/portal/obcan/>>

Příloha č. 1 Portál veřejné správy ve staré podobě

The screenshot shows the old version of the portal.gov.cz website. At the top, there is a navigation bar with the logo 'portal.gov.cz NA ÚŘAD PŘES INTERNET' and 'PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY'. A search bar is located on the right. Below the navigation bar, there are several icons for 'Občan', 'Podnikatel', and 'Cizinec', along with a 'CZECH POINT' logo. The main content area is divided into three columns. The left column contains links for 'Česká republika', 'Kraje', and 'Evropská unie'. The middle column features a 'Novinky z veřejné správy' section with a list of news items from June 2011, including topics like museum nights, justice ministry proposals, and regional planning. Below this is a 'Povinně zveřejňované informace' section with a list of legislative proposals. The right column has a 'Užitečné' section with various utility links like 'Obchodní věstník' and 'Veřejné zakázky'. At the bottom right, there is an 'Oblasti veřejné správy' section with links to 'Právo a zákony', 'Práce a sociální věci', 'Obchod - průmysl', 'Finance', 'Vnitro', and 'Obrana a bezpečnost'.

Příloha č. 2 Portál veřejné správy v nové podobě

Infolinka: 270 005 200 Czech POINT Datové schránky – Přihlášení

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY

Na úřad přes internet

Informace pro občany České republiky

Informace pro podnikatele a živnostníky

Informace pro cizince žijící v ČR

Služby pro orgány veřejné moci

Zadejte hledaný výraz Vyhledat

Prohledávání životních situací, věstníků, dokumentů a dalších informací

Povinně zveřejňované informace:
PP Uherská - plán péče
Plán péče o PP Troják
Návrh na vyhlášení PP Trojá...
[Kompletní seznam](#)

Nejčastěji hledané životní situace
[Kompletní seznam životních situací](#)

Bydlení
› Katastr nemovitostí
› Stěhování
› Poštovní služby

Doklady
› Cestovní doklady
› Matriky, jména
› Řidičské průkazy

Cestování
› Cestovní doklady
› Krizové situace
› Ověřování listin

Vyhledávání v zákonech

Seznam datových schránek

Věstníky organizací

Užitečné odkazy

- › Prezident ČR
- › Vláda ČR
- › Poslanecká sněmovna ČR
- › Senát ČR
- › Informace o ČR
- › Ministerstva
- › Svaz měst a obcí
- › Veřejné zakázky
- › Plnění ohlašovacích povinností
- › Dražby a nabídky
- › Evropská unie
- › Obchodní věstník
- › Katastr nemovitostí
- › Povodňové informace
- › Kompletní seznam odkazů